

eul_wid: reo-ah

Ἀλέξανδρος ὁ Ἀφροδισιεύς · Alexander of Aphrodisias

Problems, Books 1–2

Προβλήματα

Period: *Ῥωμαϊκή* Roman
Dialect: Κοινή φιλοσοφική *Philosophical Koine*
Domain: Φιλοσοφία *Philosophy*
Format: Πραγματεία *Treatise*
Affiliation: *Aristotelian*

- ¹ ^t ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ἱατρικῶν ἀπορημάτων καὶ φυσικῶν προβλημάτων τὸ Α. Τῶν προβλημάτων τὰ μὲν αὐτόθεν ἐστὶ πιστὰ καὶ γνῶριμα, πάσης ἀμφιβολίας καὶ ζητήσεως ἄγευστα.
- ¹ ^{Pr} τίς γὰρ οἶμαι νοῦν ἔχων ἀπορήσειε, τίνος ἔνεκεν ἡ φύσις τοῖς πτηνοῖς ἐδωρήσατο πτερὰ; πᾶς γὰρ συνετὸς εἴποι ἄν, ὅτι θάλψεως χάριν ἀνθ' ἱματίων μὲν πρῶτον περιέβαλε, δεύτερον δὲ κάλλους ἔνεκεν. πετοῖς δὲ ζώοις τρίχας, ἐρπετοῖς δὲ φολίδας, ἐνύδροις δὲ λεπίδας, ἢ ὄστρακα, καθάπερ τὰ ὄστρακόδερμα προσαγορευόμενα. καὶ πάλιν διὰ τί τοῖς μὲν κέρατα, τοῖς δὲ κέντρα, τοῖς δὲ ὀξεῖς ὄνυχας ἢ τι τοιοῦτον; πρὸς ἄμυναν τῶν ἀδικούντων ὥσπερ φυσικοῖς δόρασιν ἡσφαλίσατο ταῦτα. καρποὺς δὲ πάντας καὶ σπέρματα πρὸς γένεσιν καὶ διαδοχὴν τοῦ γένους κεκτηναμένη ἡ φύσις, λέπεσιν ἢ σώμασί τισιν ὑγροῖς ἢ ξυλῶδεσιν ἢ δέρμασιν ὁμοίως ἡσφαλίσατο, καθάπερ ἐν κιβωτῷ τούτους ἀποκρύψασα πρὸς ἀποφυγὴν κρύους ἢ θάλπους ἢ ζῶων τινῶν ἀδικούντων. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ περίβλημα παντελῶς ἀχρεῖον οὐκ ἀπέλειπεν, ἀλλὰ πρὸς τροφήν παρεσκεύασεν. αὐτὰ δὲ τὰ φυτὰ φύλλοις μὲν καὶ φλοιῷ καὶ τοῖς ὁμοίοις ἡμφίασεν ἀντὶ πτερῶν. προήδει γὰρ ὡς ἄμετρος ψύξις ἢ θερμότης ἐδύνατο λυμήνασθαι ταῦτα. ἀκάνθαις δὲ καθώπλισεν ἀντὶ βελῶν διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ζώων φθοράν. ἄνθει δὲ ποικίλοις ἐστεφάνωσε ταῦτα κόσμου καὶ κάλλους ἔνεκεν, καὶ πάλιν ὥσπερ κήρυκας προμηνύοντας τὴν τῶν καρπῶν προκύπτουσαν γένεσιν. ὅσοι μὲν τοιαῦτα γνωστὰ καὶ σαφεῖς προτείνουσιν, ἄντικρυς δέονται νοῦ· ὅσοι δὲ διχοστατοῦσιν, εἰ σύμφυτος τῷ πυρὶ σύνεστιν ἢ θερμότης, ἀπτικῆς αἰσθήσεως εἰσιν ἐνδεεῖς. ὅσοι δέ, πότερον φύσις καὶ λόγος προνοητικὸς προμυθεύεται τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, τὴν τάξιν, τὴν κίνησιν, τὴν θέσιν, τὴν διάπλασιν, τὰς χροάς, τὰ παραπλήσια, κολάσεσιν τυγχάνουσιν ἔνοχοι. τὰ δὲ ἅλута παντελῶς ἐστὶ θεῷ μόνῳ γνῶριμα, τῷ καὶ τὴν τούτων οὐσίαν ὑποστήσαντι. καὶ γὰρ ὁ τεχνίτης ἔργον τι μηχανικὸν κατασκευάσας οἶδεν αὐτοῦ πάσας τῶν ἐνεργειῶν τὰς αἰτίας, ἰδιώτης δὲ παντελῶς ἄμοιρος τῶν αἰτιῶν ἐστίν. ἄποροι δὲ ζητήσεις εἰσὶν αἱ τοιαίδε· τίνος ἔνεκεν οἱ γαργαλιζόμενοι μαχάλας ἢ πέλματα ἢ πλευράς γελῶσιν; ἢ τίνος χάριν ἀκούοντές τινες μαρμάρων παρατριβομένων ἢ πριζομένων ἢ τρίζοντος ἢ ῥινουμένου σιδήρου τοὺς ὀδόντας εὐθέως μαρκῶσιν; ἢ διὰ τί τὴν ἀπὸ τῶν ψυχρῶν ὀπωρῶν προσγινομένην αἰμωδίαν τοῖς ὀδοῦσιν ἀνδράχνη ψυχρὰ πεφυκυῖα θεραπεύει καὶ οὐκέτι τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, ἀλλὰ τὰ ὅμοια; ἢ διὰ τί λίθος ἢ μαγνήτις ἔλκει μόνον

τὸν σίδηρον, ὑπὸ τε τῶν τούτου ῥινημάτων ζωοποιεῖται ἢ λίθος, ἢ τε ἤλεκτρος λεγομένη μόνα τὰ κυρήβια καὶ τὰ κάρφη συνανασπᾷ κολλωμένη τούτοις; καὶ λέων ἄλεκτρούνα δέδοικε μόνος, ὄρνις δὲ κατοικίδιος ὦν τεκοῦσα τοῖς κάρφεσιν ἑαυτὴν ἀποκαθαίρει πανταχόσε τοῦ σώματος· ὄρτυγες τε σιτοῦνται τὸν ἐλλέβορον τοῖς ἀνθρώποις δηλητήριον ὄντα· ψάροι δὲ τὸ κώνειον· ἀσκαμωνία δὲ μᾶλλον χολὴν ξανθὴν ἔλκει· κολοκυνθὶς δὲ καὶ ἀγαρικὸν καὶ λευκὸς ἐλλέβορος εὐφόρβιον τε καὶ κόκκος Κνίδιος φλέγμα· μέλας δὲ ἐλλέβορος καὶ ἐπίθυμον μέλαιναν χολήν; τινὲς δὲ ὑπὸ μὲν τῶν καθαιρόντων στεγνοῦνται τὴν κοιλίαν, ὑπὸ δὲ τῶν στελλόντων καθαίρονται μᾶλλον. ^[55]

1 Pr (50) καὶ ἄλλος πρὸς τήνδε πλεον ἥδεται τὴν τροφήν, ῥᾶον αὐτὴν μεταβάλλων. οὐδεὶς δὲ καὶ τὴν θαλασσίαν νάρκην ἀγνοεῖ· πῶς δὴ τῆς μηνίθου τὸ σῶμα ναρκοῖ; τρίγλη δὲ κρατουμένη ἀντιπαθεῖ τῇ νάρκῃ. καὶ μυρίων ἄν σοι τοιούτων προκαταβαλοίμην κατάλογον, πείρα μόνον γινωσκομένων, ἃ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ιδιότητες ἄρρητοι λέγονται· τὸ γὰρ ἴδιον ἐκάστου προφορομένον ἄρρητον ὑπάρχει πρὸς ἀπόδοσιν τῶν αἰτίων. κακῶς γὰρ ἔνιοι λύσεις ἀθρόας τούτων παραβάλλουσι, εὐφυρωτάτους δὲ καὶ ἀπιθάνους. φασὶ γὰρ τὰ καθαρτήρια θερμότατα τοὺς χυμοὺς ἔλκειν. ὅπερ ψεῦδος. ἔδει γὰρ πᾶν θερμὸν εἶναι καὶ καθαρτήριον· οὕτω γὰρ τὸ πέπερι θερμὸν ὃν οὐχ ἑλκτικόν ἐστιν, ἀλλὰ πεπτικόν καὶ τονωτικόν. ὡσαύτως δὲ καὶ μαστίχη καὶ ἀλόη. φαμὲν δὲ μὴ ἀντιστρέφειν τὸν λόγον. πᾶν γὰρ καθαρτήριον θερμὸν μὲν τῇ κράσει, κενωτικὸν δὲ τῇ δυνάμει. οὐ πᾶν δὲ θερμὸν ἤδη καὶ τὴν δύναναι καθαρτήριον. λέγουσι δὲ τὸν στρουθοκάμηλον σίδηρον πέττειν, οὐκ ιδιότητι τινι, μᾶλλον δὲ θερμότητι· ὅπερ ἄτοπον. λέων γὰρ τούτου τοῦ ζώου θερμότερος ὢν οὐ πέττει τὸν σίδηρον. οὐ μόνον δὲ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἐστὶν ιδιώματα μόνοις, ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ φιλοσόφοις καὶ γραμματικοῖς, πάθη λεγόμενα καὶ σεσημειωμένα ταῖς χρήσεσι. χρή τοίνυν προβάλλειν εἰς ζήτησιν τὰ μέσην ἔχοντα χώραν, ἀμφίβολά τε πρὸς γνῶσιν, οἷά τε πρὸς λύσιν ὑποπείσειν. ὥσπερ γὰρ τῶν λεγομένων τὰ μὲν ἐστὶ ψευδῆ πᾶσι γνωριζόμενα, τὰ δὲ πάντα τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἀπόδειξιν κεκτημένα, τὰ δὲ ὡς ἂν εἴποι τις ἐξ ἀμφοτέρων κεκραμένα λεγόμενα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν προβαλλομένων τὰ μὲν ἐστὶν εὐδῆλα πᾶσι γινωσκόμενα, τὰ δὲ πάντα κεκρυμμένα λύσιν οὐχ ὑποδεχόμενα, τὰ δὲ μέσην ἔχοντα φύσιν, ὧν καὶ τὴν ἔκθεσιν ποιησόμεθα. λυτέον δὲ πᾶν πρόβλημα ἀπὸ κράσεως, ἢ διαπλάσεως, ἢ ἐνεργείας, ἢ συμπαθείας τοῦ ὁμοίου, ἢ χρώματος, ἢ κατὰ ἀπάτην αἰσθήσεως, ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν, ἢ ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἥττον τῶν ἐνεργουσῶν δυνάμεων αὐτοῦ, ἢ καθὸ σκληρότερον ἢ μανώτερον ἢ μεῖζον ἢ ἑλαττον αὐτὸ φαμεν, ἢ ἀπὸ χρόνου καὶ ἡλικίας καὶ ἔθους, ἢ οὐσιώδους ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἢ τῶν ὁμοίων καθὼς ἐν τοῖς προβλήμασιν εὐρήσεις τὰ λεγόμενα. τούτοις οὖν τοῖς κανόσι χρῆσάμενος πᾶν ἀπορούμενον δυνήσῃ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αἰτίας ἀγαγεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἀρκεῖσθαι χρή τῇ καθόλου μεθόδῳ, ἀλλ' ἤδη τοῖς κατὰ μέρος χειραγωγεῖν τὸν διδασκόμενον, ἀρξόμεθα τῶν λύσεων. Διὰ τί τοὺς ἀνθρώπους ὁ Ὅμηρος πολιοκροτάφους ἐκάλεσεν; ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντεῦθεν αἱ πολιαὶ ἄρχονται τῷ εἶναι τὰ ἐμπρόσθια τῆς κεφαλῆς τῶν ὀπισθίων μᾶλλον ὑγρότερα καὶ φλεγματικώτερα. ^[95]

1 1 ἡ λύσις ἐκ κράσεως. Διὰ τί [δὲ καὶ] τὰ ἐμπρόσθια τῆς κεφαλῆς [τῶν ὀπισθίων μᾶλλον ὑγρότερα καὶ φλεγματικώτερα; ἡ λύσις ἐκ κράσεως]· φαλακροῦται μόνα· διότι μαλακὰ καὶ ἀραιοπόρ α. ^[5]

1 2 τῆς οὖν τριχὸς ὑπὸ τῆς φυσικῆς ξηρότητος ἀτροφούσης, ῥαδίως ἐκ τούτων τῶν μερῶν ἀποπίπτει καὶ μὴ κατεχομένη στερεῶς, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ξηροτέρων καὶ πυκνοτέρων ὄντων. ἡ δὲ φαλάκρωσις τὴν γένεσιν ἐκ ξηρότητος ἔχει. διὰ δὴ τοῦτο καὶ οἱ οὐλότριχες ὡς ξηροκέφαλοι θάττον μὲν φαλακροῦνται, βράδιον δὲ πολιοῦνται, τῆς ξηρότητος ἐκδαπανώσης τὰ φλεγματώδη περιττώματα. εἰσὶ δὲ καὶ ἄγρυπνοι μᾶλλον τῶν ἄλλων. ὁ γὰρ ὕπνος ἐξ ὑγρότητος, ὡς δηλοῖ τὰ βρέφη ὑγρὰ τυγχάνοντα καὶ ὑπνώδη καὶ περιττωματικά, καὶ τὰ ὑγρά

πάθ η, καὶ οἱ οἰνοφλυγῆσαντες καὶ πυκνὰ λουόμενοι. τυγχάνουσι δὲ καὶ ἤττον ἀπέριττοι τὰς ἐκροὰς τῶν περιττωμάτων, ῥίνα φημι καὶ στόμα καὶ ὀφθαλμούς. οἱ δὲ ἀπλότριχες ὑγροκέφαλοι πεφυκότες, τὰ ἐναντία πάσχουσι, βράδιον ἢ οὐδὲ ὅλως φαλακρούμενοι, φαλακροῦνται γὰρ καὶ διὰ γένους διαδοχὴν, ὥσπερ καὶ ποδάγρα καὶ ἄλλα πάθη κατὰ συγγένειαν διαδέχεται τὰ τικτόμενα. τάχιον δὲ πολιοῦνται καὶ ὑπνώδεις καὶ περιττωματικοὶ [τυγχάνουσι]. αἱ δὲ πολιαί λευκαί. μιμοῦνται γὰρ τοῦ γεννήσαντος φλέγματος τὴν χροιάν. ἐνίότε δὲ καὶ χρυσοειδεῖς τυγχάνουσιν, ὅταν συναναμιχθῇ ἡ λεκιθώδης χολὴ τῷ φλέγματι. Διὰ τί οἱ γέροντες περιττωματικοὶ καὶ ἄγρυπνοι; περιττωματικοὶ μὲν διότι ψυχρότεροι τῷ χρόνῳ καὶ ἀδυνατότεροι γεγονότες. ^[20]

- 1 3 καὶ ἤττον πέττονται, πολλὰ συνάγουσι περιττώματα κατὰ τοὺς πόρους. ξηροὶ μέντοι κατὰ τὰ στερεὰ σώματα πεφυκότες εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο ἄγρυπνοι. τὰ δὲ βρέφη ὑγρὰ τοῖς πόροις τε καὶ τοῖς στερεοῖς σώμασιν ὑπάρχει. Διὰ τί τὰ παιδιά ὑγρὰ ὄντα καὶ περιττωματικὰ πολιάς οὐκ ἀναφέρει; ὅτι ὑγρὰ καὶ θερμὰ τυγχάνουσι τὸ μέντοι φλέγμα ὑγρὸν καὶ ψυχρόν. ^[5]
- 1 4 ἄλλως τε καὶ τὸ βρέγμα τῆς κεφαλῆς ἔχει δερματώδες καὶ ἀραιόπορον. καὶ διαφορεῖ τὰ περιττώματα. τῷ χρόνῳ γὰρ σκληρύνεται καὶ ὁστῶδες γίνεται πυκνότερον. ὅθεν καὶ ῥαφὰς αὐτῷ δέδωκεν ἡ φύσις ὕστερον, πρὸς τὸ διαφορεῖν ἐκεῖθεν τὰ ἀτμώδη περιττώματα. [ἡ λύσις ἐκ κράσεως καὶ κατασκευῆς σωμάτων.] Διὰ τί αἱ γυναῖκες καὶ οἱ εὐνοῦχοι ταχέως πολιοῦνται; αἱ γυναῖκες μὲν ὡς φύσει ψυχραὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἀργίας δὲ περιττώματα συνάγουσι πλείονα, καὶ μάλιστα τῶν καταμηνίων ἐκλελοιπότες. ^[5]
- 1 5 εὐνοῦχοί γε τῷ μηκέτι τὸ σπέρμα ἐκκρίνειν, ἀλλ' ἔχειν τὸ περίττωμα τὸ γεννητικὸν τοῦ σπέρματος συναναδιδόμενον τῷ αἵματι καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ὅπερ ἐστὶ φλεγματώδες. Διὰ τί δὲ καὶ ἄτριχες; γυναῖκες μὲν ὡς ψυχραὶ πυκνοὺς ἔχουσι τοὺς πόρους τοῦ σώματος· τὸ γὰρ ψυχρὸν πιλητικόν· καὶ οὐκ ἔχουσιν ὁδὸν αἱ τρίχες πρὸς ἔξοδον. ^[5]
- 1 6 καὶ εὐνοῦχοι δὲ ὡς ὑγροὶ καὶ περιττωματικοὶ σφόδρα. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ καὶ τὰ κάθυγρα χωρία βοτάνας οὐ βλαστάνει, οὔτε μὴν τὰ ἄγαν ξηρὰ καὶ πετρώδη εἰοικότα ταῖς φαλακρώσεσι. Διὰ τί τῶν εὐνούχων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ πόδες διαστρέφονται; ὅτι ὑπὸ τῆς εἰρημένης πολλῆς ὑγρότητος ἔχουσι τὰ μόρια διάβροχα σφόδρα καὶ μαλακά, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀσθενῇ· τὸ οὖν ὑποκείμενον βάρος τοῦ σώματος τὰ σκέλη μὴ φέροντα στρεβλοῦνται. ^[5]
- 1 7 οὕτω γὰρ καὶ καλάμῳ, ἐὰν ἐπιθῇς βάρος κάμπτεται. ὅτι δὲ τὸ μὲν σκληρόν καὶ ξηρόν ἰσχυρόν καὶ πρὸς ἐνέργειαν μᾶλλον ἀντέχει, τὸ δὲ ὑγρὸν καὶ μαλακὸν εὐθενὲς πρὸς ἐνέργειαν, δηλοῖ καὶ ξύλα καὶ δέρματα καὶ σχοινία. δηλοῦσι δὲ καὶ ἄνθρωποι. ὑπὸ γὰρ λουτρῶν καὶ ποτῶν πλείονων ἀσθενέστεροι πρὸς ἐνέργειαν, ὑπὸ δὲ εὐταξίας συμμέτρως ξηρανθέντες, εὐσθενεῖς εἰσι πρὸς ἔργον. ὅθεν εὐνοῦχοι μὲν καὶ γυναικῶδεις ἀσθενεῖς· ἴσως δὲ καὶ οἰνόφλυγες, ὡς φλεγματωδέστεροι. ψυχροὶ γὰρ γινόμενοι τὸ ἐναντίον ἀντεισάγειν ποθοῦσι· οἶνος δὲ θερμὸς φύσει. Αἰθίοπες δέ, ὡς ξηρότεροι, οὐλότριχες, ἰσχυροὶ, μυώδεις, ἰσχυροὶ πρὸς ἔργον. Διὰ τί δὲ καὶ ὀξύφωνοι; πάλιν γὰρ ἡ πλείων ὑγρότης παχύνουσα τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν αὐτῶν ἀποστενοῖ καὶ τὸ πνεῦμα διὰ στενῶν τόπων διαβαῖνον ὀξυφωνίαν ποιεῖ, διὰ δὲ εὐρυτέρων ὡς ἐπὶ ἀνδρῶν μεγαλοφωνία· εἰκόνα δὲ λάμβανε τῶν αὐλῶν τὰς ὁπὰς· ὅτι δὲ πλείστης ὑγρότητός εἰσιν ἔμπλεοι, δηλὸν ἐκ τοῦ καὶ ἀδρύνεσθαι καὶ μαστοὺς γυναικῶδεις ποιεῖν, καὶ βλέφαρα οἰδαλέα καὶ ἀπλότριχες καὶ πολιώδεις. ^[5]
- 1 9 Διὰ τί ἔνιοι τῶν εὐνούχων ποσῶς ἀφροδισίων ὀρέγονται καὶ ἐρώσιν ποτε; ὅτι πολὺ παρὰ τὸ ἡβάσκειν ὠρχοτομήθησαν ἢ ἐθλάσθησαν καὶ ὥσπερ ἡμιτελεῖς εἰσιν εὐνοῦχοι. καὶ οἱ φύσει δὲ θερμότεροι τὸ ἦπαρ καὶ τὰ σπερματικά ἀγγεῖα μεγάλα ἔχοντες, οἳ τινες φαντάζονται μὲν τὴν χρῆσιν, οὐκ ἐνεργοῦσι δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, διότι τὸ αἰδοῖον αὐτὸ μὲν ἀπεμαράνθη. τὸ γὰρ

οἰδίσκον πνεῦμα συνεχῶς ἐκλέλοιπεν, ὅπερ ὑπὸ τοῦ σπέρματος ἐτίκτετο. καὶ διὰ τῶν σπερματικῶν πόρων ἐφύετο ἐκ τῶν περὶ τὰ ἰσχία μερῶν. ὥς ἐπὶ παιδίων δὲ τετύφλωνται αὐτῶν οἱ σπερματικοὶ πόροι συμπεσόντες. Διὰ τί ἐν παντὶ τόπῳ τετριχωμένῳ πολὺς ποιοῦμεν, ἐν δὲ μασχάλαις οὐκέτι; ὅτι ὁ τόπος θερμὸς ἀρτηριώδης γὰρ καὶ φλεβώδης. ^[10]

1 10 ἄλλως τε καὶ ἀραιόπορος ὢν διαφορεῖ συνεχῶς τὰ φλεγματώδη περιττώματα. δηλοῖ δὲ τοῦτο τὸ συνεχῶς ἰδρῶν αὐτάς. Διὰ τί ἔνιοι αἰδούμενοι ἰδρῶσι τὰς μασχάλας; ὅτι μᾶλλον ἀραιόποροι. ^[5]

1 11 ἡ φύσις γὰρ ἀποστρεφόμενη τὸ τιμῆς ἢ εὐλαβείας ἄξιον μετρίως φεύγει σὺν τῷ αἵματι εἰς τὰς μεγίστας φλέβας καὶ ἀρτηρίας. καὶ αὐταὶ πληρούμεναι ἀποστάζουσιν. οἱ δὲ χαίρόμενοι τῷ διαχαλᾶσθαι καὶ ἀραιοῦσθαι, πλείστον δὲ τὰς μασχάλας, [ταῦτὸ τοῦτο πάσχουσιν]. Διὰ τί οἱ φοβούμενοι ὠχροὶ εἰσιν; ὅτι ἡ ἡμετέρα φύσις καὶ ἡ προνοουμένη τοῦ σώματος δύναμις δέει τοῦ μὴ παθεῖν τι περὶ τῶν ἐκτός, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ἐν οἴκοις ἀποφεύγομεν, καὶ αὕτη φεύγει σφόδρα πρὸς τὸ βάθος τοῦ σώματος ἀσφαλείας χάριν. ^[5]

1 12 συνέλκει δὲ μεθ' ἑαυτῆς τὸ αἷμα, ᾧ κέχρηται τροφῇ καὶ ὀχήματι, ὥς καὶ χρηστῷ μόνῳ χυμῷ· τοῦτο δὲ ἦν τὸ ῥοδίζον τὸ δέρμα καὶ ἐρυθριαῖνον. Διὰ τί καὶ τρέμουσιν; ὅτι καὶ ἡ ψυχικὴ δύναμις κατὰ συμπάθειαν τῆς φύσεως φεύγουσα τὰ νεῦρα καταλιμπάνει, ἅπερ ἐφύλαττον τὰ ἄτρομα μόρια.

1 13 διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀποπατοῦσι καὶ οὐροῦσιν ἀπροαιρέτως. οἱ γὰρ κλείοντες τοὺς πόρους τῶν περιττωμάτων μῦες νῦν ἀσθενοῦντες ἀφίᾳσι τὰ περιττά. Διὰ τί οἱ χαίροντες ἐρυθριῶσιν; ὅτι ἡ φύσις αὐτοδιδάκτως τῷ ἡδονῇ προτρέπει κατὰ τὸ ἐκτός ὄντι, καθάπερ ἡμεῖς φίλῳ ἢ τέκνῳ. ^[5]

1 14 συνέπεται δὲ τὸ αἷμα ταύτῃ. μεμαθήκαμεν δὲ τοῦτο ῥοδίζειν τὸ δέρμα τῷ ἰδίῳ χρώματι. οἱ δ' ὠχρίωντες διὰ τὸ ἐναντίον [τὸ ἐναντίον πάσχουσι]. Διὰ τί οἱ αἰδούμενοι ἐρυθριῶσιν; ὅτι ἡ φύσις αὐτοδιδάκτως τινὶ συνειδήσει τὸ τιμῆς ἄξιον αἰσχυνομένη, καθάπερ εὐγενὴς κόρη, μετρίως ὑποστέλλεται πρὸς τὸ βάθος καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος. ^[5]

1 15 τοῦ αἵματος τοίνυν συγκρινομένου καὶ χεομένου, τὸ δέρμα βάπτεται τῷ τοῦ αἵματος χρώματι. οἱ δὲ φασιν, ὅτι ὥσπερ αὐτὸ προβάλλεται σκέπης ἔνεκεν. οὕτω γὰρ καὶ τὴν χεῖρα φυσικῶς τῷ προσώπῳ προφέρουσιν. Διὰ τί ἔνιοι φοβηθέντες ἀπέθανον; ὅτι φεύγουσα λίαν ἡ φυσικὴ δύναμις εἰς τὸ βάθος μετὰ τοῦ αἵματος τὸ ἔμφυτον θερμὸν καὶ ζωτικὸν τὸ παρὰ τῆς καρδίας γενόμενον ἀθρόως καταβαπτίζει καὶ σβέννυσι καὶ φθορὰν ἐπάγει. ^[5]

1 16 τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ καὶ τὸ ἔλαιον πολὺ τε καὶ ἀθρόως ἐπιβαλλόμενον λυχνιαία φλογὶ σβέννυσιν αὕτη ν. ἀναλογεῖ δὲ τὸ ἐκ καρδίας θερμὸν λυχνιαία φλογί. καὶ οἱ ἀμέτρως δὲ ὀδυνώμενοι ἀπέθανον τῷ αὐτῷ λόγῳ. ἀπόλλυται γὰρ ἡ ἐκτός κίνησις τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, καθάπερ καὶ τὸ πῦρ ἐπιπωματιζόμενον σβέννυται. Διὰ τί πολλοὶ τῶν οἰνοφλυγησάντων ἀπέθανον; ὅτι πάλιν τὸ πλῆθος τοῦ οἴνου τὴν φυσικὴν καὶ τὴν ζωτικὴν δύναμιν καὶ θερμότητα καταβαπτίζει. ^[10]

1 17 πάσχουσι δὲ τοῦτο μάλιστα, ὅσοι τὸ ἔμφυτον θερμὸν ὀλίγον καὶ ἀσθενὲς ἔχουσι, τὸ πολὺ γὰρ καὶ ἰσχυρὸν ἀντέχειν μᾶλλον δύναται, καὶ τῷ χρόνῳ πέττει τὸ πλῆθος. καθάπερ καὶ ἡ πλείων φλὸξ φέρει πλείονα τοῦ ἐλαίου τὴν ἐπίχυσιν. Διὰ τί οἱ γέροντες τρέμουσιν; ὅτι τὰ νεῦρα πάλιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων καὶ οἱ μῦες τῶν μορίων μὴ δεχόμενοι τὴν ἀρκοῦσαν δύναμιν κινητικὴν οὐκ ἀντέχουσιν ὁμοίως βαστάζειν τὸ βάρος τοῦ σώματος. ^[5]

1 18 γίνεται δὲ τρόμος τῷ ἔλκειν ἐπὶ τὸ κάτω τὸ βάρος τοῦ σώματος τὸ μόριον, τὴν δὲ ψυχικὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ ἄνω. καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν καὶ συνεχῶς γινόμενον τὸν τρόμον ποιεῖ. ὅθεν λοιπὸν ἐπὶ κάτω νεύουσιν ἐπὶ γῆν σπεύδοντες, ὅπου καὶ φύσις βιάζεται. ὅθεν καὶ βακτηρίαις ἑαυτοὺς καθάπερ τοίχους παλαιοὺς ἀντὶ ξύλων στηρίζουσι. διὰ τοῦτον τὸν λόγον τῆς

ἀσθενείας τῶν δυνάμεων, ἀπροαιρέτως ἐξίσαι σκύβαλον καὶ οὖρον. Διὰ τί οἱ λυπούμενοι ὠχρίωσιν; ὅτι πᾶσα ἡ φύσις ὑπομιμνησκομένη τοῦ ἀνιαροῦ, κατ' ὀλίγον συννεύει πρὸς τὸ βάθος μετὰ τοῦ ῥοδίζοντος αἵματος τὸ δέρμα· ἦττον μέντοι τῶν φοβουμένων [ὠχρίωσιν]. ^[10]

1 20 Διὰ τί οἱ χαιρόμενοι ἀθρόως καὶ σφοδρῶς, ποτὲ καὶ ἐκλύονται; τῷ τὴν ζωτικὴν δύναμιν καὶ τὸ ἔμφυτον θερμὸν ἀμέτρως ἔξω φερόμενον πρὸς τὸ ἥδος διαφορεῖσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι. ὅθεν καὶ ἰδρῶσι καὶ ἐρυθριῶσι διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ αἵματος. τὸ γὰρ ἔμφυτον θερμὸν καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ τῇ μὲν θερμότητι καὶ τῇ φύσει τοῦ οἰκείου τόπου ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖται. πάλιν δὲ διὰ τὴν ὄρεξιν τῆς τροφῆς ἐπὶ τὸ κάτω. ὁποτέρᾳ τοίνυν τῶν κινήσεων ἀπόλλυται διαφθείρει τοῦτο. Διὰ τί οἱ λυπούμενοι καὶ οἱ ἐρῶντες καὶ οἱ ὀργιζόμενοι στενάζουσι μέγα καὶ συνεχῶς; ὅτι οἱ μὲν λυπούμενοι πρὸς τὸ λυπῆσαν ἔχουσι τὴν ψυχὴν ἐστραμμένην, οἱ δὲ ποθοῦντες πρὸς τὸ ποθούμενον, οἱ δὲ χολῶντες πρὸς τὸ τὴν ὀργὴν κινήσαν αὐτοῖς. ^[5]

1 21 ἡ ψυχὴ τοίνυν ἐστραμμένη πρὸς τὸ κινήσαν αὐτὴν ἀμελεῖ καὶ ὥσπερ ἐπιλανθάνεται χορηγεῖν τοῖς τοῦ θώρακος μυσὶ τὴν κινητικὴν δύναμιν. ἡ καρδία τοίνυν μήτε τῇ διαστολῇ τοῦ θώρακος εἰσδεχομένη τὸν ἀέρα καὶ ῥιπιζομένη καὶ ἐψυχομένη μήτε διὰ τῆς συστολῆς ἐκκρίνουσα τὰ λιγνυῶδη περιττώματα, ἅπερ ἡ ἐξ αἵματος ἔκκαυσις ἐγέννησε, δέει τοῦ μὴ πνιγμὸν παρακολουθῆσαι, τὴν ψυχὴν ἀναγκάζει καὶ ὑπομιμνήσκει πλείστην τοῖς μυσὶν ἐπιχορηγεῖν κίνησιν καὶ ποιεῖν μείζονα τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν πρὸς τὸ καὶ πλῆθος ἀέρος ψυχροῦ λαβεῖν καὶ πλῆθος ἐκκενοῦν τῶν περιττωμάτων, ἵν', ὅπερ ἔμελλον αἱ μικραὶ καὶ συνεχεῖς ἀναπνοαὶ ποιεῖν, τοῦτο μία ποιήσῃ μείζων. καὶ τοῦτο καλεῖται στενάζειν παρὰ τοῖς παλαιοῖς παρὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς καρδίας. καὶ στένουσι διὰ τινος χρόνου μέγα. καὶ τοῦτο ποιοῦσι πολλάκις τῷ τὴν ψυχὴν ἀπεστράφθαι μὲν αἰεὶ πρὸς τὸ κινήσαν αὐτὴν, τὴν δὲ φύσιν ἀναγκάζειν ποτὲ διὰ τὴν καρδίαν ἐπιπέμπειν πλείονα δύναμιν κινητικὴν τοῖς μυσὶ τοῦ θώρακος. ὅπερ δὲ ἐν θώρακι ἀναπνοή, τοῦτο ἐν σώματι διαπνοή διὰ τῶν ἀρτηρίων. καὶ ἔοικε τῇ μὲν εἰσπνοῇ ἡ διαστολή, τῇ δὲ ἐκπνοῇ ἡ συστολή. συστολῆς δὲ καὶ διαστολῆς σφυγμὸς κατηγορεῖται. Διὰ τί ὁ ἴσικος δύσπεπτος; ὅτι κοῦφος ὢν ἐμπλέει ἐν τῇ ὑγρᾷ τροφῇ κατὰ μέσον καὶ οὐκ ὁμιλεῖ τῷ σώματι αὐτῆς, δι' ἧς ὁμιλίας ἡ πέψις γίνεται. ^[25]

1 22 καὶ παρὰ τὸν οἰσοφάγον δὲ πλεονάζει, [οὔ] ἡ ὄρεξις ἔργον καὶ οὐ πέψις. ἐκτὸς δὲ εἰς ὕδωρ ἐμπλέει μὴ βυθιζόμενον, ὅτι ἐν τῇ τρίψει τῶν κρεῶν ἐναπολαμβάνεται πνεῦμα κοῦφον, ὅπερ μετεωρίζει τὸ σῶμα τοῖς ὑγροῖς ἐπινέχεσθαι. διὰ τοῦτο δὲ καὶ χαῦνός ἐστι τῇ μετοχῇ τοῦ πνεύματος. Διὰ τί τοῖς κνησιῶσι τὸ ἄγαν ζέον φίλον; ὅτι τὸ μὲν ποιοῦν τὸν κνησμὸν φλέγμα παχὺ καὶ ψυχρὸν ὄν, δυσαίσθητον ἀποτελεῖ τὸ δέρμα. ^[5]

1 24 Διὰ τί δὲ καὶ ἡδονται ἐν τοῖς λουτροῖς κνησιῶντες; ὅτι ἡ θερμότης χέει τὸ φλέγμα· καὶ οἱ ὄνυχες διαφοροῦσι. Διὰ τί δὲ καὶ τὰ νῶτα μάλιστα κνησιῶσιν; ὅτι τὰ μέρη ταῦτα ψυχρότερα τῶν ἐμπροσθίων ὄντα πλέον φλέγμα ἔχει· ὅθεν καὶ γέρουσιν ὡς ψυχροῖς μᾶλλον τὸ πάθος πλεονάζει.

1 26 Διὰ τί οἱ βραχεῖς τῷ σώματι τῶν μακρῶν φρονιμώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰσιν; ὅτι συνέσφιγκται αὐτοῖς καὶ συνκεκρότηται ἡ ψυχὴ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι. ἐπὶ δὲ τῶν εὐμεγεθῶν εἰς μῆκος ἐπεκτεινομένη ἐκλύεται. διὸ καὶ Ὅμηρος Ὀδυσσεᾶ μὲν βραχὺν καὶ φρόνιμον λέγει, Αἴαντα δὲ μακρὸν καὶ μωρότερον. τὸν δὲ τρόπον [τοῦτον] ἰσχυροὶ μᾶλλον οἱ ἐλάσσονες τῶν μειζόνων. Διὰ τί οἱ ἦττον φρόνιμοι μετεωρίζονται περιπατοῦντες; ὅτι ὥσπερ κυβερνήτης μὴ ἄγαν ἐρρωμένος οὐκ ἐπ' εὐθείας ἄγει τὸ σκάφος, οὕτως καὶ ἡ σαθροτέρα ψυχὴ τὸ σῶμα. ^[5]

1 28 Διὰ τί πολλοὶ μωροὶ φρονίμους ἄγαν τίκτουσι, πολλοὶ δὲ ἄγαν φρόνιμοι μωροτέρους; ὅτι οἱ μωρότεροι ἐν τῇ συνουσίᾳ νικώμενοι σφοδρᾷ τῇ ἡδονῇ ἔχουσι τὴν ψυχὴν ἄγαν βεβαπτισμένην τῷ σώματι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ σπέρμα πλείστης μετέχον δυνάμεως λογιστικῆς καὶ φυσικῆς τὰ ὑπ'

αὐτοῦ τικτόμενα φρονιμώτερα ποιεῖ. ἐπὶ μέντοι τῶν φρονίμων καὶ μάλιστα τῶν πεπαιδευμένων, ἀεὶ τὸ φρονοῦν καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ λογιζόμενόν τινα τῶν ἐκτὸς ἀναγκαίων καὶ μετεωριζόμενον ἔχει τὸ σπέρμα κατιὸν ἄμοιρον πλείστης ψυχικῆς δυνάμεως. ἔνθεν λυτέον, διὰ τί οἱ μωροὶ καὶ ἀπαίδευτοὶ τῷ σώματι εὐσθενεῖς τίκτουσι μᾶλλον, οἱ δὲ πεπαιδευμένοι ἀσθενεῖς. Διὰ τί τῶν ἀγρίων ζώων ἡ κόπρος ἦττον δυσώδης ἐστί; διότι καὶ ξηροτέρᾳ καὶ ἀπέπτῳ κέχρηται τροφῇ καὶ γυμνάζεται πλέον. ^[10]

- 1 29 ἡ δὲ τῶν δορκῶν καὶ τινων ζώων κόπρος ἀρωματίζει ποσῶς. ἡ μέντοι τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα δυσώδης ἐστίν, ὅτι καὶ ποικίλῃ καὶ ὑγρᾷ χρῶνται τροφῇ καὶ πλέον τοῦ κόρου παρὰ καιρὸν μὴ δεόμενοι καὶ ἀγυμναστότεροι καὶ ἦττον τῶν ἀλόγων θερμότεροι. μὴ πεττομένη τοίνυν τελείως καὶ τῷ πλήθει μὴ διαπνεομένη ποσῶς σηπομένη δυσώδης ἐστίν. Διὰ τί τὸ σίνηπι καὶ τὸ πέπερι καὶ πάντα τὰ δριμέα ἐπιτιθέμενα μὲν τῷ δέρματι ἔλκουσιν αὐτό, καταπινόμενα δὲ οὐκέτι τὴν κοιλίαν ἔλκουσι; διότι φθάνουσι μεταβληθῆναι καὶ πεφθῆναι πρὶν δρᾶσθαι, καὶ ὅτι ἐκλύεται ἡ δριμύτης τῇ πολλῇ τῆς κοιλίας ὑγρότητι. ^[5]
- 1 30 ἄλλως τε ἐν τῇ ἐπιθέσει τὸ δέρμα καὶ τῇ πυκνότητι δίδωσι καιρὸν πρὸς τὸ δρᾶν τοῖς δριμέσι καὶ τὸ ἀσθενὲς δέ. τὸ δὲ βάθος καὶ ἀραιόπορον καὶ ἰσχυρὸν μᾶλλον. Διὰ τί δὲ οἱ λυπούμενοι καὶ οἱ χαίρομενοι γελῶντες δακρύουσιν; οἱ μὲν λυπούμενοι τῇ πυκνότητι τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς πόρων ἐκθλίβουσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν· ἡ λύπη γὰρ ψύξιν καὶ πύκνωσιν ἐργάζεται τῶν πόρων· οἱ δὲ χαίρομενοι τὸ ἐναντίον τῇ ἀραιότητι τῶν πόρων ἐκχέουσι τὰ ὑγρά. ^[5]
- 1 31 ἐπὶ τινων δὲ στενοπόρων ὀφθαλμῶν οὐ γίνεται τὸ δάκρυον ἐπ' ἀμφοτέρων. Διὰ τί τοῖς λυπουμένοις ὥχρον γίνεται τὸ ἐπιπολῆς; τῷ τὴν φύσιν μετὰ τοῦ αἵματος εἰς τὸ βάθος συννεύειν, ὡς ἐμάθομεν.
- 1 32 ὅπερ ἦν θερμαῖνον καὶ ἀραιοῦν τὴν ἐπιφάνειαν. Διὰ τί τοῖς οὐροῦσι παρέπεται πολλάκις καὶ φῦσαν ἐκκρίνειν; ὅτι ἡ οὐροδόχος κύστις τοῦ οὔρου πεπληρωμένη ὀγκοῦται καὶ θλίβει καὶ ῥενοῖ τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον.
- 1 33 νῦν οὖν ἐν τῇ ἐκκενώσει χαυνούμενον δίδωσι καιρὸν πρὸς διέξοδον τῷ ἐναπολαμβανομένῳ πνεύματι ἐν τοῖς ἐντέροις. οἱ δὲ φασιν, ὅτι καὶ συμπάθειά τις ἐστὶ τῶν μορίων πρὸς τὴν ἀπόκρισιν. Διὰ τί οἱ βλέποντες χασμωμένους χασμῶνται; διὰ τὸ τὴν φύσιν ὁμοιοπαθῆ καὶ συμπάσχειν τῶν ζώων, πλέον δὲ τῶν ἀλόγων· οὕτω γὰρ ἐνὸς οὐροῦντος ὄνου καὶ οἱ λοιποὶ συνεζουροῦσιν αὐτῷ πεπληρωμένοι οὔρων. ^[5]
- 1 35 Διὰ τί ὁ ὀφθαλμῶν τῷ ὑγιαίνοντι μεταδίδωσι τοῦ πάθους, οὐκέτι μὴν ὁ ὑγιαίνων τῷ πάσχοντι μεταδίδωσι τῆς υγείας; τῷ εἶναι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς καὶ μαλακοὺς καὶ εὐπαθεῖς, ἔτι γε μὴν καὶ τῆς υγείας ἐκ συμέτρου κράσεως οὔσης, τῆς δὲ νόσου ἐξ ἀμέτρου δυσκρασίας τὸ οὖν σύμμετρον ῥᾶον ὑπὸ τοῦ ἀμέτρου μεταβάλλεται καὶ τρέπεται, ἥπερ τοῦναντίον. οὐκοῦν ἡ ὀφθαλμία δυσκρασία τις ἀμετρος οὔσα τὴν υγείαν τρέπει θᾶττον, οὔσαν εὐκρασίαν σύμμετρον. ἔγνωμεν δὲ τὴν τροπὴν γίνεσθαι διὰ τὴν φυσικὴν τῶν σωμάτων συμπάθειαν. Διὰ τί τὸ νόμισμα καὶ τὸ μῆλον ἐν ὕδατι μείζονα ἑαυτῶν φαίνεται; ὅτι τὸ ὁμιλοῦν αὐτοῖς ὕδωρ [ποιοούμενον] τὴν χροάν αὐτῶν ἀναδέχεται καὶ τὴν ὄψιν ἀπατᾷ, ὡς μειζόνων αὐτῶν ὄντων. ^[10]
- 1 36 τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ καὶ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ οἱ πλανῆται περὶ τὸν ἀνατολικὸν ἢ δυτικὸν ὀρίζοντα τυγχάνοντες μείζονες νομίζονται τῷ σώματι τῷ τὸν περὶ αὐτῶν ἀέρα ποιεῖσθαι. Διὰ τί τὰ τετράγωνα πόρρωθεν στρογγύλα νομίζονται; τῷ τὴν ὄψιν μὴ σθένουσιν μακρόθεν ὁρᾶν τὰς γωνίας ὡς ὀξείας, μὴ βλέπειν αὐτὰς τῇ ἀγνοίᾳ. ^[5]
- 1 37 τούτων δὲ ὑπεξαίρουμένων κατὰ ἀπάτην τῆς ὄψεως τὸ λοιπὸν σῶμα στρογγύλον φαίνεσθαι, τοῦτο γίνεται κατὰ ἀπάτην τῆς ὄψεως, [ὥσπερ] καὶ ἡ κεκλασμένη κώπη ἐν ὕδατι. Διὰ τί ξύλου

τυπουμένου πόρρωθεν ὀρώμεν τὴν πληγὴν εὐθέως, τὸν δὲ κτύπον βράδιον, καίπερ ἅμα τῇ πληγῇ τοῦ κτύπου γινομένου. ^[5]

1 38 ὅτι τὴν ὄψιν κεκτήμεθα τῆς ἀκοῆς λεπτομερεστέραν καὶ ὀξυτέραν. προλαμβάνει τοίνυν κατὰ τὸν χρόνον ὡς ὀξυτέραν τὴν πληγὴν ὄψις, ἢ δὲ ἀκοή, ὡς παχυμερεστέρα βράδιον τῆς πληγῆς ἀντιλαμβάνει. τῷ λόγῳ γὰρ ἀρχὴν τούτῳ λυτέον, ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς παρατρίψεως τῶν νεφῶν ἐν χειμῶνι, πληγῆς τικτομένης τῆς λεγομένης βροντῆς καὶ ἐκπυρώσεως λεγομένης ἀστραπῆς, ὡς ἐπὶ πυρεκβόλων, πρῶτον ὀρώμεν τὴν ἀστραπὴν, εἴθ' οὕτως ὕστερον ἀκούομεν τῆς βροντῆς, καίπερ τῆς πληγῆς πρῶτον τῆς ἀστραπῆς τὴν βροντὴν ἀποτελούσης ἢ ἅμα. κάνταῦθα τοίνυν ἡ ὄψις προλαμβάνουσα τὴν ἀκοήν, ὡς λεπτομερεστέρα, πρώτη τὴν ἀστραπὴν ὀρᾷ, εἴθ' οὕτως ὕστερον ἡ ἀκοή τῆς βροντῆς αἰσθάνεται ὡς παχυμερεστέρα καὶ βραδεῖα πρὸς ἀντίληψιν. Διὰ τί τῆς μὲν ὀψεως γυμνῆς οὐσῆς, τοῦ δὲ παντὸς σώματος ἡμφιεσμένου ἐν κρύει σφοδρῶ τὸ μὲν σῶμα πᾶν ῥιγοῦμεν, τὸ δὲ πρόσωπον οὐδόλως; διὰ τὸ ἔθος· εἴθισε γὰρ ἡ ὄψις ἀεὶ τῷ ἀέρι προσομιλεῖν. ^[15]

1 39 ὥ δ' ἂν ἡ γυμνὴ τυγχάνουσα, μέγα δὲ πέφυκεν ὄπλον πρὸς δυσπάθειαν ἢ συνήθειαν. Διὰ τί ἡ ξανθὴ δι' ὅλου τοῦ βίου παραμένουσα χιτῶνι, τῇ λεγομένη κύστει χοληδόχῳ, λίαν εὐπαθεῖ, οὐδ' ἀναβιβρώσκει τοῦτον, κατασκήπτουσα δὲ τῷ ὀδόντι βραχὺν χρόνον, σῶματι δυσπαθεστάτῳ, παραχρῆμα τὴν διάβρωσιν ἐργάζεται; φημὶ διὰ τὸ παρὰ φύσεως ὠρίσθαι κατοικεῖν αὐτὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ σῶματι μόνῳ καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν αὐτὴν λυμαίνεσθαι. ^[5]

1 40 μέγα γὰρ φάρμακον κωλυτικὸν ἀνίας ὄνομα τῆς φύσεως· καὶ μυρίων ἄλλων παραδείγματα δύναμαί σοι λέγειν. ἐν μήτρᾳ δεκαμηνιαῖον βρέφος βραδὺ παραμένει μηδεμίαν αἴσθησιν βάρους παρέχον τῇ κυοφορῶσῃ, πνεῦμα δὲ κοῦφον ἐνσκήψαν εἰς αὐτὴν ὀδύνην ἐργάζεται παραχρῆμα, τάσιν καὶ βάρος ἀφόρητον ἐμποιοῦν. τραχεῖα ἀρτηρία πνεύματός ἐστι δοχεῖον μόνον, καὶ ἐὰν ψιξὴ ἢ ποτὸν εἰς αὐτὴν παραδράμῃ, πνιγμὸς ἔπεται καὶ βῆξ σύντονος. ἡ γὰρ φύσις οὐχ ὥρισε τοῦτο γενέσθαι κἂν ἐπ' ὀλίγον ἀδύνατα. Διὰ τί τῶν λουομένων οἱ μὲν εἰσιόντες διψῶδεις ἐξίσιν ἄδιψοι, οἱ δὲ τὸναντίον; ὅσοι μὲν ξηρότεροι διψῶντες, ὑπὸ τοῦ λουτροῦ ὑγραίνόμενοι γίνονται ἄδιψοι (ἡ δίψη γὰρ ἀπὸ ξηρότητος), καὶ μάλιστα ἐὰν μὴ διαφορηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ξηροῦ θόλου· ὅσοι δὲ ὑγρότεροι καὶ ἄδιψοί εἰσιν, ἐγχρονίσαντες καὶ μάλιστα ἐν ἀέρι σφόδρα θερμῷ καὶ τῷ ξηρῷ θόλῳ [ἐὰν] διαφορηθῶσι τὴν ὑγρότητα διὰ τῶν ἰδρώτων διψῶδεις ἀποτελοῦνται. ^[5]

1 42 Διὰ τί τῶν ἐσθιόντων ῥάφανον οἱ μὲν δυσῶδες ἐρεῦγονται, οἱ δὲ οὐ δυσῶδες; φαμέν ὅσων μὲν ἡ κοιλία καὶ ὁ στόμαχος ἀπέριττός ἐστι μοχθηρῶν χυμῶν καὶ μάλιστα φλεγματοδῶν ἢ ἐρυγῇ καθαρὰ· ὅσων δὲ πεπλήρωται, δυσῶδης ἐστί, τῷ τὴν ῥάφανον θερμὴν καὶ τημητικὴν χυμῶν καὶ λεπτύνουσαν αὐτοὺς κινεῖν ἐκ τῶν χυμῶν τὰ πνεύματα, καὶ ταῦτα δι' ἐρυγῶν κενοῦν διὰ στόματος. οὕτω γὰρ καὶ βόρβορος ἡσυχάζων μὲν οὐκ ἀναπέμπει δυσωδίαν, ὑπὸ δέ τινος κινούμενος καὶ ταρασσόμενος ἀναπέμπει. ὅσοι δὲ φασιν αὐτὴν τὴν ῥάφανον μοχθηρᾶς εἶναι φύσεως καὶ δυσῶδους ποιότητος, ἐκ τοῦ καὶ ἐκτὸς αὐτὴν χρονίζουσιν δυσῶδη γίνεσθαι, σφάλλονται. πάντας γὰρ ἔδει τοὺς προσενεγκαμένους αὐτὴν δυσῶδη ἐρεῦγεσθαι. Διὰ τί ἐν τῷ ἄκρῳ κρύει οἱ δάκτυλοι καὶ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος μελαίνονται καὶ ἀποπίπτει; ὅτι ἡ ἄκρα ψύξις ἀπελαύνει καὶ ἀποκλείει τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος· καὶ λοιπὸν τὰ ἄκρα, ἀποτυχόντα τῆς ζωτικῆς δυνάμεως καὶ θερμότητος, πρῶτον μὲν πελιδνοῦνται, εἴτα μελαίνονται, καὶ ἐκκροῦνται. ^[5]

1 43 καὶ ἀποπίπτει δὲ τῷ τὴν φύσιν μὲν προνοουμένην τοῦ λοιποῦ σώματος παρασφίγγειν μὲν εἰς αὐτὴν τὸ ὑγιές, τὸ δὲ νεκρὸν ἀφιεῖσαν ἀπορρίπτειν. τὰ δὲ ἄκρα μάλιστα πάσχει τῷ εἶναι αὐτὰ μὴ ἄγαν σαρκώδη καὶ ἥττον θερμά. οὕτω γὰρ καὶ τῶν φυτῶν ταῦτα χειμῶνος φυλορροεῖ, ὅσα

καὶ ἦττον θερμὰ καὶ ἀσθενῆ καὶ ἀραιότερα. ὅσοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν τὸ ἔμφυτον θερμὸν φεύγει τὸ ψυχρὸν ὡς ἐναντίον εἰς τὸ βάθος, συναθροισθὲν δὲ καὶ ὥσπερ ἀνακτησάμενον ἑαυτὸ κάτεισι πάλιν εἰς τὰ μόρια μετὰ πλήθους ἀθρόως πρὸς ἐπικουρίαν, καὶ τῇ ἀθροότητι καὶ τῷ πλήθει τοῦ θερμοῦ καίει τὰ ἄκρα τῶν μορίων (ἐκεῖ γὰρ ἵσταμένη μᾶλλον συνάγεται), ψευδολογοῦσι. Διὰ τί οἱ ψυγέντες τὰ ἄκρα καὶ προσάγοντες πυρὶ πρὸς τὸ θερμαίνειν, ὀδυνῶνται σφόδρα; φημὶ ὅτι τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ τῆς ποιότητος. ^[15]

- 1 44 ἀπὸ γὰρ πλείονος ψύξεως εἰς πλείονα πάλιν μεταβάλλουσιν αὐτὰ θερμότητα. πᾶν δὲ τὸ ἀμέτρως καὶ ἀθρόως γινόμενον κατὰ δυσκρασίαν λυπεῖ τὴν φύσιν, κατὰ δὲ εὐκρασίαν καὶ συμμετρίαν καὶ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀθρόως μεταβαλλόμενον εὐφραίνει σφόδρα τὴν φύσιν. ἔχει γὰρ ἓν συμμετρίᾳ κρᾶσιν τὴν ὕπαρξιν τὸ ἀνθρώπου σῶμα μᾶλλον τῶν ἄλλων ζῶων. Διὰ τί οἱ προσενεγκάμενοι πέπερι [καὶ ἄρτον μείζονα] λύζουσι; φημὶ ὅτι ἀναλογεῖ τοῖς κᾶπὶ τῶν ἐκτὸς βασταζομένοις καὶ λυποῦσι, τὸ μὲν πέπερι καὶ ἡ ξανθὴ χυλὴ ταῖς ἀκάνθαις, τὸ δὲ φλέγμα καὶ ὁ ἄρτος λίθῳ βαρυτάτῳ. ^[5]
- 1 45 ὅσοι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἔχουσιν ἄπεπτον καὶ εὐαίσθητον καὶ θερμόν, οὗτοι ταχέως ὑπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ πεπέρεως δακνόμενοι διεγείρουσι τὸν στόμαχον πρὸς ἔκκρισιν καὶ δίωξιν τοῦ λυποῦντος καὶ ποιοῦσι τὸν λεγόμενον λύγγα. ὅσοι δ' εἰσὶ στόμαχον φλεγματικώτεροι καὶ δυσαίθητοι καὶ ψυχρότεροι, βραδέως λύζουσι. πάσχουσι δὲ αὐτὸ καὶ οἱ ἀθρόως μέγιστον ἄρτον καταπιόντες τῷ πλήθει καὶ τῷ μεγέθει τοῦ ἄρτου βαρυνόμενοι. οὐκ ἀνέχεται γὰρ τῶν μορίων ἡ φύσις ἡρεμεῖν, ὅταν παρῇ τι τὸ λυμαινόμενον. τὸ μὲν οὖν πέπερι ποιότητι δριμείᾳ ποιεῖ κατὰ ἀναλογίαν καὶ τῆς ἔνδον νυττούσης χολῆς, ὁ δὲ ἄρτος ποσότητι βαρῶν, καθὼς καὶ πλήθος φλέγματος ἔνδοθεν βαρῦνον, λυγμὸν ποιεῖ. Διὰ τί ἐν τοῖς ὄνυξι τῶν δακτύλων τὰ συνιστάμενα πάθη σφοδρὰν τὴν ὀδύνην ἐργάζεται; ὅτι τὰ νεῦρα κατιόντα ἐν τοῖς πέλμασι τῶν δακτύλων ἐκ τῶν οἰκείων περιττωμάτων ποιεῖ τοὺς ὄνυχας, ὥσπερ καὶ τοὺς ὀδόντας ἐν τοῖς οὐλοῖς. ^[5]
- 1 46 ἐπειδὴ τοίνυν ἡ διὰ τῶν νεύρων αἰσθητικὴ δύναμις κατιοῦσα πρὸς τοῖς ἄκροις τῶν νεύρων ἵσταμένη κάκεισε συναγομένη πλεῖον γίνεται, καθάπερ καὶ ὕδωρ συρρέον εἰς μισγάγγειαν, δῆλον ὡς μᾶλλον αἰσθανομένη τοῦ πάθους μᾶλλον καὶ ὀδυνήσεται. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἀθρόως καταπιόντων ἄρτον μείζονα καὶ λυζόντων ἢ τοῦ πνεύματος κατοχὴ λύει τὸν λυγμὸν; φημὶ ὅτι ὁ στόμαχος παράκειται τῇ τραχείᾳ ἀρτηρίᾳ καὶ λοιπὸν αὐτὴ τὸν στόμαχον θλίβουσα καὶ στενοχωροῦσα ποιεῖ εἰς αὐτὸν ἐσφηνωμένον ψωμὸν ἐκθλίβεσθαι κατὰ τὴν γαστέρα. ^[5]
- 1 47 καὶ οὗτος ἐλευθερούμενος ἀπὸ τοῦ βάρους παύει τὸν λυγμὸν. Διὰ τί οἱ λύζοντες ὑπὸ ἄρτου ἀκούσαντές τι λυπηρόν, οὐ λύζουσιν; ὅτι τὴν ψυχὴν ἔστραμμένην καὶ νεύουσαν πρὸς τὸ λυπῆσαν αἴτιον, καὶ ἀμελοῦσαν τοῦ κινεῖν τὸν θώρακα.
- 1 48 πάλιν οὖν τὸ πνεῦμα μὴ ἐξιδὼν καὶ συναγόμενον τῷ πλήθει τὸν λυγμὸν λύει, ὡς ἐμάθομεν. Διὰ τί ἐπὶ τῶν εἰκόνων πλησίον μὲν ἐστηκότες ἰσόπεδα τὰ χρώματα βλέπομεν, πόρρωθεν δὲ τὰ μὲν κοῖλα τὰ δὲ κυρτά; λέγω ὅτι ἡ ὀπτική δύναμις ἐπὶ πολὺ διάστημα ἐκτεινομένη καὶ ἐκλυομένη οὐ δύναται ἀκριβῶς ὁρᾶν τὰ πάθη τῶν χρωμάτων, τὰ λευκὰ ὀρώσα κυρτά, τὰ δὲ μελάντερα κοῖλα. ^[5]
- 1 49 τὸ μὲν γὰρ λευκὸν πλησιάζον τῷ λαμπρῷ ἐπὶ τὰ ἔξω λάμπει, τὸ δὲ μέλαν ὡς σκοτεινὸν ἐπὶ τὰ ἐντός. τῶν δὲ τεχνῶν αἱ μὲν μετασχηματίζουσι τὴν ὕλην, ὡς ὅταν ὁ ἀνδριαντοποιὸς τὸν χαλκὸν ἵππον ἢ βοῦν ἢ τι τοιοῦτον ζῶον χωνεύσας ἢ ἐλάσας, πλάσῃ ἄνθρωπον ἢ ἕτερόν τι σκεῦος, ἀπὸ εἰδους εἰς εἶδος μεταβαλὼν τὴν ὕλην τοῦ χάλκου· αἱ δὲ προσθέσει, ὡς κηροῦ πλάστης ἢ πηλοποιός· αἱ δὲ ἀφαιρέσει, καθὼς τις γλύφων ποιεῖ τι ζῶον· αἱ δὲ κατὰ σύνθεσιν καὶ παράθεσιν καὶ κόλλησιν, ὡς οἰκοδομική, ναυπηγική, ὑφαντική, τεκτονική. τὰ δὲ ἀλλοιωσέως κράσεως γίνεται καὶ διὰ βάρους ὡς ἡ φύσις ἐκ σπέρματος ζῶα [γεννᾷ]. τὰ δὲ ἐξ ἀλλοιώσεως

καὶ κράσεως καὶ προσθέσεως σώματος, ὡς ἡ φύσις τὰ μόρια αὔξει τρέφουσα· τὰ δὲ μίξει χρωμάτων καὶ προσθέσει σωμάτων, ὡς [τὰ] ζωγραφικά. Διὰ τί, εἰ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ τοῖς νεύροις πολέμιον, τὸ θερμὸν μὴ φίλον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πολέμιον; εἰ γὰρ τόδε τι βλαβερόν, τὸ ἐναντίον αὐτῷ ὠφέλιμον· τὰ γὰρ ἐναντία ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐ δύνανται ἐνεργεῖν ὁμοίως κατὰ πρῶτον λόγον καὶ καθ' αὐτό. ^[5]

1 50 φημί ὅτι οὐχ ἢ θερμὸν πολέμιον ἀπλῶς, ἀλλ' ἢ θερμὸν καὶ ὑγρόν. ἐπὶ δὲ τῶν νευροτρώτων τὰ νεῦρα διὰ τὴν πολλὴν αἴσθησιν πόνου καὶ στύψεως δέεται· ξηρὰ γὰρ φύσει· ἡ δὲ ὑγρότης ὡς ἐναντία μαλακύνει καὶ χαυνοῖ αὐτὰ καὶ σήπει. ὅτι δὲ οὐ κυρίως τὸ θερμὸν βλαβερόν, δηλον· τὸ γὰρ θερμὸν ἔλαιον καταντλούμενον ὠφέλιμον τῷ μετέχειν καὶ στύφειν. Διὰ τί αἰεὶ αἱ ὀπῶραι βλαβεραὶ τῷ εἶναι αὐτὰς ψυχρὰς καὶ ὑγρὰς, μὴ τὸ ὕδωρ τῆς αὐτῆς ὄν κράσεως; λέγω ὅτι τὸ ὕδωρ λεπτομερέστερον ὢν τῶν ὀπωρῶν καὶ ταχέως ἀναδεδόμενον οὐχ ὁμοίως ἀδικεῖ. ^[10]

1 51 ἄλλως τε καὶ τοιοῦτο μετρίως τὰ μόρια. Διὰ τί τὰ δύσπεπτα καὶ παχύχυμα πολλοὶ ῥᾶον πέττουσιν, ὡς πετράιους ἰχθύας; οἱ μὲν φασὶ δι' ἔθος, οἱ δὲ διὰ τινὰ ἔξιν φυσικὴν ἄρρητον καὶ ἀναιτιολόγητον. ^[5]

1 52 ἄλλοι δὲ φασὶ δι' ἄμετρον θερμότητα κοιλίας, τὰ μὲν εὐπεπτα ὑπερπεττόμενα ὡς εὐμετάβλητα, ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς πυρώσεως φρύττεσθαι καὶ φθείρεσθαι, τὰ δὲ δύσπεπτα καὶ δυσμετάβλητα μὴ ἄγαν μεταβαλλόμενα πέττεσθαι μόνον. οὕτω γὰρ καὶ τὰ ἄχυρα ὡς εὐπαθῆ ὑπὸ πλείονος πυρὸς ἐκτεφροῦνται, δρύϊνα δὲ ξύλα τοῦτο οὐχ ὑπομένει καϊόμενα. Διὰ τί τὸ κρίθινον ἄλευρον ψυχρὸν ὢν διαφορεῖ τὰς φλεγμονάς, εἴ γε τὸ ψυχρὸν πυκνώτερον καὶ δυσδιαφόρητόν ἐστι; φημί ὅτι οὐ τῷ ψύχειν διαφορεῖ, ἀλλὰ τῷ ῥύπτειν. ^[5]

1 53 μετέχει γὰρ ῥυπτικῆς δυνάμεως καὶ τμητικῆς τῶν χυμῶν· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ εἶδη ἐστίν, ἃ τινὰ τὸ ἐναντίον αὐτῶν δρᾷ οὐ κατὰ πρῶτον λόγον καὶ καθ' ἑαυτὸ καὶ κυρίως, ἀλλὰ κατὰ δεύτερον καὶ κατὰ συμβεβηκός· οἷον τὸ σέλινον θερμὸν ὢν μειοῖ πυρετόν, οὐ τῷ θερμὸν εἶναι (τὸ γὰρ ὅμοιον ἀνζητικὸν τῶν ὁμοίων), ἀλλὰ τῷ ῥύπτειν τοὺς νοσοποιοὺς χυμοὺς ἐκ τῶν φλεβῶν καὶ εἶναι διουρητικόν. ὁμοίως ἴρις καὶ ὕσωπος συμβάλλεται πλευρίτιδι θερμὰ τυγχάνοντα τῷ τέμνειν τοὺς ἐργαζομένους χυμοὺς τὴν φλεγμονὴν τοῦ ὑπεζωκότος τὰς πλευρὰς εἶναι μόνον. καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ παραχυθὲν διεφόρησε τὸν ἀπὸ τῶν γλίσχρων καὶ ψυχρῶν χυμῶν τέτανον οὐ κυρίως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός διὰ μέσου τινός, λέγω δὲ τῆς ἐναποκλεισθείσης θερμότητος. ἐὰν μὲν οὖν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀμέσως ποιῇ, κυρίως λέγεται καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ποιεῖν, ἐὰν δὲ διὰ μέσου τινός ἐνεργῇ καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ κατὰ συμβεβηκός ἐνεργεῖν λέγεται καὶ κατὰ δεύτερον λόγον. Διὰ τί πρὸ μὲν τοῦ εἰσόδου τοῦ βαλανείου θερμὸν οὐροῦμεν, εἰς δὲ τὸ βαλανεῖον χρονίσαντες, ψυχρόν; φημί, ὅτι περ κατὰ σύγκρισιν ἄλλου τοῦτο γίνεται· τὸ μὲν γὰρ οὔρον ἀληθῶς χλιαρὰς ὑπάρχει κράσεως, ἐξαιρουμένου καὶ μετρίως θερμῆς. ^[5]

1 54 ἔξω μὲν οὖν, ἐπειδὴ ψυχρὸν ἡμῶν ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ἐξαιρούμενον ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ σώματος θερμόν ἐστιν. ἐν δὲ τῷ λουτρῷ ἐπειδὴ τὸ σῶμα θερμαίνεται πλεῖον τοῦ οὔρου, ψυχρὸν τὸ οὔρον φαίνεται, καίτοι ποσῶς θερμὸν ὢν. ὅτι δὲ ἀληθές τὸ λεγόμενον, εἰσιὼν εἰς λουτρόν, πρὶν θερμανθῆναι, ἐὰν εἰς θερμὴν δεξαμενὴν κατέλθῃ τις, τὸ θερμὸν ὕδωρ δόξειεν αὐτῷ πάνυ ζέον· ἐὰν δὲ προσθερμανθῇ εἰσέλθῃ οὐχ ὁμοίως αὐτῷ φανήσεται ζέον. Διὰ τί ἐν τισὶ τόποις παραθαλαττίοις σκάπτοντες εὐρίσκομεν ὕδωρ γλυκὺ; φαμέν, [ὅτι] ἐν τῇ θαλάττῃ τὸ μὲν λεπτομερέστερον ὕδωρ γλυκὺ τυγχάνει, τὸ δὲ παχυμερέστερον ἀλμυρόν. ^[10]

1 55 τὸ λεπτομερέστερον οὖν καὶ γλυκὺ διὰ τῶν πόρων τῆς γῆς διηθούμενον εἰς αὐτὴν κρύπτεται, ὅπερ καὶ ὀρύττοντες εὐρίσκομεν. τοῦτο καὶ ἐν χειμῶνι μετεωριζόμενον εἰς ἀέρα ὕδωρ γλυκὺ καὶ ὑέτιον γίνεται, τὸ δὲ πανὺ ξηραίνόμενον καὶ ἀπολιθούμενον ἄλες. ἐπὶ δὲ τῶν ἀραιοπόρων αἰγιαλῶν τὸ εὐρίσκόμενον ὕδωρ ἀλμυρόν ἐστι. διηθεῖται γὰρ τὸ παχύτερον τῆς θαλάσσης

ὔδωρ. Διὰ τί τὸ φρεατιαῖον ὔδωρ ἐν χειμῶνι θερμόν ἐστιν, ἐν δὲ τῷ θέρει ψυχρόν; ἐροῦμεν, ὅτι αἰεὶ τὸ ἐναντίον ὡς πολέμιον φεύγει τὸ ἐναντίον. ^[10]

1 56 ἐπειδὴ τοίνυν τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ ἐναντίον καὶ φθαρτικόν, δῆλον ὡς ἐν τῷ θέρει θερμότητος περιεχούσης τὸν ἀέρα τὸ ψυχρὸν φεύγει εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς καὶ διὰ τοῦτο ψύχει τὸ ὔδωρ· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τοῦ ψυχροῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῷ ἀέρι πάλιν τὸ θερμὸν ἐν τῷ βάθει φεύγον θερμαίνει τὸ ὔδωρ· τὰ δ' ἐναντία κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρόνον οὐκ ἐνομοθέτησεν ἡ φύσις ἅμα μένειν. Διὰ τί ἐν τῇ Αἰγύπτῳ θερμοτάτῃ οὕσῃ τίκεται ψυχρὸς οἶνος; διὰ τὸν αὐτὸν λόγον· πάλιν γὰρ περὶ τὰς ρίζας φεύγει τῶν ἀμπέλων καὶ ψύχει αὐτάς, ὡς εὐπαθεῖς μᾶλλον τῶν ἄλλων φυτῶν. ^[10]

1 58 Διὰ τί τὸ θερμαινόμενον ὔδωρ καὶ εἰς φρέαρ χαλόμενον ψυχρότατον ὔδωρ ποιεῖ; ὅτι τὸ ἐν τῷ φρέατι ψυχρὸν ἀντιμαχόμενον τῷ θερμῷ ὕδατι καὶ τῷ πλήθει τῆς ψυχρότητος ἐπικρατοῦν αὐτοῦ διώκει τὸ θερμὸν ἀθρόως, καὶ μετὰ πολλῆς ψυχρότητος διέρχεται διὰ τοῦ θερμαίνοντος ὕδατος καὶ οὕτως ἄγαν αὐτὸ ψύχει. Διὰ τί τὸ ζωῦφιον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ προσπεσὸν ἔξεισιν, ἐὰν τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν μύσωμεν; ἐροῦμεν, ὡς τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν οὐκέτι ἐξὶόν διὰ τοῦ μύοντος, ὡς ἐμάθομεν, ἀλλὰ συναγόμενον τῷ πλήθει ἐπὶ τὸν ἠνεωγμένον ἐρχόμενον πληροῖ αὐτὸν καὶ διογκοῖ καὶ προπετέστερον ἐπὶ τὰ ἔξω ποιεῖ. ^[5]

1 59 καὶ οὕτως διώκεται καὶ ἐξωθεῖται τὸ ἐμπεσόν, ὡς ἀσθενές. ἴσως δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἐρχόμενον πνεῦμα τῇ ἀθροότητι διὰ τῶν πόρων τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐξωθεῖ τὸ ζωῦφιον. Διὰ τί οἱ ῥαπιζόμενοι πῦρ ὀρώσιν; ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν ὑπὸ τῆς πληγῆς λεπτυνόμενον ἄγαν ἐκπυροῦται καὶ ἐξὶόν ἐπὶ τὸν ἀέρα τοιοῦτον φαίνεται οἶον καὶ γίγνεται.

1 60 οὕτω γὰρ καὶ ὑπὸ δύο λίθων ἢ σιδήρων παρατριβομένων ἄγαν ὁ ἐναπολαμβανόμενος ἀήρ πληττόμενος καὶ λεπτυνόμενος σφόδρα πῦρ γίνεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ νεφελῶν. Διὰ τί οὐ πάντες οἱ λίθοι παρατριβόμενοι πῦρ ἐκπέμπουσι; διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς χαύνους καὶ κούφους καὶ ἀραιοπόρους, οὐχ ὁμοίως παρατριβόμενος ὁ ἀήρ λεπτύνεται, μήτε σφοδρῶς πληττόμενος διὰ τὴν κουφότητα φεύγων τε καὶ εἴκων ἐν τοῖς πόροις, ὁμοτίμως πᾶς οὐ πληττεται καὶ ἐκπυροῦται. ^[5]

1 61 τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ξύλων παρατριβονέμων. τὸ δὲ ἀπὸ ἡλίου καὶ ὕδατος πῦρ τῷ ἀνακλωμένῳ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν ὕαλον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατόπτρων πλέον ἐκπυροῦσθαι καὶ πάλιν διαπέμπεσθαι ἐπὶ τὸ ὕψιον. Διὰ τί μᾶλλον κλίμακα κάτιμεν ἢ ἀνιμεν; ὅτι ἔχομεν ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸ βάρος τοῦ σώματος συμβαλλόμενον τῇ κάτω φορᾷ· ἐν δὲ τῷ ἀνιέναι κάμνει ἡ δύναμις ἀνέχουσα πρὸς τὸ ἄνω τὸ βάρος τοῦ σώματος. ^[10]

1 62 οὕτω γὰρ καὶ λίθος ῥᾶον ἐπὶ τὸ κάτω φέρεται ἢ περ ἐπὶ τὸ ἄνω. τὸ γὰρ βαρὺ κατώφορον. Διὰ τί τὰ βρέφη γεννηθέντα παραυτίκα κλαίει; διότι τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν φύσιν ξενιζομένην ἔχει. ^[5]

1 63 ἀπὸ γὰρ θερμῶν σωμάτων καὶ ἀπαλῶν τῆς μήτρας εἰς ἄγαν ψυχρὸν ἔξεισιν. ἴσως δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ φωτὸς καταπλήττεται. οὐ γάρ, ὥς τινές φασι, ψυχὴ τὸν οὐράνιον χώρον ἀποβαλοῦσα σῶμα γήϊνον οἰκεῖ καὶ διὰ τοῦτο κλαίειν ἀναγκάζει τὰ βρέφη. Διὰ τί μέλισσαι καὶ μύρμηκες καὶ μυῖαι καὶ καθόλου πάντα τὰ ἔντομα ζῶα ὑπὸ ἐλαίου ἀπόλλυνται; διότι τὰ ἀναπνευστικά στενὰ τούτων καὶ οὕτως ἀπόλλυνται. ^[5]

1 64 πάσχουσι δὲ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ ὄφεις ὑπὸ τῆς ὁδοῦ τῶν δυσωδῶν καὶ βαρυόδμων. τὸ γὰρ στενοπόρον τῶν ἀναπνευστικῶν ἐμφράττεται ὑπὸ τῆς παχύτητος τῶν θυμιωμένων. Διὰ τί φουσῶντες τὰ μὲν θερμὰ ψύχομεν, τὰ δὲ ψυχρὰ θερμαίνομεν; τῷ τὴν ἀναπνοὴν θερμὴν εἶναι καὶ τὸ ἐξὶόν πνεῦμα διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα· τὰ δὲ θερμὰ ψύχομεν τῷ κινεῖν καὶ διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα θερμὴν οὖσαν. ^[5]

1 66

Διὰ τί τὰ ὑπὸ τὴν σελήνην κρέα νυκτερεύσαντα σήπεται; ὅτι τότε ὁ ἀήρ θερμὸς καὶ ὑγρὸς γίνεται ὑπ' αὐτῆς· ἔστι δὲ ἡ κρᾶσις αὕτη σηποποιός, τὰ δὲ θερμὰ ψυχόμενα τῷ κινεῖν καὶ διαφορεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιότητα θερμαίνουσιν. εἰ μὲν γὰρ εἴη σύμμετρος ἡ θερμότης καὶ ὑγρότης, πέψις γίνεται· εἰ δὲ ἡ ὑγρότης ὀλίγῃ πλέον ὑπερβάλλοι τὴν θερμότητα, σήψις γίνεται· εἰ δὲ ἀμέτρως ἐπικρατήσῃ, σβέσις· εἰ δὲ ἡ θερμότης ἄγαν ἐπικρατήσῃ αὐτῆς, καυσις. ἴσθι δὲ καὶ τὴν σελήνην τὰς τέσσαρας ἀναδεχομένην κρᾶσεις. ἐν μὲν γὰρ τῷ διχομήνῳ σχήματι ὑγρὰ καὶ θερμὴ ποσὼς ἐστίν· ἐν δὲ τῷ πανσελήνῳ θερμὴ καὶ ξηρὰ ποσὼς· ἐν δὲ τῇ ἀποκρούσει ξηρὰ καὶ ψυχρά· ὅτε δὲ ἀφώτιστος, ψυχρὰ καὶ ὑγρά. ἀμοιρεῖ γὰρ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τότε θερμῶν οὐσῶν. Διὰ τί τὸ πέπερι καὶ σίνηπι ἄκοπα μὲν καταπινόμενα τὴν κοιλίαν οὐ θερμαίνουσι, κοπέντα δὲ θερμαίνουσιν; ὅτι ὅσα δυνάμει καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ ἔχει τὰς ἐαυτῶν ποιότητας, δέονταί τινος ἕξω βοηθείας πρὸς τὸ δύναιμι εἰς ἐνέργειαν φανερωῶσαι. ^[5]

- 1 67 γινόμενα τοίνυν ὑπὸ τῆς κοπῆς λεπτομερῇ καὶ εἰσδύνοντα τοὺς πόρους τοῦ σώματος εἰς βάθος καὶ ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμότητος κινούμενα, δρῶσιν οὕτως· ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ποιότητων. τῶν δὲ κατὰ ποιότητα δρῶντων τὰ μὲν ἐνεργείᾳ ἔχει τὴν ἐαυτῶν ποιότητα παροῦσαν ὡς ὕδωρ πότιμον, πτισσάνη, γάλα· ὑγρὰ γάρ ἐστι καὶ ψυχρά, μὴ δεόμενά τινος ἕξωθεν ἐπικουρίας πρὸς τὸ ψῦξαι καὶ ὑγρᾶναι, ἀλλ' αὐτόθεν καὶ κυρίως δρῶντα. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλες καὶ γῆ καὶ ὅμοια· ξηρὰς γὰρ ὑπάρχουσι φύσεως καὶ τῇ δυνάμει καὶ τῷ φαινομένῳ καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. θάλασσα μέντοι καὶ ἄλμη καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν ὑδάτων ὑγρὰ μὲν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ, ξηρὰ δὲ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. λινόσπερμον δὲ καὶ ἄρτος ξηρὰ μὲν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ, ὑγρὰ δὲ τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἀληθείᾳ. Διὰ τί ἔνιοι τὴν μὲν ἡμέραν ὀρώσι, τὴν δὲ νύκτα οὐχ ὀρώσι; διὰ τὸ ἔχειν τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα παχύτερον καὶ μὴ δύνασθαι διαβαίνειν τὸν ἀέρα ἐπὶ τὸ ὁρατόν· ἐν νυκτὶ δὲ παχὺ γίνεται διὰ τὸ καταψύχεσθαι τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου· οἱ δὲ φασιν, ὅτι ἐν μὲν ἡμέρᾳ ὑπὸ τοῦ ἀέρος λεπτοῦ καὶ θερμοῦ ὄντος λεπτύνεται, ἐν δὲ νυκτὶ παχύνεται· ἐπὶ μέντοι αἰλούρων καὶ ὑαίνων καὶ νυκτερίδων τὸ ἔμπαλιν· ἡμέρας οὐχ ὀρῶντα σχεδὸν νύκτωρ ἀκριβῶς ὀρώσιν· ἔχουσι γὰρ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα λεπτότατον καὶ διαυγέστατον. ^[10]
- 1 68 καὶ ἐν μὲν νυκτὶ μετρίως παχυνόμενον ἐπιτήδειον γίνεται πρὸς ἀντίληψιν τῶν ὁρατῶν, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ λαμπρῷ φωτὶ ἄγαν λεπτυνόμενον διαφορεῖται καὶ σκεδάννυται· ὅθεν καὶ λέοντες τοιοῦτοί ποσὼς ὄντες διὰ τοῦ ἡλίου διαβαίνειν οὐ δύνανται· καὶ πῦρ μεθ' ἡμέραν ὀρῶντες φεύγουσιν· ἔστι δὲ ὁρᾶν αὐτῶν καὶ τὴν κόρην ἄγαν καταλαμπομένην· ἔχουσι δὲ καὶ τὰ ὑγρὰ τῶν ὀφθαλμῶν διαυγέστατα. Διὰ τί ἐν νυκτὶ καθεύδοντες καὶ ἀθρόως ἀνοίγοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς φῶς ὀρώμεν; ὅτι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα συναγόμενον καὶ πολὺ γινόμενον ἐν τῷ καθεύδειν ἀθρόως καὶ πολὺ ἐξιδὼν κατὰ τὸ σκότος καὶ λάμπον αὐτὸ ὁρᾷ φωτοειδές. ^[15]
- 1 70 Διὰ τί οἱ αἰδούμενοι τοὺς ὀφθαλμοὺς συμπεφύκασιν· οὕτω γὰρ καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς δι' ὀφθαλμῶν ὀρώμεν, λυπούμενης, ὀργιζομένης, αἰδουμένης. ἐπειδὴ τοίνυν οὐκ ἀντέχει ἡ ψυχὴ πρὸς τὸ τιμῆς ἄξιον ἀντιβλέπειν συνειδήσει τινὶ ἐπὶ χρόνον πολὺν, ἀναγκάζει τοὺς μῦς τῶν ὀφθαλμῶν ἔλκειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ κάτω δίκην καλύμματος τοῦτο πράττουσα. Διὰ τί ἡ ἀκοὴ παντὸς ἀνέχεται ὑγροῦ χωρὶς ὕδατος; ὅτι ψυχρὸν ὃν τῷ ἀκουστικῷ νεύρῳ προσομιλεῖ παραχρῆμα. ^[5]
- 1 71 τὸ γὰρ ψυχρὸν νεύροις πολέμιον. Διὰ τί ἀνέμου σφοδροῦ μέλλοντος κινεῖσθαι ὡς ἀστέρος διατρέχοντος προδηλοῦσιν αὐτὸν ἢ ὡς ἀστραπαὶ καὶ μάλιστα καθαροῦ ὄντος τοῦ ἀέρος.
- 1 72 φημί ὅτι ἥρξατο μὲν κινεῖσθαι καὶ ἡμῖν μὲν ὡς παχυμερέσι τοῖς σώμασι καὶ δυσαισθήτοις οὕπω κατὰ δῆλόν ἐστιν. τὸν μέντοι ἀνώτερον ἀέρα ὡς λεπτομερῇ καὶ αἰθεροειδῇ κινῶν ἔκπυροί αὐτὸν καὶ μέρη αὐτοῦ σπινθηροειδῇ ὀρώμεν. καὶ οὕτω λοιπὸν τῷ χρόνῳ σφοδρότερος γιγνόμενος κινεῖ καὶ τὸν περίγειον καὶ τὸν παχύτερον ἀέρα. καὶ οὕτως αἰσθόμεθα. Διὰ τί διὰ

στενῶν τόπων ἄνεμος διαβαίνων ἰσχυρότερός ἐστι μᾶλλον ἢ περ δι' εὐρυτέρων; ὅτι συναγόμενος εἰς ἓνα τόπον τονοῦται μείζων ἑαυτοῦ γιγνόμενος καὶ μεγεθύνεται καὶ σφοδρύνει. ^[5]

1 73 ἐπὶ δὲ τῶν εὐρυτέρων χωρίων ἐξαπλούμενος καὶ σκεδαννύμενος, ἄτονος καὶ ἀσθενής γίνεται. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ θερμὸν καὶ αἱ ποιότητες καὶ τὰ ὕδατα. Διὰ τί πολλὰ τὰ πόρρωθεν καὶ μεγάλα οὐχ ὀρῶντες τὰ πλησίον καὶ μικρὰ ὀρῶμεν, οὐς καὶ μύωπας καλοῦμεν, παρὰ τὸ μυώπης ὄραν. ^[5]

1 74 ὅτι τούτοις τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα λεπτὸν ἐστὶ καὶ καθαρὸν καὶ πόρρωθεν μὲν ἀπὶν διαφορεῖται καὶ οὐκ ἀσθενεῖ κατοπτεῦειν τὰ ὀρατά, μόλις δὲ τὰ πλησίον ὀρᾷ. καὶ διὰ τοῦτο λεπτὸν ἐστὶ καὶ καθαρὸν. οἱ τινες καὶ τὰ μικρότατα πόρρωθεν βλέπουσιν, ὥς καὶ τινες γέροντες οὗτοι κατὰ τὸ ἐναντίον, διὰ τὸ ἔχειν τὸ πνεῦμα τὸ ὀπτικὸν παχὺ καὶ πολὺ. καὶ δέεσθαι κινεῖσθαι μῆκος ὁδοῦ πρὸς τὸ αὐτὸ ἀπολεπτυνθῆναι καὶ ἐπιτήδειον πρὸς ἀντίληψιν ὀρατῶν γενέσθαι· ἐκ τούτου λυτέον καὶ τὰς ὑπολοιπούς δύο ἀντιθέσεις. Διὰ τί ὑπὲρ πάντα τὰ ζῶα κύνες μόνον δεσμοῦνται κατὰ τὴν ὀχείαν; ὅτι στενοπόρος ἐστὶν ὁ αὐχὴν τῆς μήτρας, καὶ τὸ αἰδοῖον ἐν τῇ χρήσει φουσᾶται καὶ οὐκ ἔξεισιν εὐθύς. ^[10]

1 75 καὶ ὅτι τὸ σπέρμα κολῶδες ὑπάρχει, ἀμφοτέρω δὲ αὐτοῖς διὰ πολλὴν ξηρότητα γίνεται· τὸ γὰρ ξηρὸν οἶδε πυκνοῦν καὶ ἀποστενοῦν τὰ μόρια καὶ πηγνύειν τὰ ὑγρά. Διὰ τί μόνον κύνες ἐν τῷ θέρει λυττώσιν. ^[5]

1 76 ὅτι διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ξηρᾶς κράσεως· φύσει γὰρ εἰσι ξηροί, καὶ πλέον ἐν τοῖς καύμασι. θερμαινόμενα οὖν καὶ καταξηραίνόμενα ἐκπυροῦνται τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρά καὶ ἡ κρᾶσις. καὶ οὕτως μαίνονται καθάπερ φρενιτιῶντες. ὅθεν καὶ τὸ σιαλὸν αὐτοῖς ἰῶδες γίνεται καὶ ξηρότατον. ὅτι δὲ ἐκπυροῦται δῆλον ἐκ τοῦ ἀσθμαίνειν πυκνῶς, καὶ πυρῶδη τὰ ὅμματα ἔχειν καὶ ἡνεωγμένον τὸ στόμα πρὸς ἔμψυξιν ἀέρος· καὶ ἡ οὐρὰ στραγγαλοῦται ἀπὸ τῆς ξηρότητος καὶ ἰχνοῦται. λυττώσι δὲ οἱ ἐν αὐτοῖς ξηρότατοι, καὶ οὐ πάντες. τινὲς δὲ φασὶ καὶ τὸν κύνα τὸ ἄστρον συμβάλλεσθαι κατὰ τινα ἀπόρροϊαν τούτοις πρὸς τὴν λύσσαν. Διὰ τί οἱ ἐξαίφνης καὶ ἀκουσίως τεμνόμενοι, ἥττον ὀδυνῶνται τῶν κατὰ προαίρεσιν τεμνομένων; ὅτι οἱ μὲν ἀκουσίως ἔχουσι τὴν ψυχὴν εἷς τι πρᾶγμα τετραμμένην καὶ ἀνομοίως ἀντιλαμβανομένην τῶν αἰσθήσεων, οἱ δὲ κατὰ προαίρεσιν εἰδότες ὁ μέλλουσι πάσχειν, τρέπουσιν αἰετὶ τὴν ψυχὴν παρὰ τὸ τεμνόμενον σῶμα. ^[5]

1 77 καὶ ἀκριβῶς ἀντιλαμβανόμενοι τῆς αἰσθήσεως, μᾶλλον ὀδυνῶνται ἐν τῇ τομῇ. [ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἀπὸ συμπαθείας τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον.] Διὰ τί οἱ τὰ βάρη βαστάζοντες μετὰ ῥῆγος περιπατοῦσιν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἔλκοντες; ὅτι τῷ μέλει ἡ ψυχὴ λογικὴ τερπομένη καὶ ἐπ' ἔλαττον ἀντιλαμβανομένη τῆς αἰσθήσεως οὐχ ὁμοῦ αἰσθάνεται τοῦ βάρους τούτῳ τῷ λόγῳ. ^[5]

1 78 λύσις· διὰ τί καὶ ἐπὶ τῶν πενθούντων αὐλοὶ καὶ τύμπανα; καὶ διὰ τί ἐπὶ τῶν λυπουμένων καὶ πενθούντων καὶ νοσοῦντων εἴθισται πλῆθος ἀνθρώπων συνιέναι καὶ διαφόρους προτείνειν λόγους; νεύουσα γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς τοῖς ῥήμασιν ἥττον ἐπαισθάνεται τῶν συμφορῶν, διὸ τοῖς ἀρχαίοις τέρψεις ἐπενοήθησαν σκηνικαὶ καὶ ποικίλαι, χάριν τῶν περιστάσεων. Διὰ τί οἱ Αἰθίοπες πυρέξαντες ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόλλυνται, καὶ οἱ ὀφθαλμιῶντες ἐλκοῦνται; ὅτι σφόδρα τυγχάνουσι θερμότατοι καὶ ξηρότατοι· καὶ ὥσπερ ἀναστοιχείωσις αὐτοῖς γίνεται καὶ τὸ ὀλίγον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν ἐκδαπανώμενον καὶ φθειρόμενον, λύσιν τῶν λοιπῶν στοιχείων ἐργάζεται· φεύγει δὲ τὸ θερμὸν ἀπορίᾳ τροφῆς καὶ ἐπεγείρεται ψυχρότης ἀπουσία θερμότητος· καὶ τυραννεῖ ξηρότης ὑγρότητος ἀπωλεία. ^[5]

1 79 καὶ διὰ τοῦτο τὰ νεκρὰ σώματα ξηρὰ καὶ ψυχρὰ πέφυκεν· ὅθεν καὶ ὁ θεῖος Ὅμηρος εἰδὼς τὰ μὲν δύο στοιχεῖα φεύγοντα ὥς λεπτομερῆ καὶ κουφότατα, τὰ δὲ δύο παραμένοντα εἶναι τοῖς

νεκροῖς σώμασι, φησὶν· ἀλλ' ὅμως μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γὰρ γένοισθε, ξηρότατοι καὶ ὑγρότατοι λέγων. ἔλκουσιν δὲ καὶ κατὰ τὰς ὀφθαλμίας οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι ἀπὸ τῆς φλεγμονῆς τὸ αἷμα ἐκχολούμενον τῇ πολλῇ δριμύτητι διαβιβρώσκει τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ ῥεύματος. Διὰ τί ἐν τοῖς συμποσίοις τῷ ποτῷ ἐναντίως οἱ ἄνθρωποι κέχρηται; ἀρξάμενοι μὲν γὰρ ἐν μικροῖς πίνουσι, πληρωθέντες δὲ ἐν μεγάλοις ποτηρίοις· τοῦτο νομίζεται μὲν εἶναι εὐκαταγέλαστον, ἔχεται δὲ τινος αἰτίας εὐλόγου· διὰ γὰρ τὴν εὐωχέαν πρὸς τὸ πίνειν πυκνότερον καὶ συνεχῶς ἄρχονται μὲν ἀπὸ μικροτέρων φιάλων, λήγουσιν δὲ ἐν μείζουσι. ^[5]

1 80 αἱ γὰρ μικραὶ αὐτάρκη κόρον ὥς ἐν δαψιλῷ ποτῷ πιεῖν, οὐχ οἵαιτέ εἰσιν. ἐὰν μέντοι ἀπὸ μειζόνων ἄρχωνται, θάττον πληρούμενοι πυκνῶς τοῦτο πράττειν ὥς ἐν τρυφαῖς οὐ δύνανται. ἔτι γε μὴν καὶ τῇ ἀθροότητι, καὶ τῷ πλήθει ξενιζομένη ἢ φύσις, εὐθὺς ἀνιωμένη τὸ πλῆθος ἀποστρέφεται· ἐν δὲ τοῖς μικροῖς, κατ' ὀλίγον ἐθιζομένη καὶ πλῆθος ἐνεγκεῖν δυνήσεται τῷ χρόνῳ. Διὰ τί οἱ ὑδρωπιῶντες ὕδατος πεπληρωμένοι διψῶσιν αἰεὶ; ὅτι καὶ ἀλμυρὸν αὐτοῖς γίνεται τὸ ὑγρόν, μὴ διοικούμενον ἀλλὰ σηπόμενον, καὶ καταξηραίνει τὸ στόμα τῆς γαστρός. ^[10]

1 81 ἄλλως τε καὶ πυρετία λεπτὰ κέκτηνται· πρὸς δὲ τούτοις ὅσον ἡ γαστήρ διογκοῦται, τὸ λοιπὸν σῶμα μὴ κατὰ λόγον τρεφόμενον καταξηραίνεται, ὅθεν καὶ ἰσχυνοῦνται· τὸ γὰρ πλεῖστον τῆς τροφῆς ἐξυδαρούμενον, χορηγεῖται πρὸς γένεσιν τοῦ πάθους. Διὰ τί ἐν τοῖς συμποσίοις, ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῆς τροφῆς καὶ πρὸ πληρώσεως στενούμεθα ἀνακείμενοι, μετὰ δὲ πληρώσειν καὶ πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ ἀρίστου, ἀραιούμεθα μηκέτι θλιβόμενοι; ὅτι παρὰ μὲν τὴν ἀρχὴν ὄρεξιν τῶν σιτιῶν ἔχοντες πλείστην, ἐπὶ τὰ ἐκτὸς πάντων τὴν στρωμνὴν συντρέχουσιν ἀνακείμενοι, καὶ ἀθρόως ἅμα καὶ οὕτως θλίβονται. ^[5]

1 82 μετὰ δὲ τὸν κόρον τῆς τροφῆς, ὅς μὲν ἐπὶ τὸ κάτω νεύει μᾶλλον, ὅς δὲ ἐπὶ τὰ πλάγια, καὶ ὅς μὲν ποσῶς ἀνακάθεται, ἄλλου πλέον τοῦ δέοντος ἐπὶ τὰ ἐκτὸς νεύοντος· καὶ οὕτως μετὰ πληρώσειν τῆς τροφῆς ἀναιροῦνται. ἄλλως γε μὴν, καὶ τῷ πάντας ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ἐσθίειν ἐπὶ τὸν θώρακα καὶ τὰ πλάτη τοῦ σώματος ἀνακείσθαι, στενοχωρεῖσθαι, συμβαίνει. Διὰ τί τριῶν χυμῶν ἀπλῶν καὶ μονοειδῶν ὄντων οὐκέτι καὶ τρία νοσήματα μονοειδῆ καὶ ἀπλᾶ συμβαίνει, ἀλλὰ πλείονα. ^[10]

1 83 διπλᾶ γὰρ ἐφ' ἐκάστου συνεχῇ καὶ διαλείποντα; ὅτι διὰ τὸ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν χυμῶν γίνεσθαι διαφορὰς νόσων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν τόπων· ὁ μὲν γὰρ θερμὸς καὶ λεπτὸς χυμὸς ὀξὺν καὶ ὀλιγοχρόνιον καὶ διακαῇ ποιεῖ πυρετόν. ὁ δὲ ψυχρὸς καὶ παχὺς βληχρὸν καὶ πολυχρόνιον· οὕτω γὰρ καὶ τῶν ζύλων τὰ μὲν θερμὰ καὶ ξηρότατα, καθάπερ δάφναι, δᾶδες, ἔλαιον, μεγίστην ἐγείρουσι φλόγα, καὶ τάχιον ἀποκαίονται, τὰ δὲ χλωρὰ καὶ ὑγρὰ ταπεινὸν καὶ καπνώδες πῦρ ἐξάπτουσι καὶ οὐ βράδιον ἀποκαίονται. πάλιν εἰ μὲν ὁ τόπος πολὺς τε καὶ πλατὺς εἴη τάχιστα καὶ μεγίστως ἐξάπτει τὸν χυμόν, τῷ ἅμα εἶναι σεσωρευμένον· καὶ ὕφ' ἐν ὅλον ἐξάπτεσθαι σηπόμενον· εἰ δὲ ὀλίγος εἴη καὶ στενός, μήτε χωροῖη τὸν χυμὸν ὅλως, ἀλλὰ κατὰ μέρος τῷ μὴ ὕφ' ἐν ὅλον σήπεσθαι ποιεῖ πυρετὸν ἀμυδρὸν καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ καιόμενον. μίξας τοίνυν χυμοῦ φύσιν καὶ τόπον εὐρήσεις πᾶσαν διαίρεσιν, τῶν ἐπὶ χυμοῖς σαπεῖσι πυρετῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγγείοις, φλεψὶ λέγω, καὶ ἀρτηρίαις ἢ ξανθὴ σαπίη χολή, θερμὴ τυγχάνουσα, διακαέστατον καὶ ὀξὺν καὶ ὀλιγοχρόνιον ἐξάπτει πυρετὸν ὡς καῦσιν· εἰ δὲ ταῖς μικραῖς φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις ταῖς περὶ τὸ δέρμα σαπίη φλέγμα ψυχρόν, βληχρὸν καὶ πολυχρόνιον ποιεῖ πυρετὸν, ὡς ἀφημερινόν. λοιπὸν ἔχων τὰ ἄκρα ἐναλλάττεται ταῦτα· ἐὰν δὲ ξανθὴ χολὴ σαπίη ἐν τοῖς μικροῖς ἀγγείοις, ποιεῖ πυρετὸν ἔλαττον ὀλιγοχρόνιον καὶ ποσῶς μακρότερον τοῦ καύσου ὡς τριταῖον, ἢ ὀξὺν ἀπλῶς. εἰ δὲ φλέγμα σαπίη ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγγείοις ποιεῖ ποσῶς ὀλιγοχρονώτερον τοῦ ἀφημερινοῦ. ὁμοίως καὶ ἡ μέλαινα, σαπεῖσα μὲν ἐν ταῖς μέγαις φλεψὶ, διὰ τὸ ἐν ἐνὶ χρόνῳ πᾶσαν ὑπεκκαίεσθαι ποσῶς, ὀλιγοχρόνιον ποιεῖ πυρετὸν διὰ

τετάρτης· εἰ δὲ ἐν ταῖς μικραῖς, πολυχρονιώτερον τεταρταῖον. συνέδραμε γὰρ χυμὸς ψυχρὸς καὶ παχὺς καὶ δυσαλλοιώτος καὶ τόπος στενὸς μὴ συγχωρῶν ἅμα τὴν χολὴν πᾶσαν ἐκκαίεσθαι καὶ ἀναλίσκεσθαι. Διὰ τί, εἰ καὶ τὸ φλέγμα ψυχρὸν ἐστὶ καὶ παχὺ καὶ γλίσχρον, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ μέλαινα χολὴ ψυχρὰ καὶ παχεῖα· καὶ ἐλάττων πολὺ τοῦ φλέγματος. ^[35]

1 84 ὁ τεταρταῖος πολυχρονιώτερος τοῦ ἀφημερινοῦ· ὅτι τὸ φλέγμα καὶ ψυχρὸν καὶ παχύ, ἀλλ' ὑγρόν· τὸ δὲ ὑγρὸν εὐαλλοιώτον καὶ εὐμετάβλητον· ἡ μέντοι μέλαινα ξηρὰ καὶ ψυχρὰ· τὸ δὲ ψυχρὸν δυσαλλοιώτον καὶ δυσμετάβλητον. σοφίζονται οὖν τῇ ὁμοιότητι τῆς ψυχρότητος καὶ τῷ πλεονάζοντι τῆς χολῆς κρύπτοντες τὴν ἐναντίαν καὶ τὴν λοιπὴν ποιότητα· ἄλλο τε τὸ φλέγμα προσωκείωται τῇ φύσει μᾶλλον τῆς μελαίνης· ὅθεν καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιαίνοντων ἐν λιμοκτονίᾳ κέχρηται αὐτῷ ἡ φύσις πρὸς τροφήν. ἐπὶ τοίνυν τοῦ ἀφημερινοῦ, ὅσον εὕρισκει χρῆσιμον φλέγμα, τοῦτο δαπανᾷ πρὸς τροφήν, τὸ δὲ ἄχρηστον σηπόμενον ἐξάπτει τὸν πυρετόν. Διὰ τί τεσσάρων χυμῶν ὄντων καὶ ποτε σηπομένων, τρεῖς γίνονται πυρετοὶ καὶ οὐ τέσσαρες; ὅτι τὸ αἷμα κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ τροφή τοῦ σώματος· καὶ πλεονάζον μὲν ποιεῖ μόνον πληθώραν, σαπὲν δὲ οὐκέτι μένει αἷμα. ^[10]

1 85 μεταβάλλεται γὰρ θερμαίνόμενον εἰς ξανθὴν χολήν· οἱ μέντοι λοιποὶ χυμοὶ πλεονάζοντες μὲν ποιοῦσι νοσήματα, περὶ τὸ δέρμα μάλιστα, ὡς ἔρπητας, καὶ καρκίνους, ἀλφούς, λεύκας· σαπέντες δὲ πυρετούς. Διὰ τί ἐξ ἐναντίας δύο τοίχων, θυρίδων οὐσῶν ἐν ἐκατέρᾳ, συμβαίνει τῆς μιᾶς κεκλεισμένης μηκέτι διὰ τῆς ἐτέρας εἰσιέναι λοιποὺς σφοδρὸν καὶ πολὺν ἄνεμον; ἥπερ ὑπαρχούσης αὐτῆς ἠνεωγμένης διὰ τὸν κινούμενον ἀέρα, ἥτοι τὸν ἄνεμον, σῶμα τυγχάνειν; ἐπὶ οὖν ἡ μία κλεισθῇ, διὰ τῆς ἐτέρας ὁ εἰσελθὼν ἀήρ πληροῖ τὸν τόπον τῆς οἰκίας· καὶ σῶμα ὢν, οὐκ ἐξ λοιπὸν ἐτέρῳ ἀέρι σώματι ὄντι ἐπεισιέναι. ^[5]

1 86 ἐπὶ οὖν ἡ θυρὶς ἀνεωχθῇ, ὁ προλαβὼν ἔχων δι' αὐτῆς φυγεῖν, χῶραν δίδωσιν ἐπεισιέναι ἐτέρῳ καὶ πάσης ὁμοίως διὰ τῆς ἀντικειμένης θυρίδος. καὶ οὗτος ἐξίων ἄλλον εἰσιέναι συγχωρεῖ διὰ τῆς ἐτέρας· καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ τὸ συνεχές· ἐπὶ οὖν κλεισθῇ, ἡ ἐξ ἐναντίας, οὐκέτι τοῦτο γίνεται. Διὰ τί τῶν ἐρώντων τὰ ἄκρα ποτὲ μὲν ψυχρά, ποτὲ δὲ θερμά γίνεται· ὅτι ὅτε κέκτηνται λύπην πρὸς τὴν ἐρωμένην, καὶ ἀπελπίζουσι τοῦ τυγχάνειν αὐτῆς, τὸ ἔμφυτον θερμὸν εἰς βάθος συννεύει καὶ μετὰ τῆς φύσεως· καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἄκρα καταψύχεται· καὶ ὠχρῶσι δὲ διὰ τοῦτο καὶ σκυθρωποὶ γίνονται· ὅτε δὲ τὸ ἐναντίον, ἡ ἐλπίδα χρηστὴν κέκτηνται παρ' αὐτῆς, εἴτε θυμοῦνται σφόδρα, τότε τὸ ἔμφυτον θερμὸν νεύει πρὸς τὸ δέρμα σὺν τῇ φύσει, καὶ γίνονται θερμότεροι καὶ ἐρυθρότεροι· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οἱ ζωγράφοι σωματοποιοῦσι τὸν ἔρωτα, ποτὲ μὲν κατηγῇ καὶ ἡσυχάζοντα, ποτὲ δὲ πετόμενον καὶ μειδιῶντα, παῖδα δὲ εὐτραφῇ· διότι ὁ πόθος σφοδρὸς μὲν ἐστίν, οὐ πολυχρόνιος δέ, καὶ δι' ὅλου παραμένων· ἡ μὲν γὰρ διάθεσις διὰ παντός ὡς ἐπὶ γνησίων φίλων, ἢ πρὸς παῖδα, ἢ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα· ὁ δὲ ἔρωσ οὐ διὰ παντός· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ ἐπὶ ξένοις γίνεται· καὶ ἡ μὲν διάθεσις σύμμετρος καὶ οὐ κατάστατος, ὁ δὲ ἔρωσ σφοδρὸς καὶ μακρόδωρος. ^[15]

1 87 λαμπάδα δὲ κατέχοντα καὶ πτερωτόν, διότι τῶν φιλοούντων αἱ ψυχὰι μετεωρίζονται. καὶ εὐμετάβλητοί εἰσι πτερούμενοι· ἐκκαίεται δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ τῆς καρδίας ἔμφυτον θερμὸν ἐκ τῆς ἀπαύστου καὶ σφοδρᾶς φροντίδος τῆς πρὸς τὸ ποθούμενον. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ κρατοῦντα βέλος, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ φαρέτρας, ὅτι κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς ἐκ μιᾶς ἀκτίνος τῶν ὀψεων ὁ ἔρωσ ἀποτελεῖται· ἅμα γὰρ εἶδε καὶ ἐπόθησεν· ὕστερον δὲ μετὰ τὸ ποθεῖν, συνεχεῖς ἀκτῖνας ἀποπέμπει πρὸς τὸ ποθούμενον ὁ ἐρῶν· αὕτη δ' ὅμοιος τῷ βέλει τῷ ἀκοντίζεσθαι πρὸς σῶμα· ἐν δὲ φαρέτρᾳ τὰ βέλη· διότι κεκρυμμένως τὰς ἀκτῖνας πέμπουσιν οἱ ἐρῶντες· τὸ δὲ ἔθος, ὥσπερ ἄνεμος τὸ πῦρ ἐξάπτει, οὕτω καὶ αὐτὸ τὸν ἐρῶντα· οὐ γὰρ κυρίως ἐξ αὐτοῦ ὁ πόθος. εἰ γὰρ ἦν, τοῦτο δηλὸν ὡς ἐχρῆν αἰετὸν ἐθίζοντα καὶ ἐρᾶν. τὸ δὲ φίλτρον καὶ αἰφνίδιον· γυμνὸν δὲ διότι γίνεται πόθος ἀμέσως καὶ φανερώς· οὐ γὰρ δι' ἐτέρου τινὸς ἐρᾶ τις οὐδὲ κεκρυμμένως,

οὐθ' ἦνπερ ἄγνοεῖ. διὸ καὶ οἱ ἀνδριαντοποιοὶ πρὸς τιμὴν ἐνίοτε γυμνοὺς πλάττουσι θεοὺς τε καὶ βασιλεῖς, δεῖξαι βουλόμενοι τούτων τὸ φανερόν τῆς δυνάμεως καὶ γνώμης ἐκτὸς ὃν πάσης κακίας κεκρυμμένης. οὐχ εἷς δὲ ὁ ἔρως ἀλλὰ πλείονες. ἢ ὅτι διάφοροι τῶν πραγμάτων ἔρωτες· ἄλλως γὰρ καὶ ἄλλως ποθεῖ· καθὼς καὶ ὁ θεῖος Πλάτων φησὶ τὸν ἔρωτα πολυκέφαλον θηρίον. ἢ ὅτι πολλοῖς ἔρωσιν ὁ αὐτὸς πολλάκις ὑποπίπτει. μητέρα δ' ἔχουσιν Ἀφροδίτην· τοῦτ' ἐστὶ τὴν Ἐπιθυμίαν· ἄνω γὰρ πλάττουσι τὴν Ἀφροδίτην εἰς Ἐπιθυμίαν. ἱστοροῦσι δὲ τὸν ἔρωτα ποθεῖν τὴν Ἐριννύν· διότι πολλοὶ παρανόμως ἠράσθησαν· καὶ δυσσεβῶν ἐράσθησαν ἐπιθυμιῶν, ὥςπερ μοι δέδεικται κατὰ τὸ δεύτερον βιβλίον τῶν ἀλληγοριῶν τῶν εἰς θεοὺς ἀναπλαττομένων πιθανῶν ἱστοριῶν· διὰ τί λοιμικῆς καταστάσεως οἱ μὲν ἀπόλλυνται οἱ δ' οὐ; ὅτι παρὰ τὴν ἰδιότητα τῆς κράσεως; εἰ μὲν γὰρ εἴη τις ἔχων τὸ σῶμα μεστὸν κακόχυμον, δῆλον ὡς ὁ εἰσπνεόμενος σηπεδονώδης ἀῆρ συνδιαφθείρει καὶ ὅπερ ἔχουσιν ὀλίγον χρηστόν· καὶ οὕτως πᾶς χυμὸς αὐτοῖς συνδιαφθαρεῖς, ἀνίατα τίκτει πάθη καὶ πλείονα· καὶ οὕτως θνήσκουσιν. ^[5]

1 88 εἰ δὲ εἴη ἀπερίττον καὶ εὐχυμον, οὐδὲν ἢ βραχὺ τι βλάπτει τούτους ὁ λοιμώδης ἀῆρ. ὅτι δὲ ἡ ἐπιτηδειότης ἐφέλκεται τὸ δρῶν αἴτιον ἐνεργεῖν, δηλοῦσιν αἱ ἐκτὸς ὕλαι. δρῦές εἰσι δυσπαθεῖς καὶ πρὸς ἕξαψιν οὐχ ἔτοιμοι μᾶλλον. πολλῶ δὲ πλέον κάλαμοι εὐπαθέστεροι καὶ πρὸς ἕξαψιν ἔτοιμοι μᾶλλον· πολλῶ δὲ πλέον στυπεῖον· ἀλλ' ἔαν τις διάβροχον ὕδατος παρασκευάσῃ τὸ στυπεῖον, καὶ χλωροὺς λάβῃ καλάμους, τὴν δὲ δρῦν ἄγαν ξηρὰν εἰ καὶ θεῖω, καταπάσσοι τὸ ἀνεπιτήδειον, ἐτοιμότατα ἐργάζεται πρὸς ἔκκαυσιν πυρὶ προσενέγκας, τὸ δὲ στυπεῖον οὐδὲ ὅλως καήσεται· τούτῳ τῷ παραδείγματι χρώμενος, λύσεις τὸ ζητούμενον, τίνος ἕνεκα κόπος πυρετὸν ἐφήμερον ἢ τὸν ἐπὶ σήψει ποιήσει τὸν ἐκτικὸν πυρετὸν εἰργάσατο. φαμέν γὰρ διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ἐπιτηδειότητος· εἶχε γὰρ τὸ φυσικὸν πνεῦμα καὶ τοὺς χυμοὺς ἀπερίττους, τὰ δὲ στέρνα ξηρότατα. καὶ τὸ αἴτιον ἔδραμεν εἰς ἐκεῖνα· καὶ διὰ τί ἔκκαυσις ἡλίου τῷ μὲν ὕπνον ποιεῖ τῷ δὲ οὐ; ὅτι τῷ μὲν ἦν φλέγμα πλεῖστον καὶ τοῦτο χυθὲν ὕγραине τὸν ἐγκέφαλον καὶ ὕπνον ὑπήνεγκε· τῷ δὲ ξηρὰ ἡ κεφαλὴ τυγχάνουσα πλέον ξηρανθεῖσα ἀγρυπνίαν ἤνεγκε. διὰ τί ὁ ἥλιος ἄνθρωπον μὲν μελαίνει, λῖνα δὲ λευκαίνει, καὶ κηρὸν μὲν μαλακύνει, πηλὸν δὲ σκληρύνει. ^[25]

1 89 πάλιν δὲ διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς πασχούσης ὕλης· οἱ γὰρ χυμὸν χωρὶς τοῦ φλέγματος ὑπερθερμαινόμενοι περὶ τὸ δέρμα διαφαίνονται μέλανες· τὸ δὲ λῖνον ὑπὸ νίτρου ἢ ἄλλης ῥυπτούμενον καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκδαπανωμένου τοῦ ῥύπου τοῦ λίνου, λευκαίνεται· πάλιν ἔλκων ὁ ἥλιος ἐκ τοῦ κηροῦ τὴν ἐν τῷ βάθει ὑγρότητα μαλακύνει τοῦτον· τὴν δὲ πολλὴν καὶ ἐπιπόλαιον ὑγρότητα ἐκβοσκόμενος τοῦ πηλοῦ, σκληρύνει αὐτὸν ξηραίνων. εἰ τοίνυν περὶ τὸ πάσχον καὶ τὸ ἐνεργοῦν ποιεῖν ἀδύνατον καὶ ἡμετέραν ψυχὴν μὲν εὐσεβείαις ὀπλίσαντας, εὐταξίᾳ δὲ τροφῆς τὸ σῶμα κοσμήσαντας ἀκτήμονι δὲ βίῳ καὶ τοῖς πρὸς τὸ ζῆν μόνον ἀρκοῦμενοι ἑαυτοὺς καθιερεύσαντες ἐκφυγεῖν τὴν ἐκ τοῦ βίου συμβαίνουσαν ὅσον ἐνδέχεται παράστασιν, καὶ μὴ παρέχειν ἐπιτηδειότητα τῷ δρῶντι φαύλῳ πρὸς τὸ πάσχον ἐνεργεῖν τι, εἴπερ τίς ἐστὶ δαίμων ἢ ἀστήρ ἢ τι τοιοῦτον ἐκτὸς αἰτίον. διὰ τί οἱ ἱκτερικοὶ καὶ δυσδιαχώρητοί εἰσι, καὶ λευκὸν ἄγαν ἔχουσι τὸ σκύβαλον; ὅτι ἡ ξανθὴ χολὴ εἰς ὅλον αὐτῶν ἀνεδόθη τὸ σῶμα· καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ δηλοῦσι καὶ ἡ τοῦ δέρματος χροιά καὶ οὐκέτι συρρεῖ πρὸς τὰ ἔντερα τῷ ἐξ ἀρχῆς νόμῳ τῆς φύσεως. ^[5]

1 90 καὶ χρώνυσι τὸ σκύβαλον, οὔτε τῇ δριμύτητι ἐρεθίζει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν τῶν ἐντέρων, πρὸς κένωσιν τῆς κόπρου· καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἱατρικὴ καθάπερ καὶ ἄλλαι τέχναι τὴν φύσιν μιμουμένη τοῦ σώματος ἐν περιστάσει νοσοποιοῦ καθεστῶτος, σύμμαχος ἀρρωστούσης γίνεται τῆς δυνάμεως. ἐπεὶ γὰρ τὸ σκύβαλον ἐκκρίνεται, τῆς χολῆς ἐρεθιζούσης καὶ ῥυπτούσης, τῶν τε ἐντέρων καὶ τῶν μυῶν ἐπεγειρομένων πρὸς ὥθησιν αὐτῶν, τῆς τε κόπρου μαλακῆς τε καὶ εὐολίσθου τυγχανούσης, ἐκ τῶν παρακειμένων τοῖς ἐντέροις γλίσχρων χυμῶν εἰκότως καὶ ὁ

κλυστήρ ἔχει μὲν ἀντὶ χολῆς τὸ μέλι ρυπτικόν· τὸ δὲ νίτρον καὶ ρυπτικὸν καὶ τῇ δῆξει διεγείρον τὰ ἔντερα καὶ τοὺς μῦς πρὸς ἐξώθησιν· τὸ δὲ ὑδρέλαιον πρὸς ὕγρανσιν καὶ μαλάκανσιν τῆς κόπρου, φρυχθείσης ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ· γίνωσκε γὰρ ὡς τότε μὲν ἡ φύσις ἐνεργεῖ μόνη χωρὶς ἱατροῦ. καθάπερ ἐπὶ τῶν κρίσεων τῶν νόσων καὶ τῶν πέψεων· τότε γὰρ θερμός ἐστιν, καὶ ὥσπερ βραβευτής· καὶ κριτὴς ἀνταγωνιστῶν δύο, νόσου καὶ φύσεως, ποτὲ δὲ ἱατρὸς μόνος, ὡς ἐπὶ τῶν ἐξαρθρήσεων καὶ τῆς τῶν ἄρθρων ἐμβολῆς, ποτὲ δὲ ἱατρὸς ἅμα καὶ φύσις ὡς ἐπὶ τῶν ῥυπαρῶν καὶ κοιλίας ἐλκῶν· ὁ μὲν γὰρ ἱατρὸς καθαίρει τὸν ῥύπον τοῖς ρυπτικοῖς, καὶ δίδωσιν ἀναπέτειαν τοῖς πόροις, ζέσας ὡς ἂν εἴποι τις τὸ ἐπιπωματίζειν καὶ ἐμφράττον αὐτούς, ὅπως τὸ αἶμα καθαρὸν παρασκευάσῃ. ἡ δὲ φύσις διὰ τῶν πόρων τοῦ ἔλκου ἀναδίδωσιν αἶμα καθαρὸν ὑπὸ τῶν τροφῶν, μεταβάλλουσα πρὸς σαρκὸς γένεσιν. ὅπερ πάλιν ὑπὸ τῶν ξηραίνοντων φαρμάκων πηγνύμενον γίνεται σὰρξ ἐπιτήδειος. Διὰ τί πολλοὶ ληφθέντες συνόχῳ μετὰ κρίσιν μελάντατον ἔχουσιν δέρμα ἐπὶ χρόνον ἱκανόν; ὅτι ὁ σύνοχος ἀπὸ ξανθῆς ἐγένετο χολῆς, αὕτη δὲ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νόσου ὑπεκκαεῖσα μετέβαλεν ἐπὶ τὸ μέλος καὶ οὕτως ἐν τῇ κρίσει παρὰ φύσιν διωχθεῖσα παρὰ τὸ δέρμα ἔβαψεν αὐτό, καθάπερ ἐπὶ τῶν λεύκων τὸ δέρμα λευκὸν ὑπάρχει. ^[5]

1 91 διότι δὲ τὸ παχὺ τοῦ χυμοῦ καὶ δύσλυτόν ἐστι τὸ τοιοῦτον χρῶμα. Διὰ τί ἡ μέλαινα χολὴ παραγινόμενη μαζῶ ἢ σκέλει ἀνάβρωσιν ἐργάζεται, ἐπὶ δὲ τῶν μελαγχολικῶν ἐν ἐγκεφάλῳ συρρέουσα ταύτην οὐ ποιεῖ; ὅτι ἐν μαστῶ μὲν φλέβες πολλαὶ καὶ μεγάλαι διὰ τὴν τοῦ γάλακτος γένεσιν καὶ διὰ τοῦτο τὸ πλῆθος συρρεῖται χολῆς· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ σκέλει διὰ τὴν κατωφερῆ ῥοπὴν ἐπισύρεται χολὴ πλείων. ^[5]

1 92 ἐν μέντοι τῷ ἐγκεφάλῳ διὰ τὴν ἀνωφέρειαν καὶ διὰ τὸ λεπτὰς ἔχειν φλέβας ἄνεισι βραχὺ χολή, πρὸς τὸ νύττειν αὐτὸν καὶ μὴ διαβιβρώσκειν. καὶ ψυχρὸς δὲ καὶ ὑγρὸς ὢν ἀντιμάχεται τῇ κράσει τῆς μελαίνης ποσῶς καὶ καταπραΰνει ταύτην. ἡ μὲν οὖν κυρίως μέλαινα χολὴ ποιεῖ τὸν ἀναβρωτικὸν ἐν τῷ μαζῶ καρκῖνον, ἐν δὲ σκέλει χειρῶνιον ἔλκος καὶ νομῶδες, ἐν δὲ ἐγκεφάλῳ τὴν θηριώδη μελαγχολίαν. ἡ δ' οὐ κύριος ἀλλ' ὁ λεγόμενος μελαγχολικὸς χυμὸς καὶ τρυγώδης, ῥεῦμα μόνον καὶ ὄγκον καρκινώδη χωρὶς ἀναβρώσεσι καὶ μελαγχολίαις ἡμερον. Διὰ τί ἐπὶ τῶν δυσεντερικῶν πάπυρον σφαιρώσαντες ἐμβάλλουσιν εἰς τὸ δακτύλιον καὶ ὠφελούσιν; ὅτι τῶν μυῶν συμπεσόντων τῆς ἔδρας, ὑγραينوμένη ἡ πάπυρος τῇ διαστομώσει τοὺς μῦς ἐπεγεῖρει. ^[15]

1 93 τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ ἐπὶ ὑποφορῶν συμπεσουσῶν ἐπὶ τῶν ἐλκομένων. τῶν οὖν μυῶν διαστελλομένων, ἡ κόπρος καὶ τὰ λυποῦντα ἐκκρίνεται. Διὰ τί τὰ λεγόμενα καυκάλια ἐν τῷ πληροῦσθαι ὕδατος ψόφον τινὰ ἀποτελεῖ, ὅθεν καὶ ἡ φύσις, καὶ τὸ ποιὸν τοῦ ψόφου εἰς ὄνομα αὐτοῖς μετήνεγκεν, ὡς καὶ τὸ φλοῖστος καὶ βορβορυγμὸς καὶ τὰ λοιπά; ὅτι τὸ ἀγγεῖον ἐν τῷ μὴ ἔχειν ὕδωρ ἀέρος πεπλήρωται, σώματος λεπτοτέρου τυγχάνοντος ἐν οὖν τῷ καθεῖσθαι ἀθρόως εἰς αὐτὸ τὸ ὕδωρ τῇ βαρύτητι διώκει τὸν ἀέρα ἔξω ὡς λεπτομερῆ. ^[5]

1 94 ἅμα γὰρ μένειν ἐν τῷ καυκαλίῳ μέχρι πληρώσεως οὐ δύναται διὰ τὸ τοῖς φιλοσόφοις ἀποδεῖχθαι, μὴ δύνασθαι δύο σώματα τὸν αὐτὸν τόπον κατέχειν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. τοῦ οὖν ἀέρος ἐπὶ τὸ ἄνω διωκομένου, ἀθρόως διασθენεῖ τόπῳ ψόφον ἀναγκαίως συμβαίνειν· οὐχ ἓνα δὲ ἀλλὰ πλείους, διὰ τὸ μάχην ὥσπερ τυγχάνειν ἀμφοτέρων· τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κάτω βιάζεται τὸν ἀέρα, ὁ δὲ ἀὴρ ἐπὶ τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ. καὶ τούτου κατὰ διαδοχὴν γινομένου συμβαίνει καὶ τὸν ψόφον πυκνῶς γίνεσθαι. Διὰ τί ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀρπαγίων ἀγγείων ὁ δάκτυλος ἐν τῷ στόματι ἐντιθέμενος αὐτοῦ, τὸ ὕδωρ οὐκ ἔῃ ρεῖν διὰ τοῦ πυθμένου· ἐπαιρόμενος δὲ συγχωρεῖ φέρεσθαι; ὅτι ἐν τῷ ἐπαίρεσθαι τὸν δάκτυλον ἐκ τοῦ σώματος, ὁ ἀὴρ εἰσιῶν ὠθεῖ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κάτω, φύσιν ἔχων τοιαύτην· καὶ οὕτως ἔξεισι διὰ τῶν ὁπῶν τοῦ πυθμένου· καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντα τὰ μηχανικὰ κατασκευάσματα δι' ὕδατος καὶ

ἀέρος ἔχουσι τὴν γένεσιν· ὠρονόμια λέγω καὶ κλεψύδρας, καὶ ἤχους ἐξ ἀγαλμάτων καὶ τὰ ὅμοια. ^[10]

1 96 Διὰ τί καὶ οἶνος καὶ ὕδωρ ἐπὶ τῶν πυρεττόντων παρὰ καιρὸν διδόμενος φρενίτην κατασκευάζει, τουτέστι τὰ ἐναντία; ψυχρὸν μὲν γὰρ τὸ ὕδωρ· θερμὸς δὲ ὁ οἶνος. ὅτι ὁ μὲν οἶνος ἀνωφόρος γινόμενος ἐκκαίει σὺν τῷ πυρετῷ τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἄγαν ἐκκαταρασσόμενον τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς ψυχῆς (ὅπερ ἐστὶ τὸ αἰθεροειδὲς πνεῦμα) ἀναγκάζει τὸ φρονεῖν οὕτως ἐνεργεῖν. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ καὶ πολλοὺς ὑγιαίνοντας χρησαμένους ἀκράτῳ πλείστῳ καὶ συνεχῶς εἰς ἔκστασιν τραπῆναι· τὸ δὲ ὕδωρ τῷ πυκνοῦν τοὺς πόρους τοῦ σώματος, τοὺς διαφοροῦντας τὰ ὑπὸ τῶν σαπέντων χυμῶν πνεύματα καὶ παχύνει αὐτούς· καὶ πλείονα διὰ τοῦτο σῆψιν καὶ πυρετὸν γίνεσθαι. πολλάκις δὲ καὶ τὸ ὕδωρ νικώμενον ὑπὸ τῆς ἀμετρίας τοῦ πυρετοῦ, τροφή τούτῳ γίνεται ὡς ἔστιν ἰδεῖν καὶ τοὺς ἐν ταῖς καμίνοις βαλλομένους τὸ πῦρ ἐξάπτειν, ἐπιρραίνοντας τῷ πυρὶ βραχὺ τοῦ ὕδατος. Διὰ τί αἱ γυναῖκες ὀξύφωνοι καὶ οἱ εὐνοῦχοι κατὰ παῖδα; ὅτι διὰ τὴν πολλὴν ὑγρότητα εἰς εὖρος αὐτῆς ἡ ἀρτηρία οὐκ ἐπεκτείνεται. ^[15]

1 97 τῆς γὰρ θερμότητος ἔργον τὸ διαστέλλειν εἰς πλάτος τοὺς πόρους. ὥσπερ οὖν ὁ στενοπόρος αὐλὸς ὀξύηχος, οὕτως καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία. φασὶ δέ τινες τὰς γυναῖκας ὀξυφώνους διὰ τὸ συμβάλλεσθαι ἐν τοκετῷ κράζειν πρὸς εὐχερῇ ἀποτέξεσθαι. ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος. Διὰ τί τὰ βρέφη ἐν τῷ θέρει σειριᾷ, ὅπερ ὁ πολὺς δῆμὸς φησι καὶ ἔχειν αὐτά; πυρέττει γὰρ πυρετὸν λεπτὸν κατὰ βάθος καὶ κοιλοφθαλμιᾷ καὶ ἀγρυπνεῖ καὶ ἀσθενεῖ. ^[5]

1 98 ἔνια δὲ καὶ διαρροῖζεται, ὅτι τὰ βρέφη τυγχάνουσιν εὐπαθέστατα καὶ φλεγματικώτερα τὴν κεφαλὴν· ἐν γοῦν τοῖς καύμασι τὸ φλέγμα ὑπερθερμαινόμενον καὶ σηπόμενον ἐξάπτει πυρετὸν καὶ ἐκपुरοῖ τὰς μήνιγγας τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ διὰ τοῦτο ἀγρυπνεῖ. καὶ ἡ πύρωσις δὲ διὰ τῶν ἀρτηριῶν κατιοῦσα πρὸς καρδίαν καὶ ἐκपुरοῦσα τὸ ζωτικὸν πνεῦμα πυρετὸν ἐξάπτει, τὸν χωρὶς σήψεως. καὶ ἐκχολούμενα δὲ ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ διαρροῖζεται λόγῳ φθορᾶς, τῆς χολῆς δακνούσης τὴν κοιλίαν καὶ τὰ ἔντερα. ὅτι δὲ τὸ αἷτιον καὶ ἡ ρίζα τοῦ πάθους ἐν ἐγκεφάλῳ, δῆλον ἐκ τοῦ τῇ κεφαλῇ προσφέρειν τὰ ἐμψύχοντα καὶ ὠφέλοντα τῆς πυρώσεως κατασβεννυμένης. πάσχουσι δὲ αὐτὸ καὶ τέλειοι ὁμοίως, οἷς ἐν κεφαλῇ φλέγμα ἢ ξανθὴ χολὴ βράγχει σωρευθῇ ἢ καὶ σαπίῃ· καὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς δὲ καὶ τοῦ πυρώδους ἀέρος τὰ πνευματικὰ ἐκपुरοῦται. Διὰ τί τὰ στρογγύλα τῶν ἐλκῶν δυσίατα; ὅτι κατὰ παρουσίαν χολῆς δριμείας καὶ διαβρωτικά συνίσταται· τῷ τοίνυν κατὰ σταγόνα συρρεῖν καὶ ἀναβιβρώσκειν, στρογγύλον τὸ ἔλκος ποιεῖ. ^[15]

1 99 καὶ διὰ τοῦτο τὰ καυστὰ καὶ ἄγαν ξηραντικὸν προσφέρουσι φάρμακον. οὕτω μὲν οἱ ἱατροί· οἱ δὲ φυσικοὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι φασὶ τῷ μὴ εἶναι ἀρχὴν ὅθεν ἡ οὐλὴ ἄρξηται· ἐν γὰρ κύκλῳ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος ἐστὶ λαβεῖν. ὅθεν φασὶ, καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο οἱ ἱατροὶ τῷ σιδήρῳ τέμνοντες ἀλλοιώτερον αὐτὸ ποιοῦσιν. Διὰ τί ἐν τόπῳ τινὶ ἀπιόντες, ἀναγκαίως καταλαβόντες αὐτὸν διαβαίνομεν; ὅτι πολλάκις ἔχομεν τὴν ψυχὴν περὶ τι πρᾶγμα φροντίζουσαν κάκεῖσε νεύουσαν καὶ ἐστραμμένην, καὶ μὴ ἐφεστηκυῖαν ἀκριβῶς ταῖς αἰσθήσεσι πρὸς γνῶσιν τῶν οἰκείων. ^[5]

1 100 ὥσπερ οὖν ὀρῶντες τὸν τόπον οὐχ ὀρῶσι τῷ μὴ εἶναι τὴν κρίνουσαν τὰ αἰσθητά. Διὰ τί τὸ μέλι τὸ πᾶσι γλυκύτατον τοῖς ἱκτερικοῖς πικρὸν φαίνεται γευόμενοις; διότι χολὴν πικρὰν ἔχουσι πλεονάζουσαν ἐν παντὶ τῷ σώματι καὶ ἐν γλώσσῃ· τὸ οὖν μέλι ἐσθιόμενον τὸν ἡσυχάζοντα πικρὸν χυμὸν ἀνακινεῖ.

1 101 καὶ ἡ γνῶσις λοιπὸν ἀντιλαμβανομένη τῆς πικρότητος τῆς χολῆς φαντασίαν ποιεῖ τοῦ νομίζεσθαι τὸ μέλι πικρὸν ὑπάρχειν. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἄγαν ὀργιζομένων οἱ ὀφθαλμοὶ πυρώδεις γίνονται; διότι θυμὸς ἐστὶ ζέσις τοῦ περὶ τὴν καρδίαν αἵματος καὶ θερμοῦ πνεύματος· τοῦτο οὖν

ὥς λεπτομερὲς ἀνώφορον γίνεται καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν διαφανεστάτων ὄντων φαίνεται· ἔχουσί γε μὴν καὶ ἀτμούς αἱματικούς ἀνιόντας, ὅθεν καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρὸν φαίνεται· τοῦτο τοίνυν τὸ πάθος εἰδὼς καὶ Ὅμηρος γινόμενον ἔφη· ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔϊκτη ν. ^[5]

1 103 Διὰ τί τὸ ὕδωρ ἐπιρραϊνόμενον τοῖς ὄφεσι ἐκδιώκει αὐτούς; ὅτι φύσει ψυχροὶ εἰσι καὶ ξηροὶ καὶ νευρώδεις καὶ ὀλιγόαιμοι καὶ τὴν ἄμετρον ψύξιν φεύγουσιν. ὅτι δὲ τοιαύτης εἰσὶ κράσεως, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τὸν χειμῶνα τοὺς φωλεοὺς ἐπιδιώκειν καὶ τὰ βάθη τῆς γῆς, ὥς θερμότερου ἡλίου τε δύνοντος ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φεύγειν, πάλιν ὥς ψυχρὸν τὸν ἀέρα. καὶ πάλιν ἐν τῷ θέρει τοῦ βάθους τῆς γῆς ψυχροῦ γινομένου, φεύγοντας ἐκεῖθεν μετιέναι τοὺς θερμούς τόπους. Διὰ τί τὸ ὥδον ὀπτόμενον ῥήγνυται οὐκέτι δὲ καὶ ζεννύμενον; ὅτι ὁμιλοῦν τῷ πυρὶ τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν ἀμέτρως θερμαίνόμενον καὶ καιόμενον, πλείονα πνεύματα τίκτει. ^[5]

1 104 ταῦτα τῇ στενοχωρίᾳ τὴν ἔξοδον ζητοῦντα, ῥήξαντα τὸ ὄστρακον, χρῆται φυγῇ. τοῦτο δὲ ποιοῦσι καὶ ἐπὶ πίθων καὶ κεράμων, νέου τοῦ οἴνου τυγχάνοντος καὶ βράζοντος. ἔτι γε μὴν καὶ ἡ πολλὴ φλόξ τοῦ ὥου τὸ ὄστρακον τῇ ὑπεροπτήσῃ ῥήγνυται, ὅπερ πάσχουσι καὶ οἱ κέραμοι ὑπεροπτούμενοι· διὸ καὶ φυσικῶς ὁ πολὺς ὄχλος ὕδατι τὸ ὥδον προβρέχει κατὰ τὴν ὀπτησιν· τὸ μέντοι θερμὸν ὕδωρ τῇ μαλακότητι κατ' ὀλίγον χέει τὰ ὑγρά καὶ διαφορεῖ τῇ ἀραιώσει. Διὰ τί ἐν τῇ κατὰ τὴν συναφὴν ἡδονῇ τοὺς ὀφθαλμούς ποσως μύουσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐν ἄλλαις δέ τισι τῶν αἰσθήσεων; ὅτι ὑπὸ τοῦ πάθους νικώμενοι πλείονα ταύτης ἀντίληψιν ἐργάζονται, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ μηκέτι μετεωριζομένων ἔξω, καὶ τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς αἰσθήσεως ἐλκόντων πρὸς τὸν ἀέρα καὶ ἐλάττονος αἰσθήσεως τῶν σωματικῶν παθῶν παρασκευαζόντων αὐτὴν ἀντιλαμβάνεσθαι. ^[5]

1 106 Διὰ τί ἔνια τῶν μονοειδῶν βοηθημάτων ἐναντίας δυνάμεις ἔχει, ὥς ἡ πεῖρα διδάσκει; μαστίχη γὰρ καὶ ῥύπτει καὶ διαφορεῖ καὶ τονοῖ, ὄξος δὲ θερμαίνει καὶ ψύχει. λέγω ὅτι τὸ εἶναι τὰ ἐν αὐτοῖς ἄτομα καὶ σμικρότατα σώματα κατὰ παράθεσιν καὶ μὴ κατὰ κράσιν, ὥς ψάμμον ὑγρότητι δεσμουμένην καὶ σῶμα ἐν ἀποτελοῦσαν τὸ φαινόμενον· τῇ δὲ ἀληθείᾳ πολλῶν σωμάτων τοῦ ψάμμου σμικροτάτων ὄντων. εἰ τοίνυν ἀληθὲς τοῦτο πέφυκεν, οὐδὲν ἄτοπὸν ἐστὶν ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις μέρεσι τῆς μαστίχης κρύπτεσθαι τὰς ἐναντίας δυνάμεις καὶ ποιότητας καὶ μὴ κεράννυσθαι πρὸς ἑαυτάς, τῆς φύσεως οὕτως ἐπ' αὐτῶν μόνων τῶν σωμάτων νόμον ὑποθεμένης. Διὰ τί ἐπὶ τῷ προσπταίσματι τοῦ ἐν ποδὶ δακτύλου βουβῶν ἐπανίσταται; ὅτι ἡ φύσις ἀεὶ προνοουμένη τούτου τοῦ σώματος, εἴωθε προστρέχειν τοῖς ὀδυνομένοις μορίοις πρὸς ἐπικουρίαν αὐτῶν. ^[10]

1 107 ἐπεὶ δὲ ὀχήματι κέχρηται τῷ χρηστοτέρῳ τῶν χυμῶν, καὶ τρέφοντι καὶ συμφύτῳ φημὶ τῷ αἵματι, ἐπὰν ἀναγκαῖον πληροῦσθαι τὰς ἐν τῷ βουβῶνι μεγίστας φλέβας ἐνούσας καὶ οὕτως καὶ τοὺς μεταξὺ τῶν ἀγγείων ἀδένας, στρογγυλοειδῶς σῶμα τυγχάνοντα ἢ οὖν ἄμετρος σφήνωσις, φλεγμονὴν καὶ ἔπαρσιν ἐργάζεται καὶ καλεῖται τοῦτο βουβῶν, τοῦ πάθους τὴν προσηγορίαν τῷ τόπῳ χαρισαμένου. Διὰ τί τοῖς ὀρνέοις οὐρηδόχον κύστιν καὶ νεφροὺς ἢ φύσις οὐκ ἐδωρήσατο; ὅτι πολλῆς ὑγρότητος ἐδεῖτο πρὸς γένεσιν καὶ αὔξησιν τῶν πτερῶν· καὶ τὸ γυμνάζεσθαι δὲ κατὰ τὴν πτῆσιν ἐξαναλίσκει ταύτην, καὶ οὐκ οὐροῦσιν μὲν ὅλως πίνοντα δὲ τὴν κόπρον ἔχει ἐξιοῦσαν σὺν ὑγρότητος ἀμετρίᾳ. ^[5]

1 109 Διὰ τί τὰ μὲν παιδία ἐν τῇ οὐρηδόχῳ κύστει τοὺς λίθους τίκτει, οἱ δὲ γέροντες ἐν τοῖς νεφροῖς; διότι στενοπόρους ἔχει τοὺς νεφροὺς τὰ παιδία, καὶ γεώδης χυμὸς καὶ παχὺς διὰ τῶν νεφρῶν ἐρχόμενος, τῇ βίᾳ τῆς στενοχωρίας ἐξωθεῖται ὑπὸ τῶν οὔρων, ἀπὸ τε τῶν νεφρῶν καὶ τῶν σωληνοειδῶν ἀγγείων, ἐπὶ τὴν οὐρηδόχον κύστιν. αὕτη δὲ εὐρύπορος οὖσα χώραν δίδωσι καὶ τῷ οὔρῳ πρὸς διάβασιν καὶ τῷ λιθοποιῷ χυμῷ πρὸς ὑφίζησιν καὶ πῆξιν ἰδίαν· ἐπὶ δὲ τῶν γερόντων ἀραιόποροι τυγχάνοντες οἱ νεφροί, παρέχουσι χώραν καὶ τῷ οὔρῳ πρὸς ἔξοδον καὶ

τῷ γεώδει χυμῷ πρὸς ὑφίζησιν τῆς πήξεως τοῦ λίθου. ἡ δὲ χροά τοῦ λίθου δηλοῖ καὶ τὸν χυμὸν τὸν γεννήσαντα. ἡ λύσις ἀπὸ διαπλάσεως καὶ κατασκευῆς μορίων. Διὰ τί εἰ ὁ λίθος ὑπὸ θερμότητος πηγνυται (θερμὰ γὰρ τὰ παιδία) ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ γερόντων; οὐ γὰρ ἂν δῶμεν τοσαύτην ψύξιν ὥς ἐπὶ κρυστάλλου καὶ χιόνος. ^[10]

1 110 νέκρωσις γὰρ ἂν τῶν νεφρῶν ἦν ἡ ἀκρότης τῆς ψύξεως· οὐ χρώμεθα οὖν τοῖς ἐναντίοις πρὸς λύσιν τῆς πήξεως, ἀλλὰ τοῖς ὁμοίοις· λέγω δὲ τοῖς θερμοῖς, ὡς πετροσελίνῳ, μαράθρῳ καὶ τοῖς ὁμοίοις. φημὶ ὅτι τῇ ἄγαν καύσει καὶ τῇ ὑπεροπτήσῃ θρύπτεσθαι συμβαίνει τὸν λίθον εἰς ψαμμία, καθάπερ καπὶ τῶν ὑπεροπτωμένων ὀστράκων τε καὶ κεράμων ψάμμος ἀποτελεῖται. καὶ λοιπὸν οὕτως εὐχερῶς ἀπουρεῖσθαι τοὺς μικροὺς λίθους μετὰ τῶν ψαμμίων· συμβαίνει δέ ποτε καὶ ψυχροῦ πόσει, τὸν λίθον εὐχερῶς ἐξουρηθῆναι τῶν νεφρῶν τονωθέντων καὶ τῇ ἄγαν ῥώσει διὰ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἐξουρούντων αὐτάς· ἔτι γε μὴν καὶ τὴν ἄμετρον πύρωσιν τῶν νεφρῶν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ κατασβέννυσθαι τὴν πηκτικὴν τῶν λίθων αἰτίαν. Διὰ τί τὰ ἐν νεφροῖς καὶ οὐρηδόχῳ κύσκει ἔλκη δυσίατα; διότι τὸ οὔρον δριμύ· ὃν ἀναξηραίνει τὴν ἀπὸ τῶν βοηθημάτων πρόσκαιρον ἀπούλωσιν γινομένην· καὶ μᾶλλον τὰ ἐν κύσκει ἀνίατα, διὰ τοῦ καὶ παραμένειν αὐτόθι τὸ οὔρον, ἐν δὲ τοῖς νεφροῖς διαβαίνειν. ^[5]

1 112 Διὰ τί ἐν τῇ ἐμβάσει θερμὸν ὕδωρ κινούμενον θερμότερον ἡμῖν φαίνεται, καὶ σχεδὸν τὸ σῶμα καῖον τὸ ἡμέτερον; ὅτι κατελθόντων ἡμῶν, τὸ μὲν προσομιλῆσαν θερμὸν ὕδωρ ποιῆσαν ἔπαθεν, τούτεστι θερμάναν τὸ ἡμέτερον σῶμα, ἔψυκταί ποσως ὑφ' ἡμῶν. πάντα γὰρ τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ποιοῦντα, καὶ πάσχει πάντως, ἐπειδὴ τοίνυν καταψυχθέν ποσως οὐκέτι παραπλησίως θερμαίνει, δηλὸν ὡς ἐθίσαντες αὐτό, οὐκέτι αἰσθανόμεθα αὐτὸ θερμὸν ὥσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς διὰ τὸ καθαιρεθῆναι τὴν ἄμετρον θερμότητα αὐτοῦ παρ' ἡμῶν. ἐὰν οὖν κινήσαντες τὸ θερμὸν ὕδωρ ἐκεῖνο μὲν τὸ προσομιλῆσαν τῷ δέρματι μετακινήσωμεν, ἕτερον δὲ θερμὸν ὕδωρ προσέλθῃ γνήσιον μηδέπω ποιῆσαν καὶ παθὸν ὑπὸ τοῦ δέρματος, φυλάττον αὐτοῦ τὴν ἀμετρίαν τῆς θερμότητος, εἰκότως ἡμῖν θερμὸν καὶ καῖον φαίνεται τοσοῦτον χρόνον, ἄχρις ἂν καὶ αὐτὸ δράσαν πάθῃ καὶ καθαιρήσῃ τῆς αὐτοῦ θερμότητος, καθάπερ καὶ τὸ πρότερον, καὶ τοῦτο δυνατόν ποιεῖ. καὶ κατὰ διαδοχὴν· ἐφ' ὅσον γὰρ κινούμενον τὸ θερμὸν ὕδωρ, ἐπὶ τοσοῦτον αἰεὶ τὸ προσιὸν ἡμῖν θερμὸν φαίνεται κατὰ ἀλήθειαν. καὶ διὰ τοῦτο ὁ πολὺς δῆμος φυσικῶς ὀρμώμενος, βουλόμενος τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἔμβασιν πλέον θερμαίνεσθαι, κινεῖ τὸ θερμὸν συνεχῶς ἐφ' ὅσον βούλεται χρόνον. Τίνος ἔνεκεν, εἰ πᾶν κινούμενον θερμότερον ἑαυτοῦ γίνεται καὶ μάλιστα ἐν θερμῷ ἀέρι καὶ τόπῳ, ὁ ἀὴρ ἐν τῷ ῥιπίζεσθαι κινούμενος, ψυχρότερος ἡμῖν φαίνεται κατὰ τὴν ἀφήν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ θέρος; ὅτε καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμότητος πλέον ἐκπυροῦται, τοῦτο δοκεῖ ὑπ' ἐναντίον εἶναι τῷ πρὸ αὐτοῦ. ^[5]

1 113 τὸ γὰρ θερμὸν ὕδωρ θερμότερον ἡμῖν ἐφαίνετο σαλευόμενον, ἐνταῦθα δὲ ψυχρότερος ἡμῖν ὁ θερμὸς ἀὴρ φαίνεται κινούμενος καὶ ῥιπιζόμενος. φημὶ ὅτι αἰεὶ τὸ τιнос πλεῖον κατὰ ποιότητα ἢ δύναμιν νικᾷ μὲν καὶ τρέπει τὸ ἔλαττον, ἀντιπάσχει δὲ μετρίως ὑπ' αὐτοῦ τὸ ἰσχυρότερον. τὸ οὖν θερμὸν ὕδωρ, ἄγαν ὃν θερμὸν ὡς πρὸς τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, θερμαινόμενον ἀντιψύχεται καὶ οὐ τὴν αὐτὴν ἔτι φυλάσσει ποιότητα. ὁ μέντοι περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ ἐν τῷ θέρει μετρίως θερμὸς ὑπάρχων ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ θερμοῦ ὕδατος ὁμιλῶν τοῖς σώμασιν ὑφ' ἡμῶν ἐκπυρουμένων ὑπὸ τῆς θερμῆς καταστάσεως, θερμαίνεται ποσως, καὶ οὕτως ἡμᾶς ἀντιθερμαίνει, ὅπερ δρῶσι καὶ τὰ λινὰ ἱμάτια. ψυχρὰ γὰρ ὄντα πρῶτον ὑφ' ἡμῶν θερμαινόμενα, οὕτως ἀντιθερμαίνει ἡμᾶς. δηλὸν τοίνυν ὡς ἐν τῇ ῥιπίσει μετακινούμενος ἐκ τοῦ σώματος ὁ ὑφ' ἡμῶν θερμανθεὶς ἀὴρ καὶ ἕτερος προσιὼν ἀθερμαντος, ψυχρὸς ἡμῖν φαίνεται· καὶ τοῦτο γίνεται κατὰ διαδοχὴν. Διὰ τί τὰ γινόμενα ἔλκη ἐν τῇ κόρῃ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἀπουλούμενα λευκὰ φαίνεται, τὰ δὲ ἐκτὸς τῆς κόρης ἐν τῷ μέλανι οὐκέτι; ὅτι διὰ τῆς κόρης μόνῃς ἔξεισι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα διαυγέστατον ὃν καὶ φωτοειδές. ^[20]

- 1 114 ἐν οὖν τοῖς λευκώμοις τῆς οὐλῆς πυκνωσάσης τοὺς πόρους τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος, οὐκέτι τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα διέξεισιν· καὶ λοιπὸν συναγόμενον τῷ πλήθει καὶ καταλάμπον τὴν οὐλὴν λευκὴν αὐτὴν ἀποδείκνυσιν· τῷ δὲ μὴ ἐξιέναι διὰ τὴν πύκνωσιν τὸ πνεῦμα τῆς ὀψεως οὐδὲ ὀρῶσιν. Διὰ τί τὰ ἄχυρα καὶ θερμὸν ὕδωρ φυλάττει καὶ χιόνα τὴν ψυχράν, τούτεστι τὰς ἐναντίας ποιότητας; φημὶ τὴν φύσιν τῶν ἀχύρων εἶναι χωρὶς σαφοῦς ποιότητος, διὸ καὶ ἅποια τινες αὐτὰ προσηγόρευαν. ^[5]
- 1 115 ὄντα οὖν εὐκράτα μᾶλλον, θάττον συμβάλλεται οἷς ἂν ὁμιλήσειε, τὴν κρᾶσιν ἐκείνων ἀναλαμβάνοντα. θερμανθέντα τοίνυν ὑπὸ τῆς τοῦ θερμοῦ προσομιλίας, ἀντιθερμαίνουσιν αὐτὸ καὶ φυλάττουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ψυχθέντα παρὰ τῆς χιόνος, ἀντιψύχοντα ταύτην τηροῦσιν αὐτῆς τὴν ψυχρότητα· καθάπερ καὶ τὸ ἔλαιον εὐκράτα καὶ ἅποια τυγχάνοντα συμμεταβάλλοντα τῇ ποιότητι τῶν σὺν αὐτοῖς μιγνυμένων τὴν ἐκείνων ἀναλαμβάνοντα κρᾶσιν. Διὰ τί ἐν χειμῶνι τοῦ ὑετοῦ παυσαμένου, τὰ ἄστρα φαιδρότερα ἡμῖν φαίνεται; διότι παρὰ τε τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ὑετῶν ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀήρ καὶ πᾶς ὁ εἰς ὕψος ὑπὸ τῆς κινήσεως λεπυνόμενος καὶ ὥς ἂν εἴποι τις σμηρόμενος, δίδωσι τῇ ὀψει καθαρωτέραν ἀντίληψιν τῶν ἀστρῶν σωμάτων καὶ διάβασιν εὐχερῇ καὶ πλείονα· δῆλον δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ τοῦ καὶ ἐν καθαροῖς καὶ αὐγέσιν ὕδασι ἐν ἐμβάσεσιν οὔσαν, ὁρᾶν μᾶλλον καθαρὰ καὶ φαιδρότερα τὰ ἐγκείμενα σώματα, ἐν δὲ παχέσι καὶ ὑλώδεσι μηδόλως ὁρᾶν ἢ ἀμυδρῶς ὁρᾶν αὐτά. ^[10]
- 1 117 Διὰ τί πολλάκις ἐν τῷ οὐρεῖν φρίττομεν; διότι χολὴ δριμεῖα συρρέουσα καὶ δάκνουσα τὴν οὐρηδόχον κύστιν ἐρεθίζει καὶ πᾶν τὸ σῶμα διεγείρεται πρὸς συμπάθειαν τοῦ μορίου καὶ τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν μετρίως προβάλλεσθαι καὶ ποιεῖν τὴν λεγομένην φρίκην. τοῦτο δὲ πάσχουσι μάλιστα παῖδες· εἰσὶ γὰρ διὰ τὴν ἀδηφαγίαν περιττωματικώτεροι. Διὰ τί ἐν νυκτὶ μᾶλλον αἱ ὀδύναι σφοδρύνονται; διότι ἡ ψυχὴ, καθ' ἑαυτὴν σχολάζουσα καὶ μηκέτι κατὰ τε τὰς ὀψεις καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ γεῦσιν καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις ἐνεργοῦσά τε καὶ περιελκομένη πρὸς τὰς ἔξω πράξεις, πλέον ἀντιλαμβάνεται τῶν σωματικῶν παθῶν κατὰ τὴν ἀπτικήν αἴσθησιν. ^[15]
- 1 118 ὀλίγαι γὰρ ἐν νυκτὶ γίνονται ψυχικαὶ ἐνέργειαι, ἀναπνοὴ φημι καὶ λογισμός· ὅτι δὲ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς ἐλκομένη ἡ ψυχὴ διὰ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἥττον ἀντιλαμβάνεται τῶν τοῦ σώματος παθῶν, δῆλον ἐκ τοῦ κατὰ τὰ πένθη καὶ τὰς νόσους καὶ τὰς λοιπὰς περιστάσεις τὰς ἀπὸ τῶν φίλων ὁμιλίας καὶ διηγήματα κουφίζειν καὶ παραμυθεῖσθαι τῶν πασχόντων τὰ πάθη· γίνωσκε δὲ τὴν μὲν φύσιν περὶ τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἔλαττον ἐνεργεῖν ἐν ἡμέρᾳ· λέγω δὴ τὰς πέψεις τῶν τροφῶν καὶ τῶν χυμῶν τὰς μεταβολάς, καὶ τὰς ἐξαιματώσεις καὶ ἀναδόσεις, τὰς θρέψεις, τὰς προσφύσεις, τὰς ὁμοιώσεις καὶ τὰ παραπλήσια· τὴν δὲ ψυχὴν μᾶλλον ἐνεργεῖν περὶ τὰς ἰδίας ἐνεργείας τὰς πέντε αἰσθήσεις καὶ κινήσεις τῶν μορίων παρὰ φαντασίαν καὶ λογισμὸν καὶ μνήμην· ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸ ἐναντίον, μᾶλλον μὲν δρᾶν τὴν φύσιν, ἐπ' ἔλαττον δὲ τὴν ψυχὴν. Διὰ τί τὰ ὕελα ἐν τῷ χειμῶνι θερμοῦ σφόδρα τινὸς ἐμβληθέντος, ῥήγνυνται; διότι πολλὴν ἐκ τοῦ περιέχοντος κέκτηνται ψυχρότητα κατασπᾶν τὸ ἑαυτῶν σῶμα. ^[20]
- 1 119 ἐπὶ οὖν μὴ προθερμάναντες ἐμβάλωμεν θερμὸν ἄγαν ὕδωρ ἀθρόως, δῆλον ὡς ἐναντίαν ψυχρότητα διώξειεν ἂν ἡ θερμότης· καὶ λοιπὸν αὕτη μετὰ τοῦ πνεύματος ἀθρόως φεύγουσα ῥῆξιν ἐργάζεται τῷ τῆς ὑέλου σώματι. εἰδώσομεν γὰρ τοὺς πόρους τῶν σωμάτων τῆς ὑέλου σώματι. εἰδώσομεν γὰρ τοὺς πόρους τῶν σωμάτων τῆς ὑέλου, καὶ πρὸς τὴν ὀψιν καὶ τὴν αἴσθησιν ἄορατοι ὦσιν, ἀλλ' οὖν γε πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φύσιν περιέχουσί τινα λεπτομερέστατον ἀέρα. οἱ δὲ φασὶ τὸ ψυχρὸν ἄγαν ἀποξηραίνειν καὶ ἀποσκληρύνειν τὸ σῶμα τῆς ὑέλου, τῆς τὸ ἐν αὐτῷ λεπτομερέστερον ἢτοι ὑγρὸν ἢ ἀέρα ἐκθλίβεσθαι καὶ ἐκπυρηνίζεσθαι, καὶ οὕτως ἐπιτήδειον γίνεσθαι πρὸς ῥῆξιν καὶ κλάσιν, καθάπερ καὶ τὴν ξηρότητα τῶν ξύλων. οὕτω γὰρ καὶ Ἰπποκράτης ἔλεγε τὸ ψυχρὸν, φλεβῶν ῥηκτικόν· τὸ οὖν ἄγαν θερμὸν εὐρίσκον τοιοῦτον τὸ σῶμα τῆς ὑέλου ἔτι πλέον αὐτὸ καταξηραῖνον, ῥῆξιν καὶ

κλάσιν αὐτῷ χαρίζεται. ἐὰν μέντοι προμαλαχθεῖη προθερμανθὲν συμμέτρως, οὐδὲν πείσεται· καθάπερ δὲ οἱ ἀθληταὶ μέλλοντες παλαίειν ἐλαΐφ προμαλάσσονται παρὰ τῶν παιδοτρίβων καὶ οἱ φωνασκοὶ δὲ παιονίζοντες προμαλακύνουσι τὰ ἀναπνευστικά· καὶ γὰρ ἡ ψύξις εὐροῦσα τῶν πόρων ἀναπέτειαν, φύγοι ἂν εὐχερῶς μετὰ τοῦ πνεύματος, καὶ τὸ μαλακὸν τῆς ὑέλου εἶκον τῇ θερμότητι ταχέως θλάσιν οὐχ ὑφίσταται. ὅτι δὲ πόρους ἔχει ἡ ὑέλος, δηλοῖ καὶ τὰ ὀστράκινα τῶν ἀγγείων· ἐν γὰρ τῷ θέρει τὸ ἐμβαλλόμενον ὕδωρ ἐξιδροῖ· ἐὰν μὴ πισσωθῇ· ἔστι δὲ καὶ καπνὸν ἰδεῖν ἐξιόντα διὰ τοῦ σώματος τῆς ὑέλου κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐπὶ ἐμβάλλῃς θερμὸν ὕδωρ καὶ τὸ κίτριον δὲ ἔξωθεν προστεθὲν καὶ θλαθὲν τῷ κράμματι ἔνδοθεν ὄντι τὴν αὐτοῦ δίδωσι ποιότητα. Διὰ τί τὰ παιδία καὶ μάλιστα τὰ βρέφη πίπτοντα κατὰ τῆς γῆς οὐ ταχέως κλᾶται, καθάπερ ἄνδρες; ὅτι διὰ τὸ μαλακὸν ὄν τοῦ σώματος εἰκοντος τῷ ἐδάφει τῆς γῆς ἐκλύουσιν αὐτῆς τὸν τόνον καὶ τὸ σκληρὸν πρὸς τὸ μηκέτι δρᾶν· οἱ μέντοι ἄνδρες σκληροσώματοι τυγχάνοντες, τῷ ἀντιβαίνειν σκληρῷ τινὶ σώματι ἢ λίθῳ τινὶ τὴν τάσιν τῆς πληγῆς ἐπιτείνοντες ἀναγκάζουσι δρᾶν τὸν λίθον εἰς αὐτούς, ὡς σκληρότερον· τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ σπόγγος πίπτων οὐ ῥήγνυται, ὑέλος μέντοι ἢ ὄστρακον, ἢ τι τοιοῦτον σῶμα σκληρὸν πίπτον κλᾶται· καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενος καθ' ὁμοιότητα λέξοις ἂν, καὶ διὰ τί καὶ κίνησις ἀνέμου σφοδρά, δρῶν μὲν καταβάλλουσα, κάλαμον δὲ οὐκέτι; διότι δρῶς μὲν ὡς σκληρὰ καὶ ἰσχυρὰ εὐμεγέθης ἀντιβαίνουσα τῷ ἀνέμῳ τὴν τούτου δύναμιν ἐπιτείνει, καλαμὸς δέ, ὡς μαλακὸς καὶ κοῦφος καὶ μικρὸς, εἴκων τῇδε κάκεϊσε τῇ πνοῇ τοῦ ἀνέμου τὴν δύναμιν ἐκλύει.

[15]

- 1 120 τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ ἀθλητῆς ἀντιβαίνων μὲν τῷ ἀνταγωνιστῇ τὴν δύναμιν αὖξει τούτου· ποσῶς δὲ εἴκων καὶ συμπεριφέρων αὐτὸν τῇδε κάκεϊσε θάττον ἀπεκλύει τὸν τόνον αὐτοῦ. Διὰ τί τὰ βρέφη μέλους ἀκούοντα παρὰ τῶν τροφῶν κλαυθυρίζοντα μὲν ἡσυχάζει, προϊόντα δέ, καὶ καθεύδει; διότι συνουσίωται μουσικῇ.
- 1 121 καθάπερ καὶ πᾶσα ἐπιστήμη καὶ τέχνη τῇ ψυχῇ, ὥσπερ καὶ θερμότης ἔμφυτος τῷ πυρί, καθὼς καὶ ὁ Πλάτων ἔφησε τὰς ἐπιστήμας ἀναμνήσεις τῆς ψυχῆς εἶναι καὶ οὐ διδασκὰς. ἀκούσασα οὖν ἡ ψυχὴ τοῦ τοιοῦδε μέλους παρὰ τῶν μελιζόντων ὑπομιμνησκομένη μὲν ἀναγκάζει ἡσυχάζειν τὰ βρέφη. θελγομένη δὲ καὶ εἰς ὕπνον αὐτὰ καταφέρει· ἀμόλυντος μὲν γὰρ οὔσα σώματος τὰς ἐπιστήμας εἰλικρινεῖς ἔχει, μολυνθεῖσα δὲ ἐν σώματι, ὥσπερ εἰς λήθην μετρίαν αὐτῶν ἔρχεται. Διὰ τί τὰ βρέφη αἱ τροφοὶ πρὸς ὕπνον τρέπουσαι κινουῖσιν αὐτά; πρὸς τὸ τοὺς χυμοὺς ὑπὸ τῆς κινήσεως χεομένους κινεῖν τὸν ἐγκέφαλον· τέλειοι μέντοι τοῦτο πάσχειν οὐκ ἀνέχονται. ^[10]
- 1 123 Διὰ τί τῶν ἄγαν μεθυόντων ἔνιοι διπλᾶ βλέπουσι; διότι ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρότητος οἱ μῆες τῶν ὀφθαλμῶν πληρούμενοι, κατὰ τὸ πλεόν ἢ ἔλαττον, καὶ χαλαροὶ γινόμενοι διαστρέφουσι τοὺς ὀφθαλμούς· τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ ἄνω, τοὺς δὲ ἐπὶ τὸ κάτω· καὶ οὕτω λοιπὸν αἱ τῶν ὀφθαλμῶν ἀκτῖνες οὐκ εἰς τὸν αὐτὸν ἅμα τόπον συμβάλλουσιν, ἀλλ' εἰς διαφόρους τόπους καὶ σώματα· καὶ οὕτως ἕκαστος τῶν ὀφθαλμῶν ὁρῶν ἰδίᾳ, διπλῇν ὄψιν ἀπεργάζεται. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθέστατον ὑπάρχει, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ τοὺς τῷ δακτύλῳ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν θλίβοντάς τε καὶ ὠθοῦντάς ἐπὶ τὸ ἄνω, διπλᾶ πάντα ἀναγκάζειν ὁρᾶν. Διὰ τί οἱ ἐκ φύσεως στραβοὶ διπλᾶ οὐχ ὁρῶσι; διότι τὴν παρατροπὴν τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχουσιν ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος καὶ τὸ ἀριστερόν· καὶ πάλιν οἱ ὀφθαλμοὶ κεκτημένοι τὴν αὐτὴν θέσιν, φημὶ δὴ τὴν ἐπ' εὐθείας, ἔχουσι τὰς δύο ἀκτῖνας ἑαυτῶν εἰς ἓν σῶμα συμπίπτουσας· καὶ οὕτω μίαν χροιάν καὶ ποιότητα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀναφέρουσι πρὸς ἀντίληψιν αὐτῆς. ^[5]
- 1 125 Διὰ τί τὰ ἡβασκόντα παιδία τραγᾶ· περὶ ἰδ' ἔτος; ὅτι τότε ἡ διοικοῦσα τὰ ἀνθρώπινα σώματα φύσις πολλὴν καὶ ἀθρόαν μεταβολὴν ἐργάζεται τῆς ἡλικίας· πίστις δὲ τῶν λεγομένων ἢ ἐνέργεια· θεωρεῖν γὰρ πάρεστι τῶν μὲν θηλειῶν τοὺς μαστοὺς αὐξανομένους διὰ τὴν τοῦ γάλακτος συναγωγὴν· ἔτι γε μὴν καὶ τοὺς παρὰ τὸ ἰσχίον τόπους διὰ τὴν τοῦ βρέφους

παραμονήν, τῶν δὲ ἀνδρῶν θώρακα καὶ ὦμους διὰ τὴν τῶν ἐπιτιθεμένων βαρέων σωμάτων κομιδὴν, διδύμους δὲ διὰ τὴν τοῦ σπέρματος ἀπόταξιν τε καὶ μονήν, τὸ δὲ αἰδοῖον διὰ τὴν τοῦ σπέρματος εὐχερῇ πρόοδον· εὐρύνεται δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ πᾶν σῶμα, ὡς δηλοῦσι καὶ νόσων μεταβολαί. καὶ λύσεις γεγонуῖαι περὶ ἰδ' ἔτος, καὶ ἡ τῆς φωνῆς δὲ τραχύτης ὃ προσαγορεύεται βράγχοι τραγᾶν, ἐκ μεταφορᾶς τῶν τράγων οὕτως κραζόντων. ἐν γὰρ τῷ εὐρύνεσθαι καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ἐξ ἀρχῆς συμβαίνει τὰ μὲν αὐτῆς μᾶλλον τὰ δὲ ἥττον εὐρύνεσθαι· καὶ ὥσπερ ἀνώμαλον αὐτῆς τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἔνδον ἐπιφάνειαν ὑπάρχειν ἄχρι καὶ τοῦ λάρυγγος· τὸ οὖν πνεῦμα διὰ τῶν μερῶν τούτων ἐξίον καὶ ὥσπερ προκόπτον διὰ τὸ ἀνώμαλον τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν φωνὴν ἀνώμαλον ἐργάζεται καὶ τραχεῖαν καὶ βραγχώδη· τοῦτο πάσχουσι καὶ οἱ ῥευματισθέντες ἐπὶ τῶν κατάρρων τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν. ἀπὸ γὰρ τῆς ῥευσάσης ὑγρότητος, ὃ ἔνδον λεῖος ὑμὴν ἀνώμαλως πληρούμενος, ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔξοδον τοῦ πνεύματος ἐργάζεται· τοιαύτην ἴσθι καὶ τὴν τῶν τράγων τραχεῖαν ἀρτηρίαν καὶ τὸν λάρυγγα δι' ὑγρότητα πλείστην, καὶ τοὺς ἔλαιον πλείον πίνοντας. τοὺς μέντοι διὰ συνεχεῖς καὶ συντόνους κραυγὰς διὰ ξηρότητα τῆς τραχεῖας ἀρτηρίας, ἀνώμαλον καὶ τὴν φωνὴν ἔχειν νόμιζε. γεράνων μέντοι καὶ τῶν τραχυφώνων ὀρνέων αἱ ἀρτηρίαι γεγόνασιν ἐκ φύσεως δι' ὅλου τραχεῖαι· μετὰ δὲ τὸ τῆς ἥβης ἔτος παίδων τὸ τρυγᾶν παύεται λοιπὸν τῆς τραχεῖας ἀρτηρίας διὰ παντὸς εὐρυνθείσης τελέως καὶ τὴν κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης ὁμαλότητα. Διὰ τί τὸ ἔλαιον πινόμενον ἔμετον προκαλεῖται καὶ μάλιστα ξανθῇ χολῇ; διότι κοῦφον ὄν καὶ ἀνωφερὲς προκαλεῖται τὰς τροφὰς ἐπὶ τὸν στόμαχον μετεωρίζον αὐτάς· καὶ οὗτος βαρυνόμενος ἐπεγείρει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν πρὸς ἔμετον, μάλιστα δὲ τὴν ξανθὴν χολὴν ὡς κούφην καὶ λεπτομερῇ τυγχάνουσαν.

[5]

- 1 126 ὅτι δὲ τὸ ἔλαιον ἀνωφερὲς ἐστὶ, σαφὲς τῇ ἐνεργείᾳ· μὴ γινόμενον γὰρ ὑγρῷ τινὶ τρέχει πρὸς τὴν ἄνω χώραν. Διὰ τί τὸ ἔλαιον μόνον τοῖς ὑγροῖς οὐκ ἀναμίγνυται; διότι γλίσχρον ὄν καὶ ἡνωμένον πρὸς ἑαυτό, οὐ δύναται κατατέμνεσθαι εἰς ἄτομα μόρια καὶ συμμίγνυσθαι τοῖς λοιποῖς ὑγροῖς.
- 1 127 ὅθεν οὐδὲ κατὰ γῆς χεόμενον θάττον διεσδύνει ταύτην. Διὰ τί ἔλαιον μὲν καὶ ὕδωρ ὑπὸ κρύους πηγνυται, οὐκέτι δὲ οἶνος ἢ ὄξος ἢ γάρος; ὅτι τὸ μὲν ἔλαιον, ἄποιον ὄν καὶ μᾶλλον εὐκρατον, ταχέως ψύχεται καὶ οὕτω σφοδρῶς, ὡς καὶ πηγνυσθαι τῇ ἄκρᾳ ψύξει· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτόθεν ψυχρὸν ὄν ῥᾶον ἑαυτοῦ ψυχρότερον γινόμενον πηγνυται· ὁ μέντοι γάρος, ὡς λεπτομερὲς καὶ θερμὸς οὐ ταχέως ψύχεται. [5]
- 1 128 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ οἶνος· τὸ δὲ ὄξος ὡς λεπτομερέστατον οὐχ ὑπομένει πῆξιν. Διὰ τί τὰ ἐναντία κατὰ ποιότητα τὸ αὐτὸ δρῶσι; καὶ γὰρ τὸ ψυχρὸν πηγνυσι τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν ὁμοίως.
- 1 129 οὕτω γὰρ καὶ χιῶν καὶ ζωμὸς πηγνυται ὑπὸ ψυχρότητος, καταπλάσματα δὲ καὶ λίθοι ἐν κύστει παρὰ θερμότητος· φημὶ ὅτι κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην ἐνέργειαν. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν τῷ ἐκβόσκεσθαι καὶ δαπανᾶν τὴν πολλὴν ὑγρότητα· τὸ δὲ ψυχρὸν τῇ πυκνότητι πιλοῦν ἐκθλίβει τὴν αὐχμώδη ὑγρότητα, καθάπερ καὶ σπόγγος ὑπὸ χειρῶν θλιβόμενος τὸ ἐν τοῖς πόροις ὕδωρ ἀποβάλλει. Διὰ τί πολλάκις ῥίγος ἐπαύσατο, φοβεροῦ τινος ἢ κτύπου γενομένου κατὰ τὴν ἐπισημασίαν τῷ πάσχοντι, ἢ ὕδατος ἀθρόως ῥιφέντος; διότι πολλάκις τῷ χρόνῳ τῶν χυμῶν πεφθέντων καὶ λεπτυνθέντων ἡ φυσικὴ θερμότης πᾶσα σφοδρῶς καὶ ἀθρόως ἀπὸ τοῦ δέρματος ἐπὶ τὸ βάθος φεύγουσα, τὸν νοσῶδη χυμὸν ἐξαναλίσκει καὶ διαφορεῖ· τοῦτο δὲ ποιεῖ καὶ ἡ θηριακὴ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν θερμῶν καὶ ξηρῶν εἰδῶν εὐκαίρως καὶ μετὰ πέψιν λαμβανόμενα. [5]

1 131

Διὰ τί οἱ στρεφόμενοι πολλὰ παρὰ τὴν συνήθειαν καταπίπτουσιν; ὅτι ἀναγκάζουσι τὸ ψυχικὸν ἐν ἐγκεφάλῳ πνεῦμα ταράσσεσθαι καὶ εἰλεῖσθαι σὺν τοῖς ὑγροῖς, καὶ τοῦτο λοιπὸν ἀνεπιτήδειον γινόμενον πρὸς ὑποδοχὴν ψυχικῆς δυνάμεως, αἰσθητικῆς καὶ κινητικῆς, οὐκ ἔα φέρεσθαι τοῖς τε μυσὶ καὶ τοῖς νεύροις ἐνέργειαν· καὶ λοιπὸν οὕτως τὸ βάρος τοῦ σώματος, μὴ ὀχούμενον καὶ ἀναβασταζόμενον ὑπὸ ψυχῆς, κατὰ γῆς φέρεται πρὸς ἥν καὶ τὴν ῥεῦσιν ἔχει· διὰ τοῦτο δὲ καὶ σκότος ὁρῶσι τῷ τεθολῶσθαι τὸ ὀπτικὸν αὐτῆς πνεῦμα καὶ ἀνομοίως ταῖς λοιπαῖς αἰσθήσεσιν ἐνεργεῖν· ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ὀλίγον ἐθιζομένων πλείονα στρέφεσθαι τοῦτο σπανίως γίνεται τῷ τὴν συνήθειαν μὴ ξενίζειν τὴν ψυχὴν μετὰ τῆς φύσεως, ἀλλ' ὥσπερ οἰκείουσθαι· τῷ χρόνῳ γὰρ τὸ κατὰ βραχὺ καὶ συνεχῶς γινόμενον λανθάνον τὴν αἴσθησιν καὶ πολὺ γινόμενον, οὐκ οἶδεν οὐκέτι ξενίζειν, οὐδ' ὅ τι οὖν τῶν ἀντιλήψεων μεταλαμβάνοντων. Διὰ τί τὰ ὑέλινα κάτοπτρα λάμπουσιν ἄγαν; ὅτι ἔνδοθεν αὐτῶν χρίουσι κασσιτέρῳ· πέφυκε δ' αὐτοῦ ἡ φύσις διαυγῆς καὶ τῇ ὑέλλῳ ἀναμιγνυμένη λαμπρᾷ οὕσῃ πλέον διαυγάζεται, καὶ τὰς ἰδίας ἀκτῖνας διὰ τῶν πόρων τῆς ὑέλλου παραπέμπουσα διπλασιάζει τὸ ἐπὶ πολλῆς καὶ ἐκτὸς τοῦ σώματος τῆς ὑέλλου· καὶ οὕτως γίνεται σφόδρα λάμπουσα. ^[5]

1 132 τῶν δὲ ποιότητων, αἱ μὲν οὐδόλως εἰς βάθος παραπέμπουσιν ἑαυτῶν τὴν ποιότητα, ὡς λευκότης καὶ μέλαν, καὶ πυρρὸν, καὶ τὰ ὅμοια. αἱ δὲ εἰς βάθος διαπέμπουσι τὴν ἑαυτῶν ποιότητα κατ' ἀλλοίωσιν, ὡς ψυχρότης, ὑγρότης, θερμότης, ξηρότης. ὅθεν καὶ παρὰ φιλοσόφοις καὶ ἰατροῖς δραστικάι λέγονται ποιότητες πρὸς ἀντιδιαστολὴν καὶ σύγκρισιν τῶν προειρημένων. Διὰ τί ἐπὶ τῶν κατόπτρων καὶ τῶν διαφανῶν ὑδάτων, ἑαυτοὺς ὁρῶμεν; ὅτι ἡ ποιότης τῆς ὀψεως ἀπιοῦσα πρὸς τὰ λαμπρὰ σώματα πάλιν κατ' ἀνάκλασιν ἔρχεται διὰ τῶν ἀκτίνων τῶν ὀφθαλμῶν πρὸς τὴν ἑαυτῆς θέαν· ὅτι δὲ ποιότητες ἀπιάσι τοῦ προσώπου, καὶ οὐδὲν ἄτοπον, δηλοῦσι καὶ οἱ περὶ τὰ δένδρα παραμένοντες ὡχρὰν τὴν ὄψιν ἔχοντες, τῷ τὴν ὡχρὰν ποιότητα τῶν χλωρῶν φύλλων ἀπιέναι πρὸς τὸ πρόσωπον· ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὸ ῥέον ὕδωρ ἀπιοῦσα, χλωρὸν αὐτὸ δείκνυσιν. ^[5]

1 134 Διὰ τί τὰ καθαρὰ τῶν ἄντρων καὶ οἱ ὑψηλότατοι τόποι καὶ κρημνοὶ ποιοῦσι καὶ ἀντιπέμπουσι ταῖς φωναῖς ἦχον; διότι καὶ τὰ χωρία ταῦτα κατ' ἀντανάκλασιν τὴν πληγὴν ἀναπέμποντα τὸν ἦχον ποιοῦσι· ἡ γὰρ φωνὴ πλήττει τὸν ἀέρα, ὁ δὲ ἀήρ τὸν τόπον. καὶ ὅσον μᾶλλον πληττόμενος πέμπει, τοσοῦτον καὶ τὸν ἦχον σφοδρότερον συμβαίνει γίνεσθαι. τὰ δὲ ὑγρά τῶν χωρίων ὥσπερ μαλακώτερα τυγχάνοντα, τῇ πληγῇ εἴκοντα καὶ ἐκλύοντα αὐτήν, τὸν ἦχον οὐκ ἀποτελεῖ· πρὸς δὲ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς φωνῆς καὶ τῆς πληγῆς, καὶ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἦχου ἐναποτελεῖται. κακῶς δὲ τινες ὡς δαίμονα τὴν Ἥχῳ μυθεύουσιν εἶναι, ἄλλοι δὲ φασὶ τὸν Πάνα πεφίληκέναι ταύτην, ὅπερ ψεῦδος· ἀνὴρ γάρ τις γέγονε σοφός, ὅστις πρῶτος ἐπόθησε καὶ ἐπεζήτησε μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς ἡχοῦς· καὶ ὥσπερ οἱ φιλοῦντες καὶ μὴ τυγχάνοντες δυσφοροῦσιν, οὕτω καὶ αὐτὸς πρὸ τῆς λύσεως ἐδυσχέραине, καθάπερ καὶ ὁ πρῶτος εὐρῶν Ἐνδυμίων τὸν δρόμον τῆς σελήνης, ἀγρυπνῶν τὰς νύκτας, καὶ προσέχων αὐτῆς τῷ δρόμῳ καὶ ζητῶν τὰς κινήσεις, τὰς ἡμέρας ἐκάθευδε· μυθεύουσιν οὖν τὴν Σελήνην ποθῆσαι τοῦτον καὶ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν καθεύδοντα, καὶ ὥσπερ ἐπιδεδωκέναι ἑαυτῆς τὴν λύσιν τῆς αἰτίας τῷ φιλοσόφῳ. φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ποιμένα, διότι περὶ τοὺς ἐρήμους καὶ καθαρὸς τόπους καὶ ὑψηλοὺς ἑώρα ταύτης τὴν κίνησιν· πυκτίδα δ' ἔχοντα, διότι περὶ τοὺς ὑψηλοὺς τόπους μᾶλλον τὰ πνεύματα, ἢ ὅτι τὴν ἀρμονίαν ἐζήτει τῶν σχημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Προμηθεὺς σοφός τις ὢν καὶ ζητῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἀστρώου ἀετοῦ καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν θέσιν, καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ μαθεῖν κατεσθιόμενος ἐπαύσατο, τοῦ Ἡρακλέους αὐτῷ τὰ ἐπαπορούμενα λύσαντος τῇ οἰκείᾳ σοφίᾳ. Διὰ τί τὸ ὕδωρ τὸ ἰστάμενον ἐπιπολῆς ὄν καὶ μὴ εἰς βάθος τῆς γῆς, λίθου ῥιπτομένου κατ' αὐτοῦ πολλοὺς κύκλους ποιεῖ; ὅτι τῇ τάσει τῆς βολῆς ἀποδιώκει πανταχόθεν ἑαυτοῦ τοῦ σώματος ὁ λίθος τὸ ὕδωρ πόρρωθεν, καὶ οὕτως γίνεται κύκλος, τοῦ ἰσοδύναμον καὶ ἰσότημον

εἶναι τὴν τάσιν τῆς βολῆς· διὰ δὲ τὴν ἄμετρον τάσιν καὶ μείζων ὁ κύκλος καταβαίνων δὲ ἄχρι τῆς γῆς ὁ λίθος καὶ διασπῶν τὰ σώματα τοῦ ὕδατος κατὰ τὸ ἐξῆς, εἰκότως πολλοὺς ἐργάζεται κύκλους· πρῶτον γὰρ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ὕδατος κινῶν, διΐστησιν· ἔπειτα κατὰ τὸ συνεχὲς κατιῶν ἐπὶ τὸ βάθος καὶ διαχωρίζων πᾶν τὸ ὕδωρ, ἕτερον ποιεῖ κύκλον· καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν γίνεται, μέχρις ἂν ὁ λίθος στῇ καὶ ἡρεμήσῃ τῷ διεκλύεσθαι τὴν τάσιν τοῦ λίθου κατιοῦσαν κατ' ὀλίγον ἐπάναγκες, τὸν μεταγενέστερον κύκλον τοῦ πρὸ αὐτοῦ μικρότερον γίνεσθαι διὰ τὸ καὶ ὑπὸ τοῦ λίθου μὴ ὁμοίως διΐστασθαι κατὰ τὴν πληγὴν τὸ ὕδωρ. ^[15]

- 1 136 Διὰ τί τὸν γέλωτα πολλοὶ νομίζουσιν ἐκ τοῦ σπληνὸς γίνεσθαι, φάσκοντες ἐπὶ τῶν σκιρρουμένων σπληνῶν μὴ ὁμοίως τοὺς πάσχοντας γελᾶν ὥς ἐπὶ τῶν ἐρρωμένων, ἀλλὰ μᾶλλον κατηφεῖς εἶναι; ὅτι κατὰ τὸ συμβεβηκὸς ὁ σπλὴν καὶ οὐ κυρίως ἐστὶν αἷτιος τοῦ γέλωτος· ἐὰν μὲν γὰρ ἦ ἐρρωμένος, ἔλκει ἐκ τοῦ ἥπατος πάντα τὸν τρυγῶδη καὶ μελαγχολικὸν χυμὸν καὶ οὕτω καθαρὸν ἀνιὸν τὸ αἷμα ἐν ὧ τούτῳ σώματι καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἥδει φύσιν καὶ ψυχὴν, καὶ ὥσπερ οἶνος εὐφαίνει ταύτην καὶ εἰς εὐθυμίαν ἄγει· ἀπὸ δὲ ταύτης ὁ γέλως κινεῖται. Διὰ τί αἱ ἡμίονοι οὐ τίκτουσι; ὅτι ἐκ διαφόρων εἰδῶν ζῶων συνεστήκασιν καὶ ἡ τῶν διαφερόντων κατὰ κρᾶσιν καὶ φύσιν σπερμάτων μῖξις, ἕτερόν τι γενῶν παρὰ τὸ πρότερον, καὶ τὴν τῶν γεννησάντων ἀφανίζει φύσιν· καθάπερ καὶ λευκοῦ καὶ μέλανος μῖξις ἀφανίζουσα τῶν ἄκρων τὸ χρῶμα τίκτει χροιάν ἑτέραν τὴν τοῦ φαιοῦ, μηδὲν τῶν ἄκρων ὑπερέχουσιν. ^[5]
- 1 137 ἡ γεννητικὴ τοίνυν κρᾶσις, ἡφάνισται καὶ τῶν εἰδῶν ἡ ἐπιτηδειότης. Διὰ τί οἱ ἐκ γενετῆς κωφοὶ καὶ ἄλαλοι; διότι ἅπερ οὐκ ἤκουσαν, οὐ δύνανται λέγειν καὶ ἐκκράζειν.
- 1 138 τῶν δὲ ἱατρῶν τινὲς φασιν, ὅτι μία συζυγία νευρῶν ἐστὶν ἐρχομένη πρὸς τε γλῶσσαν καὶ ὦτα, καὶ ἀνάγκη συμπάσχειν ἅμα. οἱ μέντοι ἐκ πάθους κωφοὶ οὐ πάντως ἄλαλοι· τὸ γὰρ νεῦρον μόνον πέπονθε τὸ ἀκουστικόν· ὁμοίως καὶ οἱ ἐκ πάθους ἄλαλοι, οὐκέτι καὶ κωφοί· τοπικὴ γὰρ γίνεται τῶν νεύρων τῆς γλώσσης πείσις. Διὰ τί πολλοὶ νηστεύοντες μετὰ τὴν τροφὴν ῥιγοῦσιν; ὅτι τῇ βραδυτῇ τῆς τροφῆς ἐκχολούμενοι, δριμοὶ χυμοὶ σωρεύουσι. ^[5]
- 1 139 μετὰ τροφὴν οὖν, ῥωννυμένων τῶν μορίων καὶ τῆς χολῆς ἀποδιωκομένης παρ' αὐτῶν εἰς τὸ δέρμα, συμβαίνει τὸ ῥίγος γίνεσθαι, τῆς χολῆς δακνούσης τὰ μόρια καὶ ἐπανιστώσης αὐτὰ πρὸς ἀποδιώξιν. Διὰ τί ὕες ἄνω βλέπουσαι σιγῶσι βασταζόμεναι; διότι περὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀλόγων ζῶων αἰεὶ πρὸς τὴν γῆν νεύουσι τῇ δυσωδίᾳ τερπόμενα καὶ ταύτην ἐπιζητοῦντα. ^[5]
- 1 140 ἐν οὖν τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ τῆς ὀψεως ξενιζόμενα ὑπὸ τοῦ πολλοῦ φωτὸς σιγὴν ὑπομένει. τινὲς δὲ φασὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν στενοπόρον οὔσαν συμπίπτειν τῷ ἀνωρρόπῳ σχήματι. Διὰ τί ὕες τῇ κόπρῳ τέρπονται; κατὰ μὲν τοὺς ἱατροὺς ὅτι φυσικῶς ἡδονταὶ ταύτῃ, ἥπαρ μέγιστον ἔχοντες, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐπιθυμία. ^[5]
- 1 141 κατὰ δὲ Ἀριστοτέλη, ὅτι παχύρρυγχοι ὄντες ἔχουσι διαφορομένην τὴν ὄσφρησιν καὶ μὴ ἀντιλαμβανομένην τὴν δυσωδίαν. Διὰ τί τῶν ἐλκῶν ὑγιαζομένων καὶ παυομένης τῆς φλεγμονῆς κνησμοὶ γίνονται; διότι λοιπὸν ὑγιασθὲν τὸ μόριον καὶ ῥωσθὲν ἀποδιώκει τὸ λείψανον τοῦ παρὰ φύσιν χυμοῦ τοῦ ποιήσαντος τὸ ἔλκος· καὶ οὗτος ἐξιὼν διὰ τοῦ δέρματος καὶ διαφορούμενος τὸν κνησμὸν ποιεῖ. ^[5]
- 1 143 Διὰ τί αἱ μονοπάθειαι τῶν ὀφθαλμῶν δεινότεραι γίνονται, καὶ πολυχρονιώτεραι; φημὶ κατὰ διττὴν αἰτίαν· ὅτι τε τὸ ῥεῦμα πρὸς ἓνα μόνον σεσῶρεται τῶν ὀφθαλμῶν (τὸ γὰρ μεριζόμενον μᾶλλον αἰεὶ ἀσθενέστερον ἑαυτοῦ γίνεται καὶ ἥττον δραστικώτερον), καὶ ὅσῳ μᾶλλον καταμερίζεται τοσούτῳ πλέον ἐστὶν ἀδρανέστερον. ἢ ὅτι κινούμενος ὁ ὕγιής ὀφθαλμός, ἐν ταῖς ἐνεργείαις ἑαυτοῦ συνεχῶς ἀναγκάζει καὶ τὸν νοσοῦντα συγκινεῖσθαι τοσαυτάκις· ἐμάθομεν δὲ μέγιστον ἴαμα παντὸς πάσχοντος μέρους τὴν ἀκινήσιαν ὑπάρχειν. Διὰ τί ἄνθρωπος μᾶλλον καὶ συνεχῶς καὶ σφοδρότερον ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλογα ζῶα πτάρνυται; διότι πλείονι καὶ ποικιλωτέρᾳ

καὶ πλέον τοῦ κόρου κέχρηται τροφή καὶ πνεύματι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ πέττων αὐτὴν κατὰ λόγον, πολὺ συνάγει πνεῦμα διὰ τὴν πολλὴν ὑγρότητα· τοῦτο τοίνυν ὡς λεπτομερὲς ἀνιὸν πρὸς τὸ ἐγκέφαλον ἀναγκάζει αὐτὸν συνεχῶς ἐπεγείρεσθαι πρὸς ἀπόκρισιν καὶ ποιεῖν τὸν πταρμόν. ^[5]

1 144 ψόφος οὖν γίνεται τῷ διὰ στενῶν πόρων τῆς ῥινὸς τὸ πνεῦμα διαβαίνειν ἀθρόως, ὡς καὶ ἀπὸ πάρδης δι' ἔδρας, καὶ ἐρυγὴ διὰ στομάχου, καὶ φωνὴ διὰ λάρυγγος, καὶ ἦχος δι' ὠτων, καὶ βορβορυγμὸς δι' ἐντέρων ὁμοίως. Διὰ τί τῶν τεθνηκότων αἱ τρίχες αὔξονται καὶ οἱ ὄνυχες ἐπὶ χρόνον τινά; διότι τῆς σαρκὸς ἀπομαραινομένης, τὰ κρυπτόμενα μέρη περὶ τὰς ῥίζας αὐτῶν νῦν φαίνονται καὶ ἀπατῶσι καὶ φαντασίαν παρέχουσιν ὡς αὐξηθέντα· τινὲς δὲ φασιν, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν αὔξονται, διότι ταῦτα περιττωματικὴν ἔχουσι τὴν γένεσιν· τὰ δὲ νεκρὰ σώματα κατὰ τὰς ἀρχὰς εἰς περιττώματα πλεῖστα διὰ τὴν προσγινομένην σῆψιν ἀναλύονται· ταῦτα δέ, διὰ τῶν πόρων καὶ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος μετὰ τοῦ πνεύματος ἐξιόντα, τὴν τῶν εἰρημένων αὔξει γένεσιν. ^[10]

1 146 Διὰ τί ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν μᾶλλον ἢ περὶ τῶν ποδῶν αἱ λεγόμεναι λεῦκαι γίνονται, καὶ παισὶ μᾶλλον ἢ τελείοις· ὅτι τὴν γένεσιν ἐκ φλεγματικῶν μᾶλλον περιττωμάτων ἔχουσι, τὸ δὲ φλέγμα μᾶλλον ὡς ἀδηφάγοις τοῖς παισὶ πλεονάζει καὶ ὡς ἀργότεροις· οἱ δὲ ὄνυχες τῶν ποδῶν μᾶλλον ἐν τῇ κινήσει καὶ τῷ περιπάτῳ πλέον γυμναζόμενοι, διαφοροῦσι τὰ περιττώματα. Διὰ τί ἐν τοῖς ποσὶν αἱ τρίχες οὐ ταχέως πολιοῦνται; διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ^[5]

1 147 οἱ γὰρ πόδες ἐν τῷ συνεχεῖ καὶ συντόμῳ περιπάτῳ τὸ κατιὸν εἰς αὐτοὺς περιττωμα φλεγματῶδες διαφοροῦσιν, ὅπερ ἦν αἴτιον τῶν πολιῶν· ἡ δὲ ἡβὴ καὶ αὕτῃ βραδέως πολιοῦται διότι θερμότερα πέφυκε καὶ ἐν τῇ συνουσίᾳ διαφορεῖ τὸ φλέγμα. Διὰ τί τοῖς ἀνθρώποις ἡ φωνὴ καὶ ὁ λόγος βραδέως τελειοῦται, τοῖς δὲ ἀλόγοις εὐθέως, ἢ μετὰ βραχὺν χρόνον; διότι ποικιλωτέρα καὶ τεχνικωτέρα καὶ διδαχῆς μᾶλλον δεομένη· ἡ δὲ τῶν ἀλόγων ἀπλουστέρα καὶ φυσικωτέρα μᾶλλον ἢ ψυχικωτέρα. ^[5]

1 149 Διὰ τί τὰ πλεῖστα τῶν ζώων τὰς οὐρὰς κινεῖ γνωρίζοντα τὰς συνήθεις, καὶ τὰς πλευρὰς δὲ λέων τύπτει θυμούμενος· ὁμοίως δὲ καὶ ταῦρος; διότι τὸν νωτιαῖον μυελὸν ἔχουσιν ἄχρις αὐτῶν κατιόντα καὶ περιέχοντα ψυχικὴν δύναμιν καὶ κινητικὴν· ἡ ψυχὴ τοίνυν ἐπιγινώσκουσα τὸ σύνηθες, ὥσπερ διὰ χειρὸς τινος, καθάπερ ἐπ' ἀνθρώπων τὴν οὐρὰν ἀναγκάζει κινεῖσθαι πρόδηλον τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἔνδον κεκρυμμένην, καὶ γινώσκουσαν τὸ ὀφειλόμενον· ἐν δὲ τῷ θυμῷ τῶν λεόντων καὶ τῶν ταύρων συμπάσχουσα ἡ ψυχὴ τῇ φύσει, πάλιν ἀναγκάζει κινεῖσθαι ταύτην σφοδρῶς, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὀρώμεν πολλάκις ἐν ὀργῇ τὰς χεῖρας πληττόντων ἢ μόριον ἕτερον· ἡ γὰρ ψυχὴ τὸ βλάπτον ἀμύνασθαι μὴ δυναμένη παραχρῆμα, ἐτέρῳ τρόπῳ σοφίζεται τὴν παραμυθίαν, κτύπῳ καὶ πληγῇ τὸ πάθος θεραπεύουσα. Διὰ τί αἱ κεκαυμένα κριθαὶ ξήριον ἐπιπασσόμεναι τοῖς ἔλκεσι τῶν ἵππων οὐκέτι λευκὰς τρίχας ἐπὶ τῶν οὐλῶν φέρουσιν, ἀλλ' ὁμόχρους ταῖς λοιπαῖς θριξίν, οἷα περ πεφύκασιν; διότι ῥυπτικῆς οὕσαι δυνάμεως, ἀποσμήχουσι καὶ διαφοροῦσι τὸ ὑποκείμενον φλεγματῶδες περιττωμα· καὶ τὴν μοχθηρὰν ὑγρασίαν τὴν συναχθεῖσαν διὰ τὴν τοῦ ἔλκους ἀναπέτειαν καὶ τοῦ μορίου τὴν ἀσθένειαν. ^[5]

1 151 Διὰ τί τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἐπὶ τῶν οὐλῶν τοῦ δέρματος τρίχες οὐ φύονται, τοῖς δὲ ἵπποις ἀνίασι; διότι τὸ δέρμα τοῖς μὲν ἀνδράσι πυκνότερον, καθὼς δηλοῦσιν αἱ τρίχες μαλακαὶ καὶ λεπταὶ τυγχάνουσαι· καὶ ἡ οὐλὴ τοῦ δέρματος πυκνότερα πεφυκυῖα τοὺς πόρους ἀποτυφλώττει, τοῖς δὲ ἵπποις ὡς πρὸς σύγκρισιν ἀραιόπορον, ὡς δηλοῦσιν αἱ τρίχες ταχεῖαι φαινόμεναι· καὶ διὰ τοῦτο μὴ δύνασθαι εἰς οὐλὴν ὅλους τοὺς πόρους τοῦ δέρματος ἀποκλείειν. τὰ οὖν ὑποκείμενα καὶ συναγόμενα περιττώματα, διὰ τῶν ὑπολειφθέντων λεπτῶν πόρων

ἐξίοντα, ποιεῖ τὰς τρίχας πηγνυμένας. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ὑπὸ διψάδος δηχθέντων καὶ δίψος ἀκατάσχετον ἔχόντων ἢ θηριακὴ θερμὴ καὶ ξηρὰ τυγχάνουσα πινομένη παύει τὸ δίψος καὶ οὐ μᾶλλον ἐπιτείνει; ὅτι οὐ λόγῳ κράσεως παύει τὸ δίψος, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιπαθεῖα τινὶ καὶ λόγῳ φυσικῷ· τὸ γὰρ γινόμενον τοιοῦτόν ἐστιν· ἡ ἀντίδοτος ἐκ πλείστων βοτανῶν σύγκειται ἔχουσιν τινὰ συμπάθειαν πρὸς ἓν ἕκαστον μόριον· οἷον τὸ δίκταμνον ὠκείωται καρδίᾳ καὶ ταύτην ῥώννυσσι καὶ διασώζει· ὁμοίως καὶ τὸ εὐπατόριον τὸ ἥπαρ· τὸ δὲ σκολοπένδριον τὸν σπλῆνα· τὸ δὲ πετροσέλινον τὸ στόμα τῆς κοιλίας· ὁ δὲ ὕσωπος τὸν ὑπεζωκότα καὶ τὸν πνεύμονα· τὸ δὲ ἔλαιον τοὺς νεφρούς· τὸ δὲ πήγανον τὸ κῶλον· γεντιανὴ δὲ τὸν ἐγκέφαλον· τὸ δὲ σέσελον κύστιν οὐρηδόχον. ^[10]

1 152 ἕκαστον οὖν τῇ γλυκύτητι τοῦ μέλιτος δελεαζόμενον, ἔλκει τὸ οἰκεῖον ἑαυτῷ πρὸς ἀσφάλειαν· ἐν οἷς πᾶσαί εἰσι καὶ αἱ τῶν ἐχέων σάρκες, ἀναμιγνύμεναι καὶ φυσικὴν ἀντιπάθειαν ἔχουσαι, πρὸς ἕκαστον ἰοβόλον θηρίον καὶ φθοροποιὸν δύναμιν· ἐν ἅπασιν οὖν τοῖς μορίοις κατακερματιζόμεναι, τὸ φθορὰν ἀπειλοῦν πάθος οὐκ ἔωσιν ἐνεργεῖν, ἀντιμαχόμεναι καθάπερ στρατιῶται γνήσιοι περὶ πόλεως ἰδίας ὀπλιζόμενοι. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΕΩΣ ἱατρικῶν ἀπορημάτων καὶ φυσικῶν προβλημάτων τὸ Β. ^[20]

2 Pr Τὸ Ἀσκληπιοῦ δῶρον, πασῶν τῶν κατὰ τὸν βίον χρειῶν ὑπερηκοντίσθη κατὰ τὴν ἀξίαν. πρὸς γὰρ ἔμψυχον σῶμα καὶ λόγου μετέχον φέρει τὸν σκοπόν, οὗ ἡ τήρησις καὶ ἡ εὐκράτος φυλακὴ τὴν τῶν ἄλλων πασῶν τεχνῶν ἀρχὴν ὑπεστήσατο, τὰς αἰσθήσεις μὲν ὀξύνουσα, διαίτη δὲ τὰ μόρια ῥωννύουσα τὰ ὄργανα τῶν εὐρέσεων. αὕτη τὰ μὲν καλῶς προμηθευθέντα, φυλάσσει χρηστῶς· τὰ δὲ ἐλλιπῶς κατασκευασθέντα, διορθοῦται· σώματος φροντίζει, ψυχῆς οὐκ ἀμελεῖ· φιλοσοφίας γὰρ φέρει τὰ γνωρίσματα, ἧς τὸ τέλος οἰκεῖαν ἀρχὴν παρεπήξατο· τῆς φυσικῆς θεωρίας ἐκτὸς οὐκ ἔστιν, τὴν γὰρ σύνθεσιν τῶν γεγονότων δεξαμένη, οἶδε τὸ μέτρον τῶν λειπόντων. τοῦτο ὡς ἀληθῶς θεῖον καὶ μακάριον εὔρεμα, ἔχον ἐν λόγοις τὴν ἀκρίβειαν· διὰ τούτων καρπούσθω τὸν ἔπαινον καὶ εἰς ἐπιστήμης ἀναγέσθω κανόνα, κἂν γὰρ τέχνην τις τολμήσειε καλεῖν, οὐ διὰ ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τὴν πάσχουσαν ὕλην. οὐκοῦν αὐτὴ μὲν καθ' ἑαυτὴν εἶδους μισθῷ, τὸν λόγον φέρουσα τὸν πρὸς ἐπιστήμην βεβαίαν, ἀχθεῖσα δὲ πρὸς σῶμα, καὶ ἐνδυσασμένη τὴν ὕλην, γίνεται τέχνη βία. ὥσπερ γὰρ ψυχὴ ὁμολογηθεῖσα μὲν τοῖς πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἀθάνατος διὰ τὸ ἀσώματον καὶ αὐτοκίνητον, ἑτέροις δὲ διαπεφώνητο τοῦμπαλιν ὁ λόγος. φασὶ γὰρ φθαρτὴν αὐτήν, τῷ πάθει βαπτιζομένην τῆς ὕλης· οὐ πάσχει δὲ ψυχὴ, ὡς δεῖξει τὸ προστιθέμενον· οὕτως ἐν σώματι ψυχὴ ὥσπερ ἐν ὕδατι καθαρωτάτῳ ἀκτὶς ἡλιακῇ· οὐκοῦν ἐὰν ᾗ διαυγὲς τὸ ὕδωρ, φέρει τὸ γνῶριμον τοῦ σχήματος· ἐὰν δὲ θολωθῇ ἐκ τινος αἰτίου, μεταβάλλεται μὲν αὐτὸ τῇ οὐσίᾳ, κρύπτεται δὲ τὸ φανέν· μηδὲν βλαβέν καθ' οἰκεῖαν ἐνέργειαν· οὕτω πάλιν πολλάκις ἥλιος ἔκρυσεν ἀκτῖνα φαεινὴν, νέφους παρεμπεσόντος, μὴ βλαβείσης αὐτοῦ τῆς ἀκηράτου φύσεως. ὥσπερ οὖν ἐπὶ ψυχῆς ἔγνωμεν, οὕτω νοήσωμεν καὶ ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς· αὐτὴ γὰρ καθ' ἑαυτὴν πρῶτως ἔχει τὸ βέβαιον, πρῶτως ἔχει τὸ ἐδραῖον καὶ ἄπτωτον, ἐπιστήμη τυγχάνουσα· κοινωνήσασα δὲ τῇ ὕλῃ καθηρέθη τοῦ ἀξιώματος, τέχνη γεγонуῖα καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἀπωλέσασα. ἀλλ' οὐ δεῖ πρὸς τὸ δεύτερον ἀφορᾶν τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλὰ πρὸς τὸ πρῶτον τῆς ὑπάρξεως. καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὴν ἡμετέραν διάνοιαν διειλήφαμεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν χρειᾶν τῶν ζητουμένων, ὀλίγα τινὰ κεφάλαια ἐξ αὐτῶν καρπωσάμενοι, συντελοῦντα δὲ τοῖς αὐτὴν μετερχομένοις καὶ μάλιστα τοῖς τὸν λόγον ἀσκοῦσι. φέρουσι δὲ τὴν ὠφέλειαν οὐ σμικρὰν καὶ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων εὔρεσιν. Διὰ τί οἱ νεφριτικοὶ ἀραιὰν καὶ μεγάλην ἔχουσι τὴν ἀναπνοήν; ὅτι μὲν ψυχῆς ἐνέργεια διὰ μέσων νεύρων καὶ μυῶν, δῆλον· κινεῖται οὖν ὁ θώραξ διὰ τῶν προρρηθέντων· ἀραιὰ οὖν εἰκότως γίνεται ἡ ἀναπνοὴ βλαβείσης δυνάμεως ψυχικῆς. ^[5]

ἐπιλανθάνεται γὰρ ἔργου οἰκείου καὶ οὐκ ἐπιτάττει τοῖς προρρηθεῖσι· μεγάλη δὲ γίνεται διὰ τὸν ῥιπισμόν τῆς καρδίας· ἐξαναστᾶσα γὰρ ἡ ζωτικὴ δύναμις τῆς καρδίας νύττει καὶ κινεῖ τὴν ψυχὴν, ἀπειλοῦσαν αὐτῇ τὴν ἀπώλειαν· οὐκοῦν ὅπερ ἐνδεὲς ἀφῆκεν ἡ ψυχὴ διὰ τὴν νόσον, τοῦτο ἀναπληροῖ καρδίᾳ τῷ μεγέθει διὰ τὴν ἰδίαν χρεῖαν. Διὰ τί οἱ περιπνευμονικοὶ κωματώδεις; ὅτι ὑγρότητος δαψίλειαν ἔχον τὸ μόριον, ἐκδέχεται ἐπίκτητον θερμότητα, ἐκ τοῦ ἀεικίνητον αὐτὸν ὑπάρχειν· γεννῶνται οὖν ἀτμοί· οὗτοι δὲ διὰ κουφότητα καταλαμβάνουσι τὸ κρανίον, εἴτα πρὸς ἐγκέφαλον λαμβάνοντες τὴν στάσιν δέχονται τὴν πρώτην οὐσίαν πηγνυμένην. ^[5]

2 2 ὁ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν λουτρῶν καὶ λεβήτων σκεπομένων· ἀπολλύουσι γὰρ τὴν θερμότητα καὶ γίνονται ψυχροί, συμμεταβληθέντες τῇ τοῦ μορίου φύσει· καὶ διπλασιασθὲν τὸ ψυχρὸν ναρκοῖ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ γεννᾷ πάθη. Διὰ τί οἱ ἐκ βάσεως τὴν κιονίδα ἀποτμηθέντες, φθισικοὶ γίνονται; ὅτι ὁ εἰσπνεόμενος ἀῆρ διὰ τοῦ στόματος ἐκπυροῦται καὶ μεταβάλλεται καθαιρουμένης τῆς ἀμέτρου ψυχρότητος αὐτοῦ, διὰ τὸ σκέπασμα καὶ προπύλαιον τυγχάνειν τὴν κιονίδα. ^[5]

2 3 ἀφαιρεθέντος οὖν τοῦ μορίου, φέρεται ἀῆρ κάτω ἀμετάβλητος, καὶ ὁμιλεῖ τῷ πνεύματι· ψύχει οὖν πῆξει τὸ ἐν τοῖς ἀγγείοις αἷμα καὶ δυσκίνητον ἀποτελεῖ τὸν πνεύμονα· βιαζομένου δὲ πρὸς κίνησιν πάσχει ῥῆξιν τὰ ἀγγεῖα καὶ δίδωσι γένεσιν τῇ διαθέσει. κυρίως οὖν γαργαρεῶν λέγεται διὰ τὸ τοιόνδε ἦχον ἀποτελεῖν, ὡς καὶ τὸ φλοῖστος καὶ βορβορυγμός· κιονὶς δὲ πάθος καλεῖται, ὅταν ἀπὸ ρεύματος εἰς μῆκος χαλασθῇ· καὶ σταφυλὴ δέ, ὅταν φλεγμῆσασα σχῆμα ῥωγὸς ἀπολάβῃ. χάνην δὲ τινες ὠνόμασαν. διὰ τὸ ἄνωθεν μὲν εἶναι εὐρύ, κάτωθεν δὲ στενόν, ὡς περ χωνεῖον. Διὰ τί τῶν περιπνευμονικῶν τὰ μῆλα ἐρυθρά ἐστιν; ὅτι αἱματικὸς χυμὸς ὀπτώμενος ἐν τῷ πνεύμονι ἀτμὸν γεννᾷ ὅμοιον τῷ αἵματι· αἶε γὰρ ἐξομοιοῦται τῷ ποιοῦντι τὸ γινόμενον. ^[15]

2 4 ἀναχθεῖς οὖν πρὸς μῆλα διὰ τὴν κουφότητα ἐκεῖ ἐνίσταται· τῇ δὲ λεπτότητι τοῦ δέρματος ὡς περ δι' ὑέλου ἐμφαίνει τὸ εὐανθὲς τοῦ χρώματος. Διὰ τί τῷ χειμῶνι θερμοτέρων ἡμῶν ὑπαρχόντων τὸ βάθος, ὡς Ἰπποκράτης ἐν ἀφορισμοῖς δεδήλωκε, φλέγμα λαμβάνει τὴν γένεσιν; ὅτι πλειόνων λαμβανομένων τροφῶν, διὰ τὴν τοῦ στομάχου ἰσχὺν οὐκ ἐπαρκεῖ πέψαι γαστήρ· τῷ οὖν πλῆθει, ὡς περ σβεσθείσης τῆς ἐμφύτου θερμότητος, ψύχει καὶ τὸ φλέγμα γεννᾷ, καὶ ἑλλιπῇ καὶ ἀλμυρὰν παραστήσας τὴν ἐνέργειαν, ἡμιτελὲς αἷμα ὥφθη τὸ φλέγμα. ^[5]

2 6 Διὰ τί ἐν Αἰγύπτῳ θερμοτάτῃ οὔσῃ ψυχρὸς οἶνος γεννᾶται, ἐν δὲ Σκυθίᾳ ψυχρᾷ οὔσῃ θερμός; οὔπω μὲν οἶνος θερμός, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὑφειμένον τῆς κράσεως καὶ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον, εἰς ἐναντίον περιέστη τοῦνομα. εἰκότως οὖν ψυχρότερός ἐστιν ὡς πρὸς σύγκρισιν τῶν ἄλλων· τῆς γὰρ ἀμέτρου θερμότητος τοῦ θέρου, ἀραιούσης τῆς γῆς τὴν οὐσίαν, ἐκβόσκειται τὸ ἄμετρον αὐτῆς θερμὸν καὶ ἄτονον ποιεῖ τὸν οἶνον· τῆς δὲ Σκυθίας ψυχρᾶς οὔσης καὶ ἀποκλειούσης ἐν βάθει τῆς γῆς τὸ θερμόν, ἰσχυρὸν καὶ θερμὸν ποιεῖ τὸν οἶνον. ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν Αἰθιοπῶν· οὗτοι γὰρ θερμοτάτης χώρας ὑπάρχοντες δειλοὶ εἰσι καὶ ἄνανδροι καὶ μέλανες· οἱ δὲ Σκύθαι ψυχροτάτης χώρας ὄντες λευκοὶ εἰσιν καὶ θυμικοί, ὅτι ἐπὶ μὲν Αἰθιοπῶν ἐν ἐπιφανείᾳ ἦχθη τὸ θερμόν, ὡς ἐμφαίνει τὸ τοῦ δέρματος μέλαν, ἐπὶ δὲ τῶν Γάλλων ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἰδρυταὶ τὸ θερμόν ἐν καρδίᾳ καὶ ἥπατι, καὶ ἐν βάθει φωλεύει, ὡς δηλοῖ τὸ λευκὸν τοῦ χρώματος. Διὰ τί ἐν τῷ θέρει ψυχρὰ λάχανα καὶ ὀπῶραι, οἶαί εἰσι πέπονες καὶ σίκυες καὶ σέρεις, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι θερμὰ κράμβαι, ῥαφανίδες, γογγυλίδες, σταφυλῖνοι; ὅτι ἡ τοῦ ἡλίου φορὰ πολέουσα τὸν κύκλον τοῦ πόλου ἐναλλάττει τὰς θέσεις· ἐν μὲν γὰρ τῷ θέρει τὴν ἄνω ζώνην κατείληφεν, ὡς τὸ μῆκος τῆς ἡμέρας δηλοῖ. ^[5]

2 7

θάλπεται οὖν τὰ ὑπὲρ γῆν καὶ ψύχεται τὰ φυτά· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι τὸ ὑπὸ τὸ ἡμισφαίριον διατρέχων τῆς γῆς τὰ βάθη θάλπων, θερμότερα ποιεῖ τὰ φυτά. Διὰ τί ἐκ καύσου περιπνευμονία, ἐκ δὲ περιπνευμονίας καῦσος οὐκέτι; ὅτι ὁ καῦσος ὡς ἐπὶ πᾶν ἐκ ξανθῆς χολῆς λαμβάνει τὴν γένεσιν· αὕτη γὰρ ἐξ ὅλων τῶν ἀγγείων φέρεται πρὸς κύτος γαστρὸς καὶ ἐπάγει τὸ σύμπτωμα.

2 8 ἡ οὖν φύσις πειρᾶται μὲν ποικίλως ἐκμοχλεύειν τὸν χυμόν, κατὰ δὲ τόπους ὀρίζει τὴν γένεσιν. καὶ μὲν εἴη λεπτή κατ' οὐσίαν, καὶ ἡ δύναμις ἰσχυρά καὶ ὁ καιρὸς θερμός, δι' ἰδρώτων ἀπάγεται ἡ νοσοποιὸς αἰτία· ἂν δὲ τοῦναντίον, διὰ γαστρὸς κατάγεται, ἥ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐμεῖται. καὶ γὰρ ἡ θέσις ἐγγὺς καὶ τὸ σύμπτωμα σύνηθες αὐθις οὖν ὁ χυμὸς εἰς τὰ βρογχία ἐνεχθεὶς τοῦ πνεύμονος, καὶ πληρώσας τὴν τοῦ μορίου οὐσίαν, γεννᾷ τὸ πάθος· ἐκ δὲ περιπνευμονίας, καῦσος οὐκέτι. φθάνει γὰρ σβεσθῆναι καὶ ἐκτεφρωθῆναι ὁ χυμὸς πρὶν γεννησά τὴν διάθεσιν. Διὰ τί Ἰπποκράτης ἐπὶ τῶν ποῦ φεύγων τὴν τροφήν ἐν τῇ ἀκμῇ, ἐπὶ τῶν πλευριτικῶν καὶ περιπνευμονικῶν ἐπιτρέπει δίδοσθαι κατὰ τὴν ἀκμήν· λέγει γὰρ ἐν τῇ περὶ πτισάνης, ὅτι εἰ μὴ ἀνάγηται τὸ πτύαλον, μὴ δίδοναι ταύτην· τὸ μὴ ἀνάγεσθαι δὲ ἀρχὴν ἐμφαίνει τοῦ πάθους· ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων νοσημάτων ἡ φύσις πέττει τοὺς χυμούς, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων καὶ ἀπελαύνει τὰς αἰτίας δι' οὕρων καὶ διαχωρημάτων. ^[5]

2 9 τροφήν οὖν οὐ δεῖ παραλαμβάνειν ἐπὶ τούτων, ἵνα μὴ καταλείψασα τὰς αἰτίας πρὸς ταύτην ἐνστέῃ· δεῖ οὖν μονομαχεῖν τὴν φύσιν μετὰ τοῦ νοσήματος. ἐπὶ δὲ τῶν πλευριτικῶν, φύσις μὲν πέττει τὸν χυμόν, ψυχὴ δὲ κενοῖ τὴν οὐσίαν προσχρωμένη μυσίν· οὗτος δὲ οἰκεία δύναμις συστέλλων θώρακα ἐκμοχλεύει τὸ λυποῦν. ἄλλως τε ἡ μὲν φύσις ἄλογος οὔσα ἐκ τῶν ἀχρείων ποιεῖται τὴν ἀπόλαυσιν τῆς οἰκείας τροφῆς· τὰ δὲ ψυχικὰ ὄργανα αἰσθητικὰ ὄντα διακρίνει τὸ μοχθηρὸν καὶ ἐπιζητεῖ τὸ χρηστόν· εἰκότως οὖν δεῖ τρέφειν, ἵνα ῥώσαντες τοὺς μῦς ἐξαναστήσωμεν πρὸς ἄμυναν τοῦ λυποῦντος. Διὰ τί ὁ μὲν τριταῖος ἐκ θερμοῦ χυμοῦ γινόμενος καὶ ἔχων μαστίζουσαν καὶ κατελαύνουσαν χολήν, περὶ μίαν κινεῖται, ὁ δὲ ἀφημερινός, ἔχων πεδῆσαν τὸ φλέγμα τῇ βαρύτητι καὶ ψυχρότητι, καθημερινόν, ὁ δὲ τεταρταῖος, διὰ δύο ἡμερῶν μέσων; ὅτι ὁ μὲν τεταρταῖος ὀλίγον ἔχει τὸν ποιοῦντα χυμόν, εὐθέως διαφορεῖται δι' ἰδρώτος ἢ ἐμέτου καὶ τῇ κενώσει τῆς αἰτίας ἴσταται τὰ τοῦ παροξυσμοῦ μένοντα εἰς δευτέραν κίνησιν, τὴν δρῶσαν ποιότητα. ^[5]

2 10 δὸς δὲ τὴν ὕλην ἄφθονον καὶ ὄψει τὸν παροξυσμὸν ἀνενδεῆ. ὁ δὲ ἀφημερινός, πλουσιῶν πρὸς ὕλην καὶ παχύτητα καὶ ὑγρότητα, ποιεῖ τὸν παροξυσμὸν ἐπιτεταμένον· ὅτι δ' ἐκ πλήθους αἰτίου μηκύνεται νόσος, τῇ ῥώμῃ τῆς κινήσεως δηλοῖ ὁ σύννοχος. οὗτος γὰρ ἐξ αἵματος λαβὼν τὴν ὑπαρξιν, ἄφθονον ἔχων τὴν ὕλην, οὐ φέρει οὐδέν, ὥς τὸ διάλειμμα· ὁ δὲ ἀφημερινός, ὅσω ἐμειώθη κατὰ ποσότητα χυμοῦ, ἐμφαίνει αἰσθητὸν διάλειμμα. πολλῶ δὲ πλεόν ὁ τριταῖος, γεννηθεὶς ἐκ τοῦ ποιοῦντος χυμοῦ καὶ θερμὸν αὐτὸν ἔχων καὶ λεπτομερῆ, ἐπλάτυνε τὸ διάλειμμα· ἐπὶ πλεόν δὲ ὁ τεταρταῖος ἐξέτεινε τὸ διάλειμμα καὶ τὴν ἀνταπόδοσιν· ὅσον γὰρ ἐμειώθη τῆς ὕλης, καθηρέθη τῆς κινήσεως τοῦ παροξυσμοῦ· καὶ ἡ ταύτης δὲ ἐπὶ πλεόν ἐλάττωσις ποιεῖ καὶ πεμπταῖον καὶ ἑβδομαῖον καὶ ἑνναταῖον. γίνωσκε γὰρ, ὡς τὸ μὲν αἶμα τρέφον τὸ σῶμα πλουτεῖ τῷ ποσῷ, εἴτα φλέγμα. ποτὲ γὰρ καὶ τοῦτο ἐν λιμῷ τρέφει, εἴτα μεμείωτο ξανθὴ χολή, ὡς μὴ τρέφουσα. καὶ δριμεῖα δὲ πλεόν ἐλαττοῦται ἡ μέλαινα ὡς ἐχθρὰ τῆς φύσεως, διαβρωτική γὰρ ἐστὶ τῶν μορίων· εἰ μὲν οὖν εἷς τῶν ἄλλων τριῶν χυμῶν αὐξηθῇ, τὸ τοιοῦτον κακόχυμον λέγεται, εἰ δὲ οἱ τέσσαρες κατὰ ἀναλογίαν τῆς οἰκείας αὐτῶν ποσότητος πληθῶν α. Διὰ τί ἐπὶ τῆς παραλυθείσης γνάθου οὐκ αὐτῇ προσφέρομεν τὰ βοηθήματα, ἀλλὰ τῇ ἐτέρᾳ; ὅτι δύο μυῶν ὑπαρχόντων ἀντιτεταγμένων ἀλλήλοις καθ' ἐκάστην γνάθον, ἐνὸς ποιουμένου τὴν κίνησιν, ἐὰν συμβῇ θάτερον αὐτῶν παραλυθῆναι (ὡς ἐν ὑποθέσει δέ, κείσθω ὁ δεξιὸς παραλυθείς), ὁ ἀριστερὸς ἔχει τὴν οἰκείαν δύναμιν ἰσχυράν· ἔλκει

οὖν πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἀσθενῆ καὶ ὁρᾶται μὲν ὁ ὑγιαίνων ὡς νοσῶν καὶ ὁ νοσῶν ὡς ὑγιαίνων καὶ τὸ μὲν ὑγιὲς μέρος ῥυτιδοῦται, τὸ δὲ ἀσθενὲς περιγίνεται. ^[5]

2 11 τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν στραβισμῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐλκομένων τῶν ὀψεων. καὶ εἰ μὲν πρὸς μέγαν κανθὸν εἴη σύννευσις τῆς κόρης, τοῦ μικροῦ παράλυσις νοεῖσθω, καὶ ἔσται σοι τοῦτο κανὼν μυῶν παραλυθέντων, ὡς μὴ τῇ ὀψει λαμβάνειν τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἀνακρίνειν τὸ μὴ φαινόμενον. Διὰ τί ἐκ προσπταίσματος βουβῶν γίνεται; ὅτι ἡ δύναμις ἡ ψυχικὴ ἄχρι περάτων διὰ τῶν νεύρων ἐκτείνεται. ^[15]

2 12 φέρεται οὖν δύναμις προνοητικὴ καὶ ἄνεισιν αἰτία προδοτικὴ αὕτη πάλιν κατὰ μεταβολὴν καὶ ἀλλοιώσιν τῶν νεύρων ἄγεται μὲν δι' ὅλου σκέλους καὶ δρᾷ οὐδέν, ἐπειδὴ οὐχ εὐρίσκει τὸ πάσχον. φθάσασα δὲ πρὸς βουβῶνα καὶ εὐροῦσα χώραν πρὸς ὑποδοχὴν, ἐν αὐτῇ ἵδρυται, καὶ προσπελάσασα τῷ ἀδένι κάκεϊ αὐτοῦ τῇ οὐσίᾳ καὶ εἰς ὄγκον τὸν παρὰ φύσιν ἔλκει. οἱ δὲ ἀδένες σώματά εἰσι σμικρά, σφαιροειδῆ, χαῦνα, μεταξὺ τῶν μεγάλων φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, δίκην σφηνίσκων, ἵνα μὴ τῇ ὁμιλίᾳ σήπωνται τὰ ἀγγεῖα ὑγρά ὄντα τῇ περιουσίᾳ τοῦ αἵματος. τρέφονται οὖν ἐκ ταύτης τῆς ὑγρότητος οὗτοι φλεγμαίνοντες μὲν βουβῶνας ποιοῦσι, σκιρροῦμενοι δὲ χοιράδας. Διὰ τί ἐπὶ τῶν φαλακρῶν τὸ μὲν βρέγμα ψιλοῦται, οἱ δὲ κρόταφοι δασύνονται; ὅτι ὡς ἐπίπαν τὰ μὲν μετέωρα τούτων ἐκτὸς ὄντα ὑγρότητος οὐ δίδωσι τῇ τριχὶ τὴν ὑπαρξιν, τὰ δὲ κάτω μέρη δεχόμενα ἐκ τῶν ἄνω τροφὴν φύουσι τρίχας. ^[5]

2 13 καὶ τούτου μαρτύριον τὰ ἐπὶ τῆς γῆς συμβαίνοντα· τὰ γὰρ ὑψηλότερα τῶν χωρίων καὶ οἶον πετρώδη, οὐ καρπογονεῖ, τὰ δὲ χθαμαλὰ καὶ νοτιώδεα τὸναντίον. Διὰ τί ἐκ τεσσάρων στοιχείων γενόμενοι (λέγω δὴ πυρὸς, ἀέρος, ὕδατος, γῆς) τρία ἔχομεν ἐν ἑαυτοῖς ὑγρά στερεὰ πνεύματα; ὅτι κατὰ τινὰς ἡ τοῦ πυρὸς οὐσία λεπτομερείας στάσεως, εἰς ἀέρος περιίστησι φύσιν· πῦρ γὰρ ἀναλυθὲν εἰς ἀέρα χωρεῖ καὶ ἄῃρ συναχθεὶς βίᾳ πῦρ γεννᾷ, ὡς ὑπὸ τῆς περιτρίψεως τῶν λίθων μεσοσυλλαβουμένου ἀέρος· οἱ δὲ φασὶ καὶ αὐτὸ κατ' ἐνέργειαν συμπαρεῖναι. ^[5]

2 15 Διὰ τί ἐν ταῖς ὀδύναις τῶν ἀποστημάτων προηγείται ῥῖγος, εἴτα πυρετός; ὅτι ἐν ταῖς ὀδύναις ἀνιωμένη ἡ φύσις ὑποδύνει ἐν τῷ βάθει, ἀηδιζομένη τῷ ξένῳ. ἀποψυχομένη οὖν ἡ ἐπιφάνεια πῆγνυσι τὰ ἀγγεῖα τοῦ αἵματος. χρονίσαντος δὲ τοῦ πάθους καὶ οἶον καταγνοῦσα λοιπὸν ἡ φύσις καὶ χύσασα πάλιν τὸ παγὲν αἶμα ὑπερπληρούμενα τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ παρὰ τὸ γεννῶν, συμπάσχοντα δὲ τὰ μόρια τῷ ὀδυνωμένῳ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληρώσεως τοῦ αἵματος τάσιν, ὥσπερ φυλαττόμενα ἐπεγείρει τὴν ἀποκριτικὴν δύναμιν καὶ ποιεῖ τὸ ῥῖγος, ἡ δὲ σῆψις τοῦ αἵματος τὸν πυρετόν. Διὰ τί τινες τῶν ὀπωρῶν ἔνδοθεν ἔχουσι τὸ ἀχρεῖον, οἶον φοίνικες περσικοί, τινὲς δὲ τοῦμπαλιν ὡς τὰ κάρυα καὶ αἱ ῥόαι; ὅτι ἡ φύσις εἰδυῖα τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν κατέκρυψε τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἔνδον. ^[10]

2 16 οἶδας γὰρ ἐκ τούτων σωζόμενον τὸ εἶδος, ἐπὶ δὲ ῥοιῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐκφυτῶν καὶ μοσχευμάτων λαμβάνειν τὴν γένεσιν. Διὰ τί οἱ τὰ βόεια πέττοντες ἰχθῦς πετράιους οὐ πέττουσιν; διὰ τὴν ἄμετρον θερμότητα τῆς γαστρὸς πέττονται τὰ βόεια. ^[5]

2 17 δεῖ γὰρ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν εἶναι καὶ τὴν πάσχουσαν ὕλην. ὥσπερ γὰρ τῷ σιδήρῳ πρὸς τὴν ἐργασίαν στερεὰ ὕλη δέδοται πρὸς τὴν χρεῖαν, οἶον ξύλα δρύϊνα, ἢ ἄνθρακες, ἐπὶ δὲ ἀργύρου ἢ χρυσοῦ ἄχυρα (ἀμείβεται γὰρ ἡ ὕλη διὰ τὴν οὐσίαν τοῦ πάσχοντος), οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων· νόμισον γὰρ εἶναι τούτους μὲν χρυσόν, ὡς σίδηρον δὲ τὰ βόεια κρέα. ἐὰν οὖν εὐρεθῇ γαστήρ θερμὴ, ὑπεροπτῶμενος ὁ ἰχθὺς κνισσοῦται καὶ ἀφανίζεται καὶ ἀπεψίαν μιμεῖται. Διὰ τί ἐπὶ τῶν φθισικῶν γρυποῦνται οἱ ὄνυχες; ὅτι ἡ τῶν στερεῶν οὐσία δυσπαθὴς οὖσα ἐκκλίνει τὸ πάθος· φαντάζουσι δὲ τῷ σχήματι διὰ τῶν σαρκῶν συντάξιν. ^[10]

2 18 τὸ δὲ ἔλκος ἔχουσιν ἀνίατον τῷ μηδέποτε ἡρεμεῖν τὸν πνεύμονα διὰ τὸ ἀεικίνητον γεγονέναι ὑπὸ τῆς φύσεως. διὰ τὴν τῆς καρδίας ἀδιάλειπτον κίνησιν, καὶ διὰ βηχὸς ὡς ἀνακαθαιρομένου

τοῦ πύου πλέον σπαράττεται τὸ ἔλκος. Διὰ τί ἐν τοῖς πυρετοῖς αὐτῶν μειουμένων αὖξουσιν τρίχες καὶ ὄνυχες, ἐν δὲ ταῖς ἀναλήψεσιν ἀπορρέουσιν μὲν αἱ τρίχες, αὖξει δὲ τὸ σῶμα; ὅτι θριξὶν ἢ τροφὴ ἐκ περιττωμάτων· ἐν δὲ τοῖς πυρετοῖς καιομένων τῶν χυμῶν, γεννᾶται τὰ περιττώματα· τὸ σῶμα οὖν οὐ τρέφεται διὰ τὴν καχεξίαν. ^[5]

2 19 εἰκότως οὖν ἡ θριξὶς πρὸς τὸ οἰκεῖον ἤδεσθαι καὶ τούτῳ χαίρει. ἐπὶ δὲ τῶν ἀναλήψεων ἐκτεφρωθέντων τῶν χυμῶν ἴσταται τὰ τῶν ἀναθυμιάσεων καὶ οὐ τρέφεται. ὅθεν ἐκπίπτει· τὸ δὲ σῶμα ἐκ τῆς κενώσεως ἅπαν τὸ γεννώμενον εἰς αὐτὸ ἐφέλκεται διὰ τὴν τοῦ φθάσαντος δαπάνην. Διὰ τί ἡ λευκὴ ὑπόστασις τῶν οὕρων ἀγαθὴ; διὰ τὴν τῶν στερεῶν καὶ ἀρχῶν ὁμοιότητα· δηλοῖ γὰρ φιλίαν τῆς δυνάμεως καὶ ἰσχύος, καὶ τὸ γνῶρισμα φέρει τῷ χρώματι. ^[10]

2 20 ἐν γὰρ τοῖς στερεοῖς ὡς ἐδραίοις περὶ τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ πνεύματα ἡ φύσις πεπίστευκεν ἑαυτὴν οἰκεῖν· ταῦτα δὲ λευκὰ τὴν χροὸν, ὡς νεῦρα καὶ ὅσα καὶ φλέβες καὶ ἀρτηρίαι· πεττόμενος οὖν ὁ νοσοποιὸς χυμὸς ἐν τοῖς ἀγγείοις, καὶ διὰ τῶν νεύρων ἐκκενῶν τὸ πεφθὲν ἀχρεῖον, ἀπομόργνυται καὶ τὸ τοῦ πέττοντος χρῶμα λευκὸν ὄν· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπειδὴ περ κατὰ βραχὺ ἡ δύναμις διὰ τὸν πυρετὸν ἀσθενοῦσα πέττει τὸν νοσοποιὸν χυμὸν ἐξ ἀρχῆς ὀλίγον κενούμενον σὺν τοῖς οὖροις καὶ διὰ κουφότητα γινόμενον ἀνωφερές, ποιεῖ τὸ λεγόμενον ἐνανιώρημα. ἔστι γὰρ ἰδεῖν ἐν τῷ ποτηρίῳ τῶν οὕρων ἐπιπολάζον ἀραχνοειδές τι. μετὰ δὲ ταῦτα προκόπτουσα καὶ πλέον πέττουσα, πλέον κυνοῖ καὶ ποιεῖ τὸ νεφέλιον κατὰ μέσον τῶν οὕρων ἱστάμενον. ὅσον γὰρ τῷ ποσῷ ἑαυτοῦ γέγονε βαρύτερον, τοσοῦτον ὑποκαταβέβηκεν· ὅταν δὲ τελείως ἐκκρίνει πέψασα τὸ πᾶν τοῦ νοσοποιοῦ περιττώματος, τοῦτο λοιπὸν τῷ πλήθει βαρὺ γενόμενον ὑφίζειται παρὰ τὸν πυθμένα τοῦ ποτηρίου καὶ ποιεῖ τὴν λεγομένην ὑπόστασιν δηλοῦσαν τελείαν ὑγείαν· τὸν γὰρ ἀναπεφυρμένον ἐν τῷ κατὰ φύσιν αἵματι νοσοποιὸν χυμὸν τέλεον διὰ τῆς πέψεως χωρίσασα ἡ φύσις ἐξέκρινε· τὸ μὲν γὰρ λευκὸν τῆς ὑποστάσεως δηλοῖ τῶν στερεῶν μορίων τὸ χρῶμα σωζόμενον τῶν οἰκητηρίων τῶν δυνάμεων, τὸ δὲ λεῖον αὐτῆς σημαίνει τοῦ πεφθέντος χυμοῦ τὸ ὁμότιμον· τὸ γὰρ πῆ μὲν παχύτερον πῆ δὲ λεπτότερον, ἀνισότητά τινα τοῦ πεφθέντος ἐνδείκνυται. τὸ δὲ ὁμαλὸν τῆς ὑποστάσεως, τούτεστι τὸ μὴ διασπᾶσθαι ταύτην, κηρύττει δυνάμεως τελείαν ἐνέργειαν· ἀναλογεῖ δὲ τὸ ἐν φλεγμοναῖς πύον τῇ ὑποστάσει τῶν οὕρων. καὶ τὸ μὲν πῦον δυσῶδες, ἐπειδὴ ἐν στενῷ τόπῳ τὸ σαπὲν μὴ διαπνεόμενον καὶ μὴ συναναμειγμένον τῷ αἵματι, ἀλλὰ ἐκτὸς ὃν περὶ τὸ δέρμα. ἡ δὲ ὑπόστασις τὰ ἐναντία ἔχουσα, οὐκ ἔστι δυσῶδης. Διὰ τί ἀπὸ χολῆς γίνεται πυρετὸς καὶ ἀπὸ χολῆς λύεται; γίνεται δὲ ἀπὸ χολῆς, ὅταν κινηθεῖσα ἐπὶ τὸ δριμύτερον τραπῇ καὶ σαπῇ. ^[35]

2 21 λύεται δέ, ὅταν ἀθρόως ὀρμήσαντος τοῦ ζῴου πρὸς ἄμυναν τοῦ λυποῦντος, συντρέχων καὶ ὁ χυμὸς εἰς τὰ ἐκτὸς καὶ διαφορηθεὶς τῇ κενώσει λύσῃ τὴν αἰτίαν. Διὰ τί τῶν λυπομένων κοῖλοι οἱ ὀφθαλμοί; ὅτι ἡ λύπη συνίζησιν ποιεῖ γενέσθαι τῶν σωμάτων διὰ τὴν τῆς ψυχῆς εἴσω ῥοπήν· τῶν δὲ ὀργιζομένων προπετεῖς εἰσι διὰ τὴν ἔξω ῥοπήν. ^[5]

2 22 ὅπου γὰρ νεῦμα δυνάμεως, ἐκεῖ ὀργάνων καὶ χυμοῦ νεύει ῥοπή. Διὰ τί τὰ μὲν ὁστέα ξηρότερα ὄντα καὶ ἰσχυρότερα ἐν ταῖς καταπτώσεσι κατεάγνυνται, ἡ δὲ σὰρξ, ἀσθενὴς καὶ μαλακὴ οὖσα, φεύγει τῆς πληγῆς τὸ πάθος; ὅτι τὰ ἰσχυρότερα ἀντιβαίνοντα τῷ ποιοῦντι ἐκ μάχης πρὸς ἄλληλα ἑαυτῶν ποιοῦνται τὴν φθοράν, τὰ δὲ εὐεῖκτα διὰ τὸ τῆς οὐσίας μαλακὸν ὑπέκοντα τῷ ποιοῦντι κλέπτουσι τὴν μάχην. ^[5]

2 23 τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπ' ἀνθρώπων καὶ φυτῶν καὶ ἀψύχων σωμάτων. Διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλεσοί; ὅτι ὑγρότητος ἔχοντες πληθεὺς πλουτοῦσι πρὸς σῶμα.

2 24 ἀσθένειαν δὲ δυνάμεως μὴ φέρον τὸ τῶν σαρκῶν πλῆθος, διαστρέφει τὰ ὀχοῦντα μόρια· ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν· ἐάν τις μὴ ἀνάλογον τῶν θεμελίων ἀποτελέσῃ τὸ μέγεθος τοῦ οἰκήματος, τάχιον φθείρεται. τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστὶν ἰδέσθαι καὶ ἐπὶ τῶν εὐνούχων. ἡ γὰρ

φύσις οὐ προμεμάντευτο μέγεθος, ἀλλὰ τέχνη ἀφαιρέσεως τοῦ ἀναλίσκοντος θερμοῦ ἐπεισέγαγε τὴν παχύτητα. Διὰ τί μάλιστα τὰ ἀκρωτήρια ῥιγοῦμεν; ὅτι λεπτὰ καὶ νευρώδη καὶ ὀλίγαιμα καὶ διὰ τοῦτο ψυχρά. ^[5]

2 26 Διὰ τί ἐν φόβῳ ἢ ἐν φρίκῃ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἴστανται; ὅτι τὰ πάθη κατὰ ψύξιν ποιοῦσιν, ἢ δὲ ψύξις πύκνωσιν τῶν πόρων τοῦ δέρματος· ἢ δὲ θριξ οὖν πανταχόθεν παρασφιγγομένη, τῇ τάσει ὀρθοῦται. Διὰ τί οἱ μελαγχολικοὶ τὰ μὲν τῆς φύσεως σώζουσιν ἔργα, πέττοντες καὶ ἐξαιματοῦντες, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς οὐκέτι; οὐ γὰρ διανοοῦνται κατὰ λόγον.

2 27 ὅτι περὶ τὸ ὄργανον τοῦ φρονοῦντος τὸ πάθος καὶ ἡ δυσκρασία, λέγω δὲ περὶ τὸν ἐγκέφαλον. Διὰ τί τὰ συνεχῶς γινόμενα νοσήματα εὐιατότερα τῶν σπανίων; ὅτι πρῶτον μὲν τῷ πυκνότερόν τι γίνεσθαι ἐπιζόμενον, οὐ τοσοῦτον λυπεῖ τὴν φύσιν· ἄλλως τε καὶ μικρὰ ἐκτροπὴ τῆς κράσεως ποιεῖ τὰ συνεχῆ, μεγίστη δὲ τὰ σπάνια. ^[5]

2 29 Διὰ τί οἱ πυρέττοντες διψῶσι μὲν μᾶλλον, οὐ πεινῶσι δέ, οἱ δὲ ἀναλαμβάνοντες πεινῶσι μὲν μᾶλλον, οὐ διψῶσι δέ; διότι ἡ δίψα γίνεται δι' ὑπερβολὴν θερμότητος τῆς τοῦ πυρετοῦ· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὑγαινόντων τῶν οἶνον πολὺν ἄκρατον πινόντων παρέπεται δίψα. ἢ γὰρ δίψα, ἐκ πολλῆς θερμότητος, ὡς νῦν εἴρηται, ἢ ἐκ πολλῆς ξηρότητος ἐκβοσκησάσης τὰ ὑγρά, καθάπερ ἐπὶ τῶν νηστευσάντων. οὐ πεινῶσι δέ, ὅτι πολλὴ ὑγρότης ἔγκειται τῶν νοσοποιῶν χυμῶν ἐν τῷ στομάχῳ, οἱ δὲ ἀναλαμβάνοντες πεινῶσι μὲν διὰ τὴν πολλὴν κένωσιν τῶν ὑγρῶν δαπανηθέντες ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, οὐ διψῶσι δέ, ὅτι κατέψυκται αὐτοῖς τὸ σῶμα τῇ ἀπουσίᾳ τῆς τοῦ πυρετοῦ θερμότητος. Διὰ τί ἐν τῷ ἀπόλλυσθαι οἱ φθειρες ἀφίστανται ἐν οἷς ἂν ὦσι τόποις; ὅτι δέονται καὶ θάψεως καὶ τροφῆς, ἐκ τοῦ αἵματος· τοῦτο δὲ καὶ καταψύχεται καὶ ἐκδαπανᾶται. ^[10]

2 30 ζητοῦντες οὖν ἕτερον τόπον ὅμοιον τοῦ προτέρου ἀφίστανται. Διὰ τί τὰ σφαζόμενα ζῶα λακτίζει συνεχῶς τοὺς πόδας; διὰ τὴν ἀπὸ τῆς πληγῆς ὀδύνην μᾶλλον ἢ διὰ τὸ σπᾶσθαι. ^[5]

2 32 Διὰ τί ἐπὶ τινων ζώων αἱ κέρκοι μᾶλλον κινοῦνται μετὰ ἀποκοπὴν, ἢ περὶ τὸ λοιπὸν σῶμα κοπέν; ὅτι στενοπόροι οὔσαι τῶν σαρκῶν πλέον φυλάττουσι τὴν φυσικὴν θερμότητα, αὐτὴ δὲ τὴν κινητικὴν καὶ αἰσθητικὴν δύναμιν, ὅθεν καὶ μετ' ἡρεμίας ἂν τις ἄψῃται, πάλιν κινοῦνται. Διὰ τί ἐν ταῖς καθάρσεσιν ὅταν ἀριθμεῖν δύνωνται τὰς δοκοὺς ἀκριῶ ἀρκούντως ἐκαθάρθησαν; ὅτι ἐξ ἀρχῆς μὲν τὸ καθαρτήριο κινήσαν τοὺς χυμοὺς ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ ἐλκύσαν, πεποίηκε τὸν ἐγκέφαλον κατ' ἀναθυμίασιν πληρωθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα καὶ τὸ φρονοῦν μὴ ὄν καθαρὸν, ἀνομοίους ὁρᾷ τοὺς δοκοὺς. ^[5]

2 33 μετὰ δὲ τὴν κένωσιν, καθαροῦ γενομένου, δίδωσι καὶ τῷ ὀφθαλμῷ κατὰ ἀλήθειαν ὁρᾶν καὶ τῷ φρονοῦντι καλῶς κρίνειν. Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἐμπυϊκῶν καὶ φθισικῶν πλῆθος φθειρῶν ἐπὶ τινων γίνεται; ὅτι ὁ πυρετὸς φθείρει τὰ ὑγρά καὶ σῆπει.

2 34 ζωοποιούμενα δὲ ἐκ τῆς φυσικῆς θερμότητος, τίκτει τούτους, καθάπερ καὶ ἐν βορβόρῳ ἢ κόπρῳ σκώληκες καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐντέρων ἔλμινθες. Διὰ τί μᾶλλον ἀλγοῦμεν ἐπὶ τῇ τῶν ὄρχεων πληγῇ; ὅτι οἱ κρεμαστήρες αἰσθητικώτατοι. ^[5]

2 35 ἔτι γε μὴν ἡ φύσις πλείστην ἡδονὴν τῷ αἰδοίῳ παρέσχε τῆς συνουσίας ἕνεκεν· νευρώδες γὰρ ἔστι μόριον. ἢ δὲ πλείστη ἡδονὴ ἀπὸ πολλῆς αἰσθήσεως γίνεται· καὶ οἱ ὄρχεις οὖν τῇ συγγενείᾳ καὶ τῷ γειτονεῦειν συμπάσχοντες μετέχουσι καὶ αὐτοὶ πολλῆς αἰσθήσεως ὅπου δὲ πολλὴ αἴσθησις, σφοδρὰ ἡδονὴ γίνεται· ὅπου δὲ σφοδρὰ ἡδονή, καὶ ἡ ὀδύνη σφοδρά· τῷ γὰρ μεγίστῳ ἀγαθῷ μέγιστον κακὸν ἀντίκειται, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, τῷ δὲ ἐλάττω ἔλαττον. τὰ δὲ συμπάσχοντα συμπάσχει τριχῶς, ἢ διὰ συγγένειαν. ὡς ἐγκέφαλον καὶ στόμα κοιλίας τῇ κοινωνίᾳ τῶν πλείστων νεύρων, ἢ διὰ τόπου γειτνίαςιν καὶ ἐγγύτητα, ὡς καρδίᾳ στομάχου, ὅταν ὑπὸ δριμοῦ χυμοῦ δακνομένη καὶ αὐτὴ συναπολαύουσα ποιεῖ καρδιωγμὸν πρὸς

ἀποδίωξιν τῶν λυπούντων· ἢ διὰ ἀσθένειαν καὶ κατὰ πάροδον, ὡς ἐπὶ προσπταίσματος δακτύλου, ποδός, βουβῶν· προστρεχούσης γὰρ τῆς φύσεως πρὸς τὸ ὀδυνώμενον μετὰ τοῦ αἵματος, πληροῦνται τούτου οἱ ἀδένες τοῦ βουβῶνος. καὶ ἡ τοῦ βίου δὲ συμπάθεια τριττὴ· ἐπὶ γὰρ νεκρῷ συμπάσχουσι καὶ συναλγοῦσι συγγενεῖς ἢ γείτονες ἢ κατὰ πάροδον ἀκούοντες, ἢ ἐρωτῶντές τινες τὸ πάθος λόγῳ ἀσθενείας τῆς ψυχῆς· καὶ γίνεται τὸ μὲν πρῶτον ὥσπερ κατ' ἰδιοπάθειαν, τὸ δὲ δεύτερον κατὰ συμπάθειαν, τὸ δὲ τρίτον ἥττον. Διὰ τί ἐπὶ ὀφθαλμιάξ ξύρησις ὠφέλιμος; ὅτι διαπνεομένη ἡ κεφαλὴ διὰ τῶν πόρων διαφορεῖ τὰ περιττώματα καὶ τὸ ρεῦμα.

[20]

- 2 37 Διὰ τί ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς ἐλθόντες οὐ δυνάμεθα εὐθὺς ὁρᾶν, οὔτε μὴν ἐκ τοῦ φωτός εἰς τὸ σκότος· ὅτι τὸ μὲν σκότος παχὺ καὶ ψυχρὸν ὃν πυκνοὶ καὶ ἐπιθολοὶ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς πάλιν λαμπρὸν ὃν καὶ λευκὸν καὶ θερμὸν διαφορήσει τοῦτο κατασκεδάννυσι. τῷ μέντοι χρόνῳ μετὰ τὸ ποιῆσαι ἐθιζόμενον καὶ τὸ μηκέτι ξενιζόμενον, ὁρᾶν δύναται. ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸν ἐναντίον ἀθρόως μετατιθέμενοι παραχρῆμα ξενιζόμεθα ὁμοίως ὁρᾶν; Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἀλόγων οἱ πυρετοὶ καὶ τὰ κρυπτὰ πάθη δυσιατότερα καὶ κινδυνώδη, ἢ περ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων; ὅτι τὴν φύσιν ἔχουσι καὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν βεβαπτισμένην ἐν τῷ βάθει τοῦ σώματος καὶ περιελκομένην ὑπὸ τῶν λογιστικῆς ψυχῆς ἐπὶ τὰ ἐκτός, καθάπερ ἐπὶ ἀνθρώπων ἔχει. [5]
- 2 38 δεόντως οὖν ἡ αἴσθησις ἀντιλαμβανομένη πολλῆς ὀδύνης καὶ τὴν φύσιν καταβαπτίζει καὶ πάσας αὐτῶν τὰς δυνάμεις ἄλλως τε μὴν ἅτε δὴ δυσπαθέστατα ὄντα ὑπὸ μειζόνων αἰτίων πάσχει μᾶλλον ἢ περ ἀπὸ τῶν τυχόντων. Διὰ τί ἐν ὑετῷ πομφόλυγγες γινόμεναι σφοδρὸν ὑετὸν δηλοῦσιν; ὅτι τὸ πολὺ ὕδωρ καὶ ἡ πολλὴ ἀναθυμίασις πνεύματος πολλοῦ καὶ παχέος γεννητικῆς ὑπάρχει· τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ ὑποδυόμενον πανταχόθεν καὶ κυρτοῦν ἑαυτὸ φύσαν ἐργάζεται καθάπερ καὶ τὴν ὕαλον ἔστιν ἰδεῖν ὑπὸ τοῦ πνεύματος φυσωμένην, καὶ πᾶν ὑγρὸν ἐν τῇ ἐψήσει πνευματούμενον. [5]
- 2 39 σφαιροειδὴς δὲ γίνεται, διότι τὸ ὕδωρ στοιχειὸν ἐστὶ σφαιροειδές, καθάπερ καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα. δεῖξις δὲ τούτου, κατὰ φύλλων βαλλόμενον τὸ ὕδωρ καὶ καταφερόμενον ἐξ ὕψους στρογγυλοῦσθαι. καὶ ὡς ἔχει τὸ μέρος, οὕτω καὶ τὸ ὅλον ὕδωρ· διὸ καὶ ὁμοιομερές ἐστίν. Διὰ τί οὐκ ἀλγοῦμεν τὴν κεφαλὴν διαιρούμενοι τῷ λοιπῷ σώματι παραπλησίον; ὅτι σὰρξ οὐκ ἔστι πολλὴ μυώδης καθάπερ ἐν τῷ λοιπῷ σώματι. [10]
- 2 41 Διὰ τί οἱ ἐκ νόσων ἐκ τῶν ποδῶν λεπίδας ἀποβάλλουσι μᾶλλον, σπανίως δὲ καὶ ἐκ τῶν χειρῶν; ὅτι ἡ ὕλη κατωφερὴς καὶ οἱ πόδες δὲ μᾶλλον τῶν χειρῶν πορρωτέρω τυγχάνοντες τῆς καρδίας. καὶ διὰ τοῦτο ψυχρότεροι ὄντες, ἥττον πέττουσι καὶ διαφοροῦσι τὰ περιττώματα. Διὰ τί ἀπὸ φθίσεως καὶ ψώρας καὶ ὀφθαλμιάξ οἱ πλησιάζοντες ἀλίσκονται, ὕδρωπος δὲ καὶ πυρετοῦ ἀποπληξίου οὐκέτι; ὅτι ὁ μὲν ὀφθαλμὸς ὡς εὐπαθὴς καὶ ὑγρὸς ἀντιβλέπων, καὶ ἀκτῖνες δὲ μετὰ πνεύματος ἐξιοῦσαι νοσώδεις τῷ εὐπαθεῖ ὀφθαλμῷ μεταδιδόασιν τοῦ πάθους. [5]
- 2 42 ἡ δὲ φθίσις, ἀναπέμπουσα διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀέρα σεσηπότα, διαδίδωσι πάλιν διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ ὑγιαίνοντος τὸ πάθος καὶ τὴν σῆψιν τῷ πνεύμονι. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ψώρα ἐπὶ πολλῆς οὔσα τοῦ δέρματος καὶ γλίσχρον ἔχουσα τὸ ἀπορρέον, εὐχερῶς μεταδίδωσι· καὶ τρέπει τὸ δέρμα τοῦ ὑγιαίνοντος τῶν δὲ ἄλλων παθῶν τὰ μὲν οὐχ ἄπτεται τοῦ δέρματος κατὰ τὸ βάθος ὄντα, ἢ τινα ἀπόρροϊαν οὐκ ἀναπέμπει, καθάπερ ὕδρωψ καὶ ἀποπληξία, τὰ δὲ κατὰ μὲν τὰ ἐπὶ πολλῆς τυγχάνοντα, διὰ δὲ γλισχρότητα καὶ παχύτητα καὶ ξηρότητα μηδὲν ἀπορρέοντα, ὡς λεύκη καὶ λέπρα, τὰ δὲ κατὰ μὲν βάθος ὄντα μὴ ἀπορρέοντα δὲ λοιμικὴν καὶ σηπτικὴν ἀπόρροϊαν, ὥσπερ οἱ συνήθεις τῶν πυρετῶν. Διὰ τί ἐπὶ τινων ἐν τοῖς πυρετοῖς οἱ σπλῆνες αὖξονται; ἢ διότι πολλὰ πίνουσι καὶ ἐμπνευματοποιοῦνται. [15]

- 2 43 ἀραιοπόρον γὰρ τὸ μόριον. ἢ ὅτι ἀσθενὲς ὃν φύσει, δέχεται χεομένας τὰς ὕλας. Διὰ τί γέροντες καὶ παῖδες μᾶλλον λιθιώσι τῶν νέων; παῖδες μὲν ὡς ἀδηφάγοι, γέροντες δὲ ὡς ψυχροὶ καὶ ἀδύναμοι καὶ ἤττον πέττοντες, πολλὰ περιττώματα συνάγουσι τὰ τῶν λίθων γεννητικά.
- 2 45 Διὰ τί ὁ γαργαλισμὸς καὶ ὁ κνησμὸς τῶν πελμάτων ὕπνον ποιεῖ; ἐπειδὴ περ τῶν νεύρων τὰ τέλη ἐνταῦθα πέφυκε. δι' αὐτῶν οὖν ἡ μετρία κίνησις ἀνιούσα πρὸς ἐγκέφαλον ἥδει ψυχὴν καὶ εἰς ἡρεμίαν αὐτὴν ἔλκει καὶ ὕπνον. οἱ δὲ φασιν ὡς πλειόνων ἐνταῦθα περιττωμάτων κατιόντων διὰ τε τὸ κατωφερὲς καὶ τὴν τῶν ποδῶν συνεχῇ κίνησιν· πάλιν ὁ μέτριος κνησμὸς, τὴν κίνησιν τὰ περιττώματα διὰ τῶν νεύρων ποσῶς ἀναπέμπει πρὸς ἐγκέφαλον, καὶ πληρούμενος οὗτος ὕπνον ποιεῖ. Διὰ τί μᾶλλον καὶ συνεχέστερον σεληνιακαὶ ἐκλείψεις γίνονται τῶν ἡλιακῶν; διότι ἡ μὲν σελήνη ἐμπίπτει καὶ εἰς τοὺς ὅρους τῶν ἐκλειπτικῶν συνδέσμων καὶ εἰς τὸν κῶνον τὸν γινόμενον ἐκ τῆς σκιάς τῆς γῆς διὰ τὴν τοῦ ἡλίου διάμετρον. ^[5]
- 2 46 καὶ διὰ γραμματικῶν δὲ ἀναγκῶν μᾶλλον σελήνη διὰ τὴν ὀξύρροπον κίνησιν ἐμπίπτει συνεχέστερον τοῖς εἰρημένοις συμπτώμασιν, ὁ δὲ ἥλιος μόνος ὑπὸ ἐκλειπτικῶν συνδέσμων ὑποσκιάζεται, τῆς σελήνης εἰς αὐτοὺς ἐμπιπτούσης καὶ ἀποκρυπτούσης αὐτόν· ἐλάττων δὲ αὐτοῦ τυγχάνουσα τῷ μεγέθει τὸν δίσκον πάντα κρύπτειν οὐ σθένει· τοῦτο δὲ πάσχει συνεχέστερον αὕτη. κινουσι δὲ χαλκὸν καὶ σίδηρον ἄνθρωποι πάντες, ὡς τοὺς δαίμονας ἀπελαύνοντες διότι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον οἱ φωστῆρες οὐκ ἐπιέμπουσι τῇ γῇ ἀπορροίας ἀγαθοποιούς, κωλυτικὰς τῶν φαύλων δαιμόνων. Διὰ τί τὰ ἐπταμηνιαῖα βρέφη ζώσιμα, τὰ δ' ὀκτωμηνιαῖα οὐκέτι; ὅτι ὁ ἐπτὰ ἀριθμὸς, τέλειός ἐστι τῇ φύσει, ὡς μαρτυρεῖ Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀριθμητικοὶ καὶ οἱ μουσικοὶ· ὁ δὲ ὀκτὼ ἀτελής. ^[15]
- 2 47 καθάπερ καὶ τὰ τέρατα οὐ ζώσιμα τῷ μὴ εἶναι αὐτῶν τὴν γένεσιν κατὰ πρόνοιαν φύσεως, ἀλλ' εἶναι ἀτελῆ κατὰ πλεονασμὸν καὶ ἀταξίαν ὕλης, ἑτερόμορφα πλαττόμενα. οὐδὲν γὰρ ἀτελὲς οὔτε κατὰ χρόνον οὔτε κατὰ διάπλασιν καὶ γένεσιν ὑπὸ φύσεως γέγονεν, ὅθεν οὔτε παραμόνιμόν ἐστι· γεννῶνται δὲ ἐπταμηνιαῖα τῷ τὴν διαπλαστικὴν δύναμιν τὴν ἐν μήτρᾳ ἰσχυροτάτην οὔσαν καὶ εὐρίσκουσιν αἷμα χρηστὸν καὶ σύμμετρον, τάχιον ἀνύειν τὸ ἔργον· οἱ δὲ τοῦναντίον δεκαμηνιαῖα. ὅτι δὲ τέλειος ὁ ἐπτὰ καὶ ὁ δέκα τῇ φύσει ἀριθμὸς, δῆλον ἐκ τοῦ διοικεῖν τὸν θεὸν τὸν περίγειον κόσμον ἐπτὰ ἄστροις· ἐπταμηνιαῖα δὲ τὰ βρέφη τοὺς ὁδόντας ἀναφέρει, ἐπτὰ ἔτη δὲ ἀποβάλλει· διότι ἐπτὰ δέ, ἡβάσκει· τρεῖς ἐπτὰ δὲ ἀνδροῦται· καὶ τὰ νοσήματα δὲ ἀναλόγως τῷ ἐπτὰ ἀριθμῷ. ὁμοίως καὶ ἡ σελήνη τῷ ἐπτὰ ἀριθμῷ σχηματίζεται, ἐβδομάσι δὲ καὶ ὁ μὴν διατυποῦται. ἐπτὰ δὲ καὶ τὰ φωνήεντα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δέκα ἀριθμὸς παρὰ Ἀριστοτέλη καὶ τοῖς φιλοσόφοις συμπεριλαμβάνει τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· καὶ πᾶς δὲ ἀριθμὸς διὰ τοῦ δέκα γεννᾶται κατὰ ἀνακύκλωσιν· ὁ γὰρ ἑνδεκα καὶ ὁ δώδεκα καὶ οἱ ἐξῆς ἀνακάμπουσιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δέκα ἀριθμοῦ ἄχρι παντὸς ἀπείρου ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀριθμοῦ· καὶ οἱ τότε δὲ δικαιοτάτοι ἄνδρες τὰς δεξιὰς ἑαυτοῖς παρεῖχον ὑπὲρ ἀσφαλείας πράγματος, τὸν δέκα ἀριθμὸν προβαλλόμενοι· οἱ γὰρ νῦν γράμμασιν ἰδίοις βεβαιοῦνται τὰ πράγματα. Διὰ τί ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ὀρθὸν τὸ ῥὸν ἄγαν θλιβόμενον οὐ κλᾶται, πλάγιον δὲ τοῦτο πάσχει; ὅτι εἰς τὰς ὀξείας μόνας ὁμιλεῖ τῷ θένари τῶν χειρῶν καὶ ἐν βραχυτάτῳ μέρει αὐτοῦ θλίβεται· καὶ πλάγιον μέντοι καθ' ὅλον τὸ ὄστρακον θλιβόμενον, εὐχερῶς ὑπομένει τὴν θάλασιν. ^[5]
- 2 49 Διὰ τί ἐπὶ τῶν ἡχούντων ὠτων φυσικῶς ὀρμώμενοι πάντες τὸν δάκτυλον ἐμβάλλοντες κινουσι τὸν πόρον ἐπὶ πολὺ; ὅτι ὁ ἀκουστικὸς πόρος εὐρυνόμενος διαφορεῖ τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα ὅπερ ἐποίει τὸν ἦχον. ποσῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῆς συντόνου κινήσεως λεπτυνόμενον ἐκκρίνεται. Διὰ τί αἱ θήλειαι βραδέως λιθιώσι τὴν κύστιν; ὅτι μᾶλλον τῶν ἀρρένων εὐρύπορον ἔχουσι τὸν τράχηλον τῆς κύστεως ὡς καὶ συνεκκρίνεσθαι τῷ οὖρῳ τὸ περιττόν. ^[5]

Διὰ τί τὰ ἄγρια φυτὰ εὐκομα καὶ ἰσχυρά; ὅτι παρ' αὐτῆς τῆς φυσικῆς δυνάμεως καὶ γεννᾶται καὶ τελεσιουργεῖται καὶ οὐκ ἀπὸ τέχνης ἢ γεωργίας. οὔτε μὴν ἐκ πλήθους ὕδατος καὶ πλείστης ὑγρότητος γεννᾶται καὶ τρέφεται καθάπερ τὰ ἡμέρα, ἥτις ἐκθηλύνει τὰ τικτόμενα. ἢ ὥς τινὲς φασιν, ὅτι τῶν μὲν ἀγρίων ὥσπερ μηρόν ἐστι, τῶν δὲ ἡμέρων μητρυιά. Διὰ τί ἐπὶ τῶν μυῶν αἱ ἐγκάρσiai τομαὶ δυσιατότεραι καὶ δυσχημάτιστοι τῶν ὀρθῶν; ὅτι πολλὰ ἴνες τέμνονται νευρώδεις. ^[5]

- 2 52 ἡ γὰρ φύσις τὸ νεῦρον διαζάνασα πανταχόθεν εἰς πολλὰς ἴνας ἐπ' εὐθείας παρενύφανεν, οὕτω τὴν σάρκα καθάπερ κρόκην στήμονι. καὶ πεποίηκε τὸν μῦν ἐοικότα κατὰ τὸ σχῆμα τῷ ζῳῃ· πάλιν δὲ αὐτὸν συνάξασα, πεποίηκεν ἀντίστροφον νεῦρον, τὸν λεγόμενον τένοντα ὃνπερ προσέφυσσε κατὰ τὸ πέρασ τοῖς ἄρθροις τῶν κινουμένων μορίων. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἡδύνατο τὸ μαλακὸν σκληρῷ συνάψαι ἀπλῶς οὕτως ἀμέσως (ἐναντία γὰρ) ἀνέφυσσε διὰ τῶν ὀστέων καὶ τοῦ μυελοῦ νευρωδὲς τι μόνιον λεγόμενον σύνδεσμον καὶ ἐν αὐτῷ συνέδησε τὸ πέρασ τοῦ τένοντος, ὅθεν διὰ τὸ συνδεῖν σύνδεσμος ἐκλήθη. ὅπου μὲν ἦν χρεῖα τοῦ ἔλκους μόνιον εὐμέγεθες καὶ ἰσχυρόν, ὥς σκέλος, ἐκεῖ σφαιροειδῶς τὸν μῦν διέπλασε πρὸς τὸ χωρεῖν αὐτὸν πολλὴν δύναμιν κινητικὴν· ὅπου δὲ μικρόν καὶ ἀσθενὲς ὥς βλέφαρον ἢ ἐπιγλωττίδα, ἐκεῖ τὸν μῦν ὥσπερ ὑμενώδη κατεσκεύασε διὰ τὸ μὴ δέεσθαι πολλῆς δυνάμεως κινητικῆς. καὶ κατὰ ἀναλογίαν τοῦ κινουμένου μορίου καὶ ὁ μῦς γεγένηται. Διὰ τί τινὲς βασκαίνουσι καὶ μάλιστα παῖδας; διότι πολλὴν ἔχουσιν εὐπάθειαν καὶ τροπὴν τῆς φύσεως. ^[20]

- 2 53 τὸ δὲ γινόμενον τοιοῦτόν ἐστιν· τινὲς ἐκ πολλῆς κακίας ψυχῆς, φύσιν ἔχοντες ἐπὶ τοῖς καλοῖς δάκνεσθαι, τῷ ἀμέτρῳ φθόνῳ τῆς κακίας αὐτοῖς διεγειρομένης, ὥσπερ ἰώδης τις καὶ φθοροποιὸς ἀκτὶς ἔξεισιν ἀπὸ τῆς κόρης αὐτῶν· καὶ αὕτῃ εἰσιοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ φθονουμένου τρέψει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν φύσιν εἰς δυσκρασίαν καὶ τοὺς χυμοὺς ἐπὶ σῆψιν καὶ εἰς νόσον ἄγει τὰ σώματα τούτων· ὅθεν καὶ οἱ πολλοὶ καθαριεύμενοι παραφυλάττονται καὶ παραιτοῦνται βλέπειν νεκρούς· αἱ γὰρ ὀπτικάι ἀκτῖνες, ἀπιοῦσαι πρὸς τὰ νεκρά σώματα κατ' ἀντανάκλασιν ἀναφέρουσι μολυσμόν τινα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῇ ψυχῇ. καὶ φύσει παῖδες διὰ τὸ εὐπαθεῖς τῆς φύσεως μᾶλλον ἀλίσκονται. Διὰ τί ἐπὶ τινων σφόδρα βηττόνων ἢ ἐμούντων, ὥσπερ ἀστέρες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν προφαίνονται; διότι ἡ σύντονος ἐπὶ τὰ ἔσω θλίψις τοῦ θώρακος καὶ τοῦ στομάχου ἀνωθεῖται τὰ ὑγρά σὺν τοῖς πνεύμασιν ἐπὶ τὰ ἄνω καὶ ταῦτα παρίοντα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα· καὶ τοῦτο ἔξω φαντάζοντα ὥς κατ' ἀλήθειαν· εἰ μὲν οὖν ἀτμός ἐπὶ μήκης εἴη, μακρὰ ὀρώσιν· εἰ δὲ λεκιθώδης, χρυσίζοντα, εἰ δὲ καπνώδης ἀπὸ φλέγματος, λευκά· καὶ καθόλου πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν χροάν τὰ φαινόμενα· ἐπὶ δὲ φρενιτικῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπὶ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα οἱ ἀτμοὶ παρέχονται· καὶ οἱ ὑπὸ χύσει πειραζόμενοι τὰ αὐτὰ ὀρώσιν. ^[10]

- 2 55 Διὰ τί οἱ ὕδροποτοῦντες ὀξυωπέστεροι; ὅτι ὁ πολὺς οἶνος ἐπιθολοῖ τὸ ὀπτικὸν πνεῦμα· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. Διὰ τί οἱ γλαυκόφθαλμοι ἐν ταῖς ὀφθαλμίαις πλέον ὀδυνῶνται καὶ οὔτε στύψιν φέρουσιν; ὅτι τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν καὶ τὰ ὑγρά τῶν ὀφθαλμῶν ἔχουσι προπετέστερα ἐπὶ τὰ ἔξω.

- 2 56 καὶ διὰ τὴν εὐπάθειαν, καὶ αἰσθητικώτερα. οἱ δὲ μελανόφθαλμοι διὰ τὸ ἐναντίον ἦττον εὐαίσθητοι. Διὰ τί ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ μὲν ἀπλῶς ἐμοῦντες φλέγμα κενοῦσιν, οἱ δ' ἐπὶ πλέον, χολήν, εἴτα καὶ αἷμα; ὅτι συντόνῳ κέχρηνται σπαράξει· καὶ τὰ ἐν τῷ βάθει ἐμπεπαρμένα κενοῦσι· τὸ μέντοι φλέγμα παχὺ ὄν, ἐμπεπασμένον ἐστίν, καὶ ὀλίγος ἐρεθισμὸς κινεῖ αὐτὸ πρὸς ἔμετον· ἐὰν δὲ εἴη καὶ χολὴ ἐπιπλέουσα τῷ κύτει τῆς γαστροῦ, ταχύτερον κενοῦται τοῦ φλέγματος. ^[5]

- 2 57

οἱ μέντοι ἐν ταῖς φλεψὶ χυμοὶ τοιαύτην ποιοῦνται τὴν κένωσιν ἐπὶ τῶν καθαρτηρίων· ἡ γὰρ φύσις αὐτὸ τοῦτο προειδυῖα, ὥς ἐπὶ κακοχύμου ἐδέετο καθάρσεως τὸ σῶμα. τὰ πέρατα τῶν φλεβῶν ἀπετελεύτησαν εἰς τὸ κύτος τῆς κοιλίας, καθάπερ καὶ ἐπὶ μήτρας διὰ τὴν μηνιαίαν κάθαρσιν καὶ ἐπὶ ἔδρας καὶ ῥινὸς διὰ τὴν ἐκ νόσων κένωσιν· ἅπερ στόματα φυσικῶς παιδαγωγούμενα μύει τὸν πάντα χρόνον, ἄχρῃς ἂν ἡ χρεία καλῇ. ἐν μὲν οὖν ταῖς καθάρσεσι τῶν ὀξέων πυρετῶν, αὐτομάτως ὑπὸ τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως ἀνοστομούμενοι κενοῦσι τὸν ἐν ταῖς μεγάλαις φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις πεφθέντα χυμὸν ἢ διὰ γαστρός ἢ διὰ στόματος· ἐν δὲ τοῖς δεδωμένοις καθαρτηρίοις βίᾳ ἀνευρυνόμενα συγχωροῦσιν ἔλκειν τῷ καθαρτηρίῳ. τὸ μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ πέπερι θερμὸν ὄν καὶ ἡ σκαμωνία καὶ εἴτι παραπλήσιον φύσει θερμὰ ὄντα ἀνοίγουσι τὰ στόμα· καὶ εἴ τι ἕτερον θερμὸν εἶδος ἐστὶν ἐν αὐτῷ, ἰδικῶς δὲ καὶ φυσικῶς λοιπὸν ἔλκει ἕκαστον τὸν οἰκτεῖον χυμὸν ὥς ἐν ἀρχαῖς εἴρηται. τὸ μέντοι αἷμα ὥς οἰκτεῖον ὑπὸ φύσεως κατεχόμενον τῇ βίᾳ ἐλκόμενον ὕστερον κενοῦται ἐν ταῖς ὑπερκαθάρσεσι. διὰ τί τὰ βάρη εὐφορώτερον ἐν τοῖς ἀριστεροῖς φέρομεν ἀσθένεσιν οὖσιν, ἢ περ ἐν τοῖς δεξιοῖς; ὅτι μᾶλλον τὰ δεξιά ὥς ἰσχυρότερα βοηθοῦσι τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ ποσῶς ἐπικουφίζει τὸ βάρος συμπᾶσχοντα· τὰ μέντοι λαιὰ ὥς ἀσθενῇ τοῦτο ποιεῖν οὐ σθένει. ^[5]

2 59 Διὰ τί τὸν σίφωνα ἐκμυζοῦντες ἔλκομεν τὸν οἶνον ἢ ἕτερόν τι ὑγρόν; οὐχ ἡ ἕλξις τῶν χειλῶν ἐπισπᾶται τὸ ὑγρόν, ἀλλ' ἡ βία τοῦ κενοῦ. ὁ γὰρ πόρος τοῦ σίφωνος ἀέρος πεπλήρωται, σώματος ὄντος λεπτομεροῦς. καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον, σώματα δύο τυγχάνειν ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον (λέγω δὴ ὑγρὸν καὶ πνεῦμα) ἔτι γε μὴν οὐδὲ τόπον καὶ χώραν εἶναι κενὴν χωρὶς σώματος· πᾶσα γὰρ χώρα ἢ στερεὸν περιέχει ἢ ὑγρόν, πνεῦμα· ἐπαναγκές οὖν διὰ τῆς ἐκμυζήσεως τοῦ ἀέρος ἐλκόμενου ἀπὸ τοῦ σίφωνος συνακολουθεῖν τὸ ὑγρὸν τῇ ἀπειλῇ τοῦ κενοῦ· τοῦτο τοίνυν ἴσθι γενόμενον καὶ ἐπὶ καθετῆρος· τὸ γὰρ ἐμβαλλόμενον ἐν αὐτῷ ἔριον ἐλκόμενον συνεξάγει τὸ πνεῦμα, καὶ οὕτω πάλιν τῇ ἀπειλῇ τοῦ κενοῦ συνεφέλκεται τὸ οὔρον· τοῦτο πάσχει καὶ τὰ στραγγεῖα τὰ ἱατρικά· καὶ ἡ σικύα δὲ τοῦτον ἔλκει τὸν τρόπον. τὸ γὰρ ἐμβαλλόμενον πῦρ χέει τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα, λεπτύνον αὐτόν, καὶ κενοὶ ἐξ αὐτῆς καὶ οὕτως λοιπὸν ἐμβαλλομένης τῷ σώματι, καὶ τοῦ πυρὸς σβεννυμένου, καὶ κενοῦ τόπου παραμένοντος, ἀνάγκη ταύτην ἔλκειν τὸ αἷμα τῇ τοῦ κενοῦ πάλιν ἀπειλῇ. καὶ καθόλου πάντα τὰ ἔλκοντα τοῦτον ὑπομένει τὸν τρόπον ἐπὶ τούτων· καὶ οὔτε ἡ θερμότης ἐστὶν ἡ ἔλκουσα, οὔτε ἡ ἐπίσπασις τοῦ στόματος· καθὼς ὁ καθετῆρ δείκνυσιν κατ' οὐδέτερον τούτων ἔλκων· ἔλκεται δὲ καὶ ὑπὸ θερμότητος ὡς θαψίας κατάχρισις. καὶ ὑπὸ ἰσχυροῦ τὸ ἀσθενές· καὶ ἰδιότητι ὡς ὑπὸ μάγνητος σίδηρος, καὶ αἷμα ὑπὸ τῶν μορίων. διὰ τί αἱ μὲν φυσικαὶ δυνάμεις σύμφυτοι, αἱ δὲ ψυχικαὶ ἐπίρρυτοι; ὅτι αἱ μὲν φυσικαί, λέγω δὴ ἐλκτική, καθεκτική, ἀλλοιωτική, ἀποκριτική, πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν ἀφορῶσι τὸ ἀναγκαῖον ἔχουσαι. ^[25]

2 60 αἱ δὲ θυμικαὶ καὶ ψυχικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ καὶ κινητικαὶ πρὸς τὸ εὖ ζῆν τὸ χρήσιμον ἔχουσιν. τὸ μὲν γὰρ μὴ τρέφεσθαι τὸ μόριον, φθορὰν ποιεῖ· τὸ δὲ μὴ κινεῖσθαι ἢ μὴ ὀρᾶν ἢ μὴ ἀκούειν οὐκέτι ποιεῖ θάνατον. ἐν μέντοι τῷ θώρακι διὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ πνιγμοῦ τῇ ἀδιαλείπτῳ ἐπιρροίᾳ τῆς κινήσεως, σοφίζεται ὡς δοκεῖν σύμφυτον εἶναι. αἱ δὲ φυσικαὶ δυνάμεις ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν καὶ τὸν ἀριθμὸν διὰ τοιαύτην αἰτίαν. ἡ τροφή καὶ τὸ αἷμα ἄψυχον ὄν οὐχ οἶόντε ἦν ἄφ' ἑαυτοῦ προσκολλᾶσθαι τῷ τρεφομένῳ μορίῳ. ἐχρῆν οὖν εἶναι δυνάμιν τὴν ἔλκουσαν πάλιν, ἐπειδὴ πᾶν τὸ ἀλλοιωμένον καὶ μεταβαλλόμενον σῶμα ἐν χρόνῳ τοῦτο πάσχει παρὰ τοῦ ἀλλοιοῦντος καὶ δρῶντος· καὶ οὐκ ἀχρόνως ἀνάγκη γενέσθαι δευτέραν δυνάμιν καθεκτικὴν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς ἀλλοιούσης τὸ αἷμα καὶ ἀρκοῦντα χρόνον. τρίτη λοιπὸν ἡ ἀλλοιωτική· ἐπειδὴ δὲ πέττουσα ἡ ἀλλοιωτική τὸ μὲν χρηστὸν τοῦ αἵματος προσέφυσσε τῷ μορίῳ εἰ οὕτως ἔτυχε τῷ νεύρῳ, τὸ δὲ ἀχρεῖον κατέλειψε, καὶ τοῦτο παραμένον οὐ μόνον τὴν ὁδὸν ἀπέφραττε καὶ τοὺς πόρους τῆς μελλούσης δευτέρας ἔλξεως τοῦ αἵματος

πρὸς τροφήν, ἀλλὰ καὶ παραμένον ἐσήπετο, δῆλον ὡς ἐξ ἀνάγκης τετάρτη τις ἐγίνετο δύναμις ἡ ἀποκριτική, ἥτις διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς καὶ αἰσθητῆς τῆς διὰ τῶν ἰδρώτων ἐξέκρινε τὸ περιττώμα. αὕτη μὲν οὖν ἡ τάξις καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φυσικῶν δυνάμεων. γίνωσκε δὲ ὡς ἐπὶ τινων μὲν μορίων ὁμότιμον ἔχουσι τὴν δύναμιν· ὡς ἐπὶ νεύρου καὶ φλεβὸς καὶ ὀστέου, ἐν οἷς μορίοις ἡ ἐνέργεια, ἰδίᾳ μόνου ἦν. ἐπὶ δὲ τινων μία ἐστὶν ἐπιτεταμένη, ἐφ' ᾧ ἡ ἐνέργεια οὐ μόνον ἰδίᾳ ἀλλὰ καὶ κοινῇ ἐστὶ, συμβαλλομένη παντὶ τῷ σώματι· οἷον ἐν κοιλίᾳ καὶ ἥπατι μᾶλλον ἢ ἀλλοιωτικῇ ἐπιτέταται τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ· ἐν δὲ σπληνὶ καὶ στομάχῳ καὶ χοληδόχῳ κύστει καὶ νεφροῖς μᾶλλον δὲ ἡ ἐλκτική· ἐν δὲ ἐντέροις καὶ οὐρηδόχῳ κύστει μᾶλλον ἢ ἀποκριτική· ἐν δὲ μήτρᾳ μᾶλλον ἢ καθεκτική. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πέντε αἰσθήσεων εὐρίσκομεν ἐπὶ τινων μίαν μᾶλλον ἐπιτεταμένην· οἷον ἐν κυνὶ μὲν τὴν ὀσφρητικήν· ἐν δὲ ἀετῷ τὴν ὀπτικήν, ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πρωτογεύστῃ Ἰνδικῷ ζῳῷ ὄντι τὴν γευστικήν, ἐν δὲ ὄφεσι καὶ τισιν ὀρνέοις τὴν ἀπτικήν· κατὰ δὲ τοὺς χήνας τὴν ἀκουστικήν. Διὰ τί πέντε μόναι αἰσθήσεις καὶ μὴ πλείους ἢ ἐλάττους; ὅτι πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰσθητῶν καὶ τὰ αἰσθητήρια. ^[40]

2 61 ἡ μὲν γὰρ ἀφῆ δοκιμάζει τραχέα καὶ λεῖα καὶ σκληρὰ καὶ μαλακά, καὶ ποιότητας, ἅπερ ἐν τοῖς στερεοῖς εἰσιν· ἡ δὲ γεῦσις γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ ἀλμυρὸν καὶ τὰ ὅμοια, ἅπερ ἐν ὑγροῖς εἰσι καὶ χυμοῖς· ἡ δὲ ὀσφρησις, δυσώδη καὶ εὐώδη, ἅπερ ἐν ἀτμοῖς ὑπάρχει. ἡ δὲ ἀκοὴ ψόφων καὶ ἤχων γνωστική, ἅπερ περὶ πληγὴν ἀέρος πάρεστιν. ἡ δὲ ὄψις περὶ τὰ χρώματα, ἅπερ ἐν λεπτοτάτῳ καὶ αἰθεροειδεῖ τυγχάνει πνεύματι. τὸ γὰρ στερεὸν χεόμενον, ὑγρὸν γίνεται, τὸ δὲ ὑγρὸν πάλιν ἀτμός, ὁ δὲ ἀτμός ἀήρ καὶ πνεῦμα λεπτὸν καὶ ὥσπερ τις σειρὰ καὶ τάξις ἀπὸ γῆς ἄχρις οὐρανοῦ πέφυκεν. διαφέρει δὲ ἀήρ πνεύματος κινήσει καὶ λεπτότητι· τὸ γὰρ πνεῦμα ἀήρ ἐστὶ κινούμενος ὡς ἐπὶ ἀνέμων· κινούμενον δὲ ἐξ ἀνάγκης καὶ λεπτύνεται. Διὰ τί ἐπὶ τῇ τοῦ ὀστέου φθορᾷ, ἡ ἐπικειμένη σὰρξ εὐρίσκεται πλαδαρὰ καὶ βρυώδης καὶ πελία; ὅτι ἡ φθορὰ γίνεται κατὰ δυσκρασίαν τοῦ μορίου· ἡ δὲ δυσκρασία φθείρει καὶ ἀδικεῖ τὴν ἀλλοιωτικὴν δύναμιν. ^[15]

2 62 αὕτη οὖν οὐ σθένει γνησίαν σάρκα γεννῆσαι καὶ στερεὰν καὶ ῥοδίζουσιν. τὸ γὰρ αἷμα κατὰ φύσιν οὐ μεταβάλλεται. Διὰ τί ἐπὶ πάντων τῶν μεταβαλλομένων τὸ γεννώμενον ἀπομόργνυται τὴν τοῦ γεννῶντος καὶ ἀλλοιοῦντος χρόαν; ὅτι μεταβάλλουσαί εἰσι δυνάμεις αἱ φυσικαί· ταύτας δὲ ἡ φύσις ἐνεπίστευσε κατοικεῖν ἐν τοῖς στερεοῖς ὡς ἐδραίοις οὔσι μορίοις, λέγω δὲ νεύροις καὶ ὀστοῖς καὶ φλεψὶ καὶ ὑμέσι καὶ ἀρτηρίαις, οὔτε δὲ ἐν τοῖς ὑγροῖς οὔτε ἐν τοῖς πνεύμασιν ὡς ῥυτοῖς καὶ ἀβεβαίοις. ^[5]

2 63 καὶ εὐχερῶς προδιδόασιν τὰς δυνάμεις. ἐπεὶ γὰρ τὸ πᾶν σῶμα ἐκ τῶν τριῶν τούτων σύγκειται, ταῦτα δὲ τὰ στερεὰ λευκὴν ἔχει τὴν χρόαν, εἰκότως καὶ ἡ ἐν οὖρῳ πέψις λευκή, καὶ τὸ πύον καὶ τὸ γάλα καὶ τὸ σπέρμα καὶ ἡ μύξα καὶ αἱ λῆμαι καὶ ἡ γαλακτώδης ἐν κοιλίᾳ τροφή καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ δὲ αἷμα ἐρυθρόν, ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν αὐτὸ ἦπαρ ἐρυθρόν. τῶν δὲ γεννωμένων τὰ μὲν ἐστὶ πάντη παρὰ φύσιν, ὡς λίθος καὶ ἔλμινθες καὶ σκώληκες καὶ πῶροι ποδαγρῶν καὶ λειχήνες καὶ λεῦκαι καὶ τὰ ὅμοια ἐκ φθοροποιοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἔχοντα· τὰ δὲ πάντη κατὰ φύσιν ὡς σπέρμα καὶ γάλα καὶ αἷμα καὶ βρέφος καὶ σὰρξ καὶ τὰ παραπλήσια, φύσεως ὄντα γνήσια βλαστήματα· τὰ δὲ μέσα τῶν κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ὡς τὰ τῆς φύσεως πεψίας περιττώματα· λέγω δὲ πτύαλον, σκύβαλον, οὔρον, βλένναι, κυψέλη, λῆμαι καὶ τὰ ὅμοια. αἱ δὲ εὐκρασίαι γεννῶσι τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ ψυχικὰς κατὰ τινάς, ἢ ὄργανα αὐτῶν εἰσιν, ὃ καὶ ἀληθέστερον· πρὸς γὰρ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου ἐνεργεῖ καὶ ἡ δύναμις· οὕτω γὰρ καὶ χορδῶν ἐν κιθάρᾳ ἢ ὀπῶν ἐν αὐλῷ καλῶς διακειμένων, ἐνεργήσῃ καὶ ὁ τεχνίτης ἄριστα· φαύλως δὲ διατεθέντων, οὐκ ἐνεργήσῃ καλῶς· αὐτὸς μὲν μηδὲν πάσχων, δυνάμει δὲ ἔχων τὴν τέχνην σωζομένην καὶ οὐ κατ' ἐνέργειαν. οὕτως οὖν καὶ ἐγκεφάλῳ εἰ οὕτως ἔτυχεν διαστραφέντες ὑπὸ δυσκρασίας, οὐκ ἐνεργήσῃ μὲν ψυχὴ λογιστικὴ· κατ' αὐτὴν δὲ ἄτρεπτος

μένει δυνάμει τυγγάνουσα κατὰ τὴν ἐνέργειαν διὰ τὸ ἀθάνατον. εὐπορήσασα δὲ πάλιν ὀργάνου εὐκράτου τὴν δύναμιν εἰς ἐνέργειαν προβάλλει καλῶς ἢ εὐκрасία οὖν τῶν μορίων τὰς δυνάμεις διασώζει, αἱ δὲ δυνάμεις τὰς ἐνεργείας προβάλλουσιν, αἱ δὲ ἐνέργειαι τὸ ἔργον. οἶον ἢ θερμὴ καὶ ὑγρὰ σύμμετρος κρᾶσις τοῦ ἥπατος βλαστάνει τὴν ἐξαιματωτικὴν δύναμιν, ἢ φυλάσσει κατὰ τινος ἢ δ' ἐξαιματωτικὴ γεννᾷ τὴν ἐξαιμάτωσιν· ἢ δὲ ἐξαιμάτωσις δείκνυσι τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ αἷμα· δυνατόν δὲ κατὰ ἀνάλυσιν καὶ ἀναποδισμόν εἰπεῖν, εἰ ἐγένετο αἷμα, σώζεται ἢ ἐξαιμάτωσις· εἰ δὲ αὐτὴ ἔρρωται ἢ ἐξαιματωτικὴ δύναμις· εἰ δὲ αὐτὴ σώζεται. δῆλον δὲ ἢ εὐκрасία τοῦ ἥπατος· εἰ δὲ ἢ εὐκрасία σώζεται, καὶ ἢ κρᾶσις τῶν στοιχείων πεπαιδαγώγηται. Διὰ τί τὸ ὄξος προσραινόμενον τῇ μήτρᾳ πολέμιον; ὅτι διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν αἰσθητικωτάτην διὰ τὸ ἄμετρον ἢ δύναμις τῆς τοῦ σπέρματος εἰσδοχῆς, γέγονεν ἄγαν νευρώδης, καὶ διὰ τὸ ἐκτείνεσθαι δὲ ἀμέτρως, ἐν τῇ κυοφορίᾳ. ^[5]

2 64 τὸ τοίνυν ὄξος τῇ δριμύτητι πληττον καὶ δάκνον αὐτήν, ἀνιᾷ· καθάπερ καὶ τὸν θώρακα ὑμένωδη καὶ μυωδὸν τυγχάνοντα. τινὲς δὲ φασιν, ὡς κατὰ ἀντιπάθειάν τινα πολέμιόν ἐστιν, ἱστοροῦντες, ὡς ἱατρίνην ποτὲ κατὰ τὸν τοκετὸν τὸ χορεῖον κλέπτουσιν κατὰ γυναῖκα, μισθοῦ χάριν ἐπιραίνουσιν ὄξος σὺν ἐτέρῳ τινὶ εἶδει, τούτῳ εἶχε τὴν τετοκυῖαν σπωμένην καὶ ἄγαν ὀδυνωμένην. προσποιουμένη δὲ τὸ θεραπεύειν ἐπέρραινέ τινα πάλιν τῷ χορεῖῳ καὶ εἶχεν ἐκείνην ὑγιαίνουσιν. καὶ τοῦτο φωραθῆναι πράττουσα, δίκην παρέσχε τῆς δυσσεβείας. ἐν δὲ ταῖς ὑστερικαῖς πνιξί τινες τὰ μὲν εὐώδη προσφέρουσι τῇ μήτρᾳ, τὰ δὲ δυσώδη τῇ ῥινί, νομίζοντες τῷ εἶναι αὐτὴν ζῶον, φεύγειν μὲν τὰ δυσώδη, προστρέχειν δὲ τοῖς εὐώδεσι καὶ οὕτω τὸν οἰκεῖον ἀπολαμβάνειν τόπον· ἐμοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται, τὰ μὲν εὐώδη λεπτομεροῦς ὄντα δυνάμεως καὶ θερμῆς, τέμνειν καὶ διαφορεῖν τὸ γλίσχρον τοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ νοσοποιοῦ χυμοῦ, τὰ δὲ δυσώδη παχυμεροῦς ὄντα δυνάμεως ἐμφράττειν τοὺς πόρους καὶ μὴ ἔαν αὐτὴν ἀνατρέχειν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιληπτικῶν κατάπτωσιν ποιεῖ τὰ δυσώδη, ὡς πτερὰ καιόμενα, λίθος γαγάτης, ἄσφαλτον, κέρας παντοῖον, ἐλλύχνια, ἔρια πεπισσωμένα καιόμενα, λίθος θρακίας ὕδατι μὲν καιόμενος, ἐλαίῳ δὲ σβεννύμενος· ἢ γὰρ ἀναφερομένη διὰ τῶν ῥινῶν παχυμέρεια τῶν ἀτμῶν παχύνει καὶ πιλοῖ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα ἤδη πρόσληψιν ἔχον παχύτητος καὶ ψυχρότητος καὶ ἀνεπιτήδειον ποιεῖ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα τῇ ψυχῇ πρὸς ἐνέργειαν. μὴ ὀχοῦμενον οὖν ὑπὸ ψυχῆς τὸ σῶμα τῷ οἰκείῳ βάρει ἐλεγχόμενον καταπίπτει. Διὰ τί τὰναντία τῇ ποιότητι τὸ αὐτὸ ποιεῖ πάθος; οὕτω γὰρ θερμότης καὶ ψυχρότης ῥῖγος ἐργάζεται. ^[30]

2 65 φημὶ ὅτι κατ' ἄλλην αἰτίαν καὶ διάθεσιν· γίνεται γὰρ ἀπὸ χολῆς ξανθῆς ῥῖγος δριμείας οὔσης τῷ δακνόμενῳ καὶ κεντούμενῳ τὰ μόρια ἐπεγείρεσθαι πρὸς ἀπόκρισιν. καὶ τούτου συνεχῶς γιγνομένου καὶ τῆς μὲν ἐπιρρεούσης καὶ κεντούσης, τῶν δὲ ἐπεγειρομένων κατὰ διαδοχὴν, γίνεται τὸ ῥῖγος. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ ψύξεως τῇ ἀμέτρῳ μεταβολῇ ξενιζομένης τῆς φύσεως τῶν μορίων καὶ πάλιν συνεχῶς ἐπανισταμένων πρὸς ἀπόκρισιν. τὸ γὰρ σύμμετρον φίλον τῇ φύσει τῶν μορίων, τὸ δὲ ἄμετρον ἀλλότριον καὶ βλαβερόν. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ· γίνεται δὲ περίψυξις πρώτη, εἴτα ἐπιταθεῖσα φρίκη, εἴτα ἔτι μᾶλλον ῥῖγος. Διὰ τί οἶνον σὺν ἄρτῳ ἐν πυρετῷ καὶ ἀδυναμίᾳ δεδώκαμεν καὶ οὐκ ἐπηυξήσαμεν τὸν πυρετὸν τῇ τοῦ οἶνου θερμότητι; ὅτι πρῶτον μὲν βραχὺν παρέχομεν καὶ ἀσθενῇ. ^[10]

2 66 καὶ οὕτως τῇ μετρίᾳ θερμότητι πυρούμενος θᾶττον ἀναδίδωται κατὰ πάντα τὰ μόρια σὺν τῇ τοῦ ἄρτου δυνάμει· καὶ οὕτως τρέφων τὰ μόρια ἐπεγείρει αὐτῶν τὰς δυνάμεις πρὸς πέψιν τοῦ νοσοποιοῦ χυμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ οἶνος τρέφων ῥώννυσι· γίνωσκε γὰρ ὑπὲρ πάσας τὰς τροφὰς ἰδιότητά τινα ἔχειν τὰ δύο ταῦτα πρὸς θρέψιν καὶ ῥῶσιν τῶν μορίων συμμέτρως δεδόμενα. καθὼς ὁ θειότατος Ὅμηρος μαρτυρεῖ λέγων· σίτου καὶ οἴνου· τὸ γὰρ μένος ἐστὶ καὶ ἄλκῃ. προέταξε δὲ πάλιν τὸν σῖτον τοῦ οἴνου, διὰ τὸ δύνασθαι τρέφειν καὶ μόνον χωρὶς οἴνου. μόνος δὲ ὁ οἶνος χωρὶς ἄρτου τρέφειν οὐ δύναται. εἰ δὲ καὶ συμβαίῃ τι σφάλμα, δύναται τὰ μόρια

ἀνασφρήλαντα διορθώσασθαι τοῦτο· καὶ ὁσφραινόμενα δὲ τὰ δύο ταῦτα τῇ οἰκείᾳ ποιότητι δύνανται ῥωννύειν παραπεμπόμενα διὰ ῥινὸς καὶ στομάχου καὶ πνεύμονος καθ' ὅλα τὰ μόρια· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μῆλον ῥωννύει ποιότητα· ὄξος μέντοι καὶ γλίσχων ἀνακτᾶται λειποθυμίαν ὁσφραινόμενον τῷ διὰ τῆς ποιότητος τέμνειν τὸν ἐν τῷ στομάχῳ χυμὸν καὶ τῷ ῥωννύειν διὰ τοῦ ὄξους. καὶ ἔλικες δὲ ἀμπέλων καὶ μυρρίνα καὶ ῥόδα καὶ τὰ ὅμοια ἐπὶ τῶν πυρετῶν ὁσφραινόμενα, δύνανται καὶ ἐμψύχειν καὶ τονοῦν. Διὰ τί τὸ ἔλαιον οὐδενὶ τῶν ὑγρῶν ἀναμίγνυται; ὅτι γλίσχρον ὄν καὶ παχυμερὲς καὶ ἠνωμένον καὶ μὴ τεμνόμενον εἰς λεπτὰ μόρια καθάπερ τὰ ἄλλα ὑγρά, οὐ δίδωσιν χώραν ἐτέρῳ ὑγρῷ ἐγκαταβληθῆναι εἰς αὐτὸ καὶ ἀναμιχθῆναι αὐτῷ· τὰ δὲ ὁμιλοῦντα ἑαυτοῖς ὁμιλεῖ τῶν κατὰ τὴν κρᾶσιν, ὡς αἱ ποιότητες τῶν στοιχείων παντελῶς ἔχουσιν τὰς πρώτας ποιότητας ἀφανιζομένας καὶ ἐτέρας γεννωμένας, δυναμένας δὲ πάλιν ὑπὸ φύσεως χωρισθῆναι καὶ σωθῆναι. ^[5]

2 67 τὸ δὲ μελίκρατον καὶ τὸ ὀξύκρατον μιμεῖται τὴν φύσιν, τῇ αἰσθήσει μὲν νομιζόμενα κατὰ κρᾶσιν, εἶναι μὴ ὄντα δὲ κατὰ ἀλήθειαν· καὶ πρὸς τὴν φύσιν οὐσιωδῶς, ὥσπερ τὰ στοιχεῖα. τὰ δὲ κατὰ παράθεσιν, ὡς ὑδρέλαιον· τὰ δὲ κατὰ μῖξιν, ὡς κριθή πυροῖς· τὰ δὲ κατὰ κόλλησιν, ὡς λίθος λίθῳ· τὰ δὲ κατὰ πρόσφυσιν καὶ ὁμοίως, ὡς αἶμα σαρκὶ ἢ μυελῷ ἢ ὀστέῳ. τὰ δὲ κατὰ γόμφωσιν, ὡς ξύλον ξύλῳ διὰ γόμφων τινῶν ἐν μέσῳ βαλλομένων. τὰ δὲ κατὰ ἀντοχήν ἑαυτῶν καὶ περιπλοκὴν, ὡς κρίκος κρίκῳ. ἐπὶ δὲ ἐμψύχων, ὡς ἐπὶ παλαιόντων, κατ' οὐδένα τούτων τῶν τρόπων μίγνυται ἡ ψυχὴ σώματι. διὰ τὸ πολλὴν ἐπάγεσθαι ἀντοπίαν, ἀλλὰ μᾶλλον κατ' ἐπιτηδειότητα ὁμιλεῖ σώματι ψυχὴ διὰ μέσου τινός, ὅπερ ἀμφοτέρων ἀναδεχόμενον φύσιν ποσῶς καὶ προσφιλεῖ γινόμενον καὶ σοφίζόμενον, ἀμφοτέρων μίγνυσι τὸ ἄσώματον τῷ σώματι, τὸ ἀθάνατον τῷ φθαρτῷ, τὸ καθαρὸν τῷ ἀκαθάρτῳ, τὸ θεῖον τῷ γηϊνῷ, ὡς ὁ λόγος δείξει· ἐν γὰρ τῷ ἥπατι τοῦ αἵματος πεττομένου καὶ μεταβαλλομένου ὑπὸ τῆς αὐτόθι συμμετροῦ θερμότητος καὶ ὑγρότητος, γεννᾶται πνεῦμα ἀτμοειδές· τοῦτο δὲ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀνιὸν μετὰ τοῦ αἵματος πρὸς καρδίαν, καὶ ἐπὶ πλέον θερμαινόμενον καὶ λεπυνόμενον, γίνεται ἀεροειδές· καὶ πάλιν ἀναπεμπόμενον διὰ τῶν καρωτίδων ἀρτηριῶν πρὸς τὴν βᾶσιν τοῦ ἐγκεφάλου κατὰ πρόνοιαν φύσεως ἐκεῖσε παιδαγωγούμενον κατ' ἰδιότητά τινα φυσικὴν ὑπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου ψυχρότητος ἀποβαλὼν τὴν ἄμετρον ζέσιν, γίνεται πνεῦμα αἰθεροειδές, ὅπερ ὄργανόν ἐστι ψυχῆς πρὸς ἐνέργειαν· ὥσπερ ἄγριος ἵππος ὑπὸ χαλινουῦ σωφρονιζόμενος, οὕτω δὲ τοῦτο χαλιναγωγούμενον ὑπὸ τινος ἀρρήτου φυσικῆς δυνάμεως ἔτι γε μὴν διὰ τῆς ἀναπνοῆς ὁ εἰσιὼν ἀῖρ ἐν τῇ καρδίᾳ λεπυνόμενος καὶ ἀνιὼν διὰ τῶν ἀρτηριῶν πρὸς ἐγκέφαλον, καὶ αὐτὸ τροφὴ καθίσταται τοῦ αἰθεροειδοῦς καὶ ψυχικοῦ πνεύματος· ὅπερ εἰ μὲν σῶμα τυγχάνει, προσωκεῖται τῷ σώματι, εἰ δὲ λεπτότατον καὶ καθαρότατον καὶ διαυγέστατον φιλοῦται, ψυχῇ λογικῇ σῶμα ἄσώματόν πως ὑπάρχον καὶ δεσμὸς ἕμμεσος τυγχάνει τῶν ἄκρων ἐναντίαν οὐσίαν ἐχόντων· τοῦτο τὸ πνεῦμα καλῶς μὲν εὐσταθοῦν διάγει ψυχῇ πάντα κατὰ λόγον ἐνεργεῖν· ἀμέτρως δὲ ψυχόμενον καὶ πιλούμενον καὶ παχυνόμενον καὶ ἀνεπιτήδειον γινόμενον πρὸς ἐνέργειαν σύντονον ψυχῆς ποιεῖ τὰς πράξεις ἀργότερας καὶ νωθροτέρας· ἀμετρότατα δὲ ψυχθὲν καὶ παχυνθὲν καὶ σῶμα γενόμενον παρασκευάζει ταύτην ἀφίστασθαι διὰ τὸ ἀνεπιτήδειον τῆς οὐσίας, ὡς ἐπὶ ληθάργων καὶ κάρων καὶ πόσεως ψυχρῶν δηλητηρίων· πάλιν δὲ θερμανθὲν ἀμέτρως καὶ πλέον τοῦ δέοντος κινούμενον, παρασκευάζει ψυχὴν ἀμετρώτερον ἐνεργεῖν κατὰ τὰς ἐκστάσεις τῆς ψυχῆς ταῖς φρενίτισιν· ἔτι δὲ πλέον τοῦτο παθὼν καὶ ἐκδαπανηθὲν ποιήσει πάλιν ψυχὴν ἀφίστασθαι τῷ μὴ εὐπορεῖν τοῦ δεσμοῦντος ἀμφοτέρα. ^[55]

2 67 (50) θεωρεῖ δέ μοι ἕτερον ἔργον θεοῦ· ἐπειδὴ γὰρ ταύτην ἔμελλεν ἀπὸ σώματος οὐρανόθεν καὶ θεοῦ κατακλείειν σῶματι γηϊνῷ, σοφίζεται τὴν ἀποδοὺν σχήματι, κατασκευῇ, χρώματι. αὐτὴν μὲν γὰρ τὴν κεφαλὴν σφαιροειδῇ διετύπωσε, καθάπερ μικρὸν οὐρανόν· τὸν δὲ ἐγκέφαλον λαμπρόν

καὶ ἀπέριττον ἔταξε δεδοκῶς αὐτῷ πόρους ἑπτὰ τῶν κινουμένων ἀστέρων τὸν ἀριθμὸν διατυπώσας. ὑπερέχειν δὲ τοῦ παντὸς σώματος· καὶ γὰρ ὁ οὐρανὸς ὑπερέχει πάντα τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ. Διὰ τί τῶν ζώων τὰ μὲν πλείονα τίκτει, τὰ δὲ ἐλάττωνα; φημὶ ὅσα μὲν ἡ φύσις ὀλιγοχρόνια τέταχε, ταῦτα πεποίηκε πολύτοκα· διὰ τοῦ πλήθους τῶν τικτομένων τὸ ὀλιγοχρόνιον τῶν τικτόντων ἀναπληρώσασα, ὡς χοίρους, κύνας, ὄρνεις, ἰχθῦς· ὅσα δὲ πολυχρόνια, ταῦτα ὀλιγοτόκα· ἥρκει γὰρ ὁ χρόνος ἀναπληρῶσαι τὴν σπάνιν τῶν τικτομένων.

[5]

2 68 ὡς ἐλέφας, ὄφεις, κορώνη· τὰ δὲ μέσα πρὸς χρόνον, μέσα καὶ τῷ τοκετῷ γέγονε. καθ' ὁμοιότητα δὲ τῶν ζώων καὶ τὰ ἀπὸ γῆς τικτόμενα· ὁ γὰρ δημητριακὸς καρπὸς ὀλιγοχρόνιος ὢν πολὺσπορὸς ἐστὶ· τὰ δὲ φυτὰ πολυχρόνια, ὀλιγόκαρπα. πρὸς δὲ τὰ τικτόμενα καὶ τὸ πλῆθος τῶν μαστῶν διετύπωσεν ἡ φύσις· τοῖς μὲν οὖν τετράποσιν, ἅτε καὶ μείζουσιν οὖσι τῷ σώματι καὶ κατὰ γῆν τὴν πορείαν ποιουμένοις καὶ μὴ πάνυ κάμνουσιν, ἐντὸς τὰ τῆς κυοφορίας, τοῖς δὲ πτενοῖς καὶ διὰ τὸ βραχὺ τοῦ σώματος καὶ δι' ἄερος ποιεῖσθαι τὴν τροφήν ἵπταμένοις διὰ τὸ κάμνειν, ἔξω τὰ τῆς κυοτοκίας καὶ γονοποιίας. Διὰ τί τῶν τύπων ἔντακτος ἡ κίνησις τῶν παροξυσμῶν; ὅτι τοσοῦτον σήπει φύσις τοῦ νοσοποιοῦ χυμοῦ, ὅσον δύναται καὶ πέψαι· ἐπειδὴ τοίνυν ὥριστα τὸ πεττόμενον καὶ ἡ δύναμις ἐξ ἀνάγκης καὶ ὁ χρόνος. [15]

2 69 ἕκαστος δὲ χυμὸς ἔχει ἰδίαν ἀναθυμίασιν. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ αἵματος ἀτμὸς γεννᾶται ὑγρὸς ὢν καὶ θερμὸς, ὥσπερ καὶ ἐπὶ λεβήτων θερμὸν ὕδωρ ἐχόντων ἐν τῷ πόματι εὐρίσκεται ἀτμός, καὶ ἐν βαλανείοις ἐν τῇ ὀροφῇ, καὶ νέφος ἐν ἀέρι παχύ, ὅπερ πηγνύμενον ὕδωρ πάλιν γίνεται. ἀπὸ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς λιγνύς, θερμῆς οὐσῆς καὶ ξηρᾶς, καθάπερ καὶ ἐπὶ λύχνων καιομένων λιγνύς· ἀπὸ δὲ τῆς μελαίνης χολῆς, αἰθάλη, καθάπερ καὶ ἐπὶ ξύλων καέντων ἡ τέφρα ξηρὰ μᾶλλον οὕσα· ἀπὸ δὲ φλέγματος καπνός, καθάπερ ἐπὶ ξύλων χλωρῶν καιομένων, ὑγρότητος καὶ παχύτητος καὶ δακνῶδους οὐσίας μετέχων. ἔχει δὲ καθόλου ἐπὶ παντὸς ὑγροῦ τὴν αὐτὴν οὐσίαν τοῦ γεννήσαντος, τὸ γεννώμενον. Διὰ τί τὸ μέλι παλαιούμενον ἢ ὑπερεψόμενον πικροῦται; ὅτι ἀπόλλυσιν αὐτοῦ τὴν ὑγρότητα, ἣτις κατεκρίνατο τὸ ἄγαν θερμὸν τοῦ μέλιτος· τοῦτο δὲ πάσχει καὶ πᾶν ὑγρὸν γλυκείας μετέχον ποιότητος, ὡς οἶνος καὶ σίραιον. [5]

2 70 ὅθεν τῷ χρόνῳ καὶ παχύνονται καὶ μειοῦνται· ὥσπερ δὲ οἶνός ἐστι τετραμερής, ἔχων ἄνθος τὸ ἐπιπολάζον, κουφότατον ὄν, καὶ τρυγὰ ὑφιζάνουσιν παχεῖαν οὔσαν, καὶ τὴν ὑγρότητα τὴν τῷ χρόνῳ δαπανωμένην, καὶ αὐτὸ τὸ οἰνῶδες καὶ τρόφιμον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ μέλι· τοῦτο δὲ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν περίττωμα μετέχει τινὸς ρυπτικῆς δυνάμεως· ὅθεν ὠμὸν μὲν ρύπτειν, ἐψόμενον δὲ τρέφειν μόνον τῷ ἀναλίσκεσθαι ὑπὸ τοῦ πυρὸς τὸ περιττὸν τὸ ἐν αὐτῷ. τὰ μέντοι ἐλαιώδη παλαιούμενα, τάγγην ὑπομένει, ὡς βούτυρον, ὕσωπος, ἔλαιον, λίπος· ἐκάστη δὲ ποιότης ἐκ κράσεως καὶ ποιότητός ἐστιν ἰδίας. ἡ γὰρ γλυκύτης ἐκ θερμότητος πλείονος καὶ ξηρότητος. ἡ δὲ δριμύτης ἐκ θερμότητος πλείονος καὶ ξηρότητος· ἡ δὲ ἀλμυρότης ἐκ ξηρότητος πλείονος καὶ ψυχρότητος ὀλίγης. ἡ δὲ ὀξώδης ἐκ ψυχρότητος πλείονος καὶ ὑγρότητος. ἡ δὲ στρυφνότης ἐκ ξηρότητος ὀλίγης καὶ πλείονος ψυχρότητος. ἡ δὲ αὐστηρότης ἐξ ἐπιτεταμένης πλείονος ξηρότητος καὶ ψυχρότητος· ἡ δὲ πικρότης ἐκ ξηρότητος πλείονος καὶ θερμότητος· τὸ δὲ λιπῶδες ἐξ ὑγρότητος πλείονος καὶ βραχείας θερμότητος. Διὰ τί οἱ μεθύοντες ἄγαν στρεφόμενοι πάντα ὀρώσιν; ὅτι ἐκ τοῦ πολλοῦ οἴνου πλείων αὐτοῖς ἀναθυμιάσις γέγονεν ἀτμώδους πνεύματος πρὸς ἐγκέφαλον. [20]

2 71 τοῦτο δὲ μὴ δυνάμενον διαφορηθῆναι πρὸ πέψεως, ἀπὸ τοῦ χρόνου φυγεῖν μὴ ἔχον, τὸν ἐγκέφαλον περιδινεῖται πάντα καὶ οὕτως τεταραγμένος ἐξίησι διὰ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου καὶ τῆς κόρης ἐπὶ τὰ ὁράτα, καὶ τοιαῦτα αὐτοῖς φαίνεσθαι ποιεῖ πάντα. τὸ γὰρ ἔνδον πάθος ἔξω φαντάζονται, ὅθεν καὶ ἰλιγγίῳ σκοτοδινίῳ ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἰλιγγοῦ τῶν ὑδάτων καὶ τῆς περιστροφῆς δεξάμενον τοῦνομα. ὅπερ δὲ ἐξ οἴνου γίνεται, τοῦτο καὶ ἀπὸ χυμῶν, ἀτμὸν πολὺν

γεννώντων καὶ πληρούντων τὸ ἐγκέφαλον καὶ ποιούντων τὸ σκοτοματικὸν λεγόμενον πάθος. Διὰ τί εἰ τὰ νεῦρα παρ' ἐγκεφάλου καὶ νωτίου μυελοῦ πέμπεται τοῖς μορίοις, οὐχ ἡ αὐτὴ ἐνέργεια ἀλλὰ διάφορος; ὅτι οὐ μόνον παρὰ συνουσίαν τοῦ μορίου ἐξαλάττεται ἡ ἐνέργεια, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν τοιάνδε κατασκευὴν αὐτοῦ· ἄλλη γὰρ κατασκευὴ καὶ διάπλασις τοῦ νεύρου τοῦ ὀπτικοῦ καὶ ἄλλη τοῦ ἀκουστικοῦ, ἑτέρα δὲ τοῦ γευστικοῦ καὶ ἄλλη τοῦ στόματος τῆς κοιλίας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ^[5]

2 72 τὸ μὲν γὰρ ὀπτικὸν τέτρηται νεῦρον· τὸ δὲ ἀκουστικὸν ἐξήπλωτο μᾶλλον· πλεον δὲ ἔτι τὸ γευστικόν. τὸ δὲ τοῦ στόματος τῆς κοιλίας περιελεῖται μᾶλλον, τὸ δὲ τῆς κοιλίας ἐξήπλωται σφαιροειδῶς. οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ κιθάρας. ἡ μὲν παχυτέρα νευρά, μᾶλλον φθόγγον ἀποτελεῖ, ἡ δὲ ἰσχυροτέρα ἕτερον. καὶ ἡ τεταμένη μᾶλλον ἕτερον, καὶ ἡ ἀνειμένη ποσῶς, ἄλλον· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ ὀργάνων τὸ αὐτὸ θεωρήσεις, ἥπατος καὶ σπληνός. ἡ στοιβοειδὴς σὰρξ, ἡ καὶ παρέγχυμα λεγομένη, ἐπὶ δὲ νεφρῶν καὶ καρδίας σαρκός τις ιδιότης. ἐπὶ δὲ στομάχου αἱ μὲν ὄρθιαι ἴνες ἔλκουσιν, αἱ δὲ πλάγαι ὠθοῦσιν· ἐπὶ δὲ ἄλλων μορίων αἱ λοξαὶ κατέχουσιν ὡς ἐπὶ μήτρας. καὶ αἱ μὲν φλέβες, καὶ ἀρτηρίαι καὶ οἱ ὑμένες ἐπὶ ἐκάστου μορίου χρείας λόγον ἐπέχουσι κοινὰ ὄντα καὶ ἐπὶ πάντων εὕρισκόμενα· τὸ δὲ ἴδιον καὶ ἀκοινώνητόν ἐστιν, ὃ καὶ ποιεῖ κυρίως τὴν ἐνέργειαν. Διὰ τί αἱ κυοφοροῦσαι περὶ δεῦτερον καὶ τρίτον μῆνα κιττῶσιν; ὅτι ἡ φύσις διὰ τὴν τοῦ ἐμβρύου διάπλασιν τὸ καταμήνιον συνάγει πᾶν ἐν τῇ μήτρᾳ. ^[20]

2 73 τοῦτο δὲ ἂν εὔρεθῇ ποσὺς κακόχυμον κατὰ ἀνάδοσιν τῶν ἀγγείων, πληροὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, τοῦτο δὲ κινούμενον ὑπὸ μοχθηρᾶς ποιότητος, ἐπεγείρεται πρὸς ὄρεξιν ἀλλοκότων τροφῶν· ἐπιθυμοῦσι δὲ πρὸς τὸν ὑποκείμενον χυμόν. εἰ μὲν γὰρ εἴη μελαγχολικός, εἰ οὕτως ἔτυχεν, ὀρέγονται ἀσβόλης ἢ ὀστράκων· εἰ δὲ φλέγμα ὀξύ, τῶν ὀξωδῶν· εἰ δὲ λεκινθώδης χολὴ τῶν κισσωδῶν· εἰ δὲ μίξις τις εἴη ποικίλη, ἀλλοκότων ὀρέξεων. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθὲς ὑπάρχει, δῆλον ἐκ τοῦ μὴ πάσαις τοῦτο γίνεσθαι, αἷς τὸ συναγόμενον αἷμα χρηστόν ἐστι καὶ ἀπέριττον· μετὰ δὲ τρίμηνον παύεται ἡ κίττα, τῷ λοιπὸν πλασθὲν καταναλίσκειν τὸ πλεονάζον τοῦ αἵματος καὶ μηκέτι ἀναπέμπεσθαι πρὸς τὸν στόμαχον. τοῦτο πάσχουσι καὶ τινες βουλιμιῶντες καὶ κολικευόμενοι τῷ πάλιν πληροῦσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἀλλοκότων χυμῶν· ὅθεν τὸ καθαρτήριον αὐτοὺς μεγάλους ὠφελεῖ. εἴρηται δὲ κίττα ἀπὸ τοῦ ὀρνέου τοῦ ἀεὶ βώλους κατεσθίοντος· ἢ ὅτι ποικίλον ἐστὶ τῷ χρώματι καὶ ἀλλόκοτον ὥσπερ ἡ τούτων ἐπιθυμία. Διὰ τί τὸ φθινόπωρον ἀνώμαλον κατὰ τὴν κρᾶσιν ἔχον κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ θάλπος καὶ κρύος; τινὲς φασὶ φύσιν ἔχειν τοιαύτην αὐτὸ ἄρρητον μοχθηράν· τινὲς δὲ τῶν φυσικῶν, ὅτι ὁ ἥλιος ταύτην τὴν ζώνην κινούμενος τοῦ ζωδιακοῦ καὶ τὴν γῆν οὕτω τρέπει· ἄλλοι δὲ ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἄνεμοι τοιοῦτοι πνέουσιν ἀνώμαλοι καὶ διάφοροι. ^[5]

2 74 οἱ δὲ ὅτι ἡ γῆ ὑπερκαεῖσα ὑπὸ τῆς ἀμέτρου θερμότητος τοῦ θέρους εἰς ψυχρότητα μετέβαλεν καὶ τοιαύτην αὔραν ἀναπέμπει τοῦ ἀέρος ἔτι θερμοτέρου ὄντος. οἱ δὲ λέγοντες ὅτι μέσον ὃν θέρους καὶ χειμῶνος καὶ τῆς τῶν ἐναντίων μετέχει κράσεως, ψεύδονται· οὐδὲν γὰρ ἦττον καὶ τὸ ἔαρ· γίνωσκε δὲ ὅτι τὸ νυχθήμερον μιμεῖται τῶν τεσσάρων ὥρων τὴν κρᾶσιν. τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἕω μέρος αὐτῆς ἔοικε τῷ ἔαρι, ἡ δὲ μεσημβρία θέρει, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἄχρις ἐσπέρας φθινοπώρῳ, ἡ δὲ νύξ χειμῶνι, ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ οὕσα τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἡλίου. Διὰ τί ὁ κόπος ποιεῖ ὕπνον, εἴγε ὁ κόπος ξηραίνει τὸ σῶμα, ἡ δὲ ξηρότης ἀγρυπνίαν ποιεῖ; φημὶ ὅτι οὐ κυρίως ὁ κόπος ὕπνον ποιεῖ, ἀλλὰ διὰ μέσου τινός. ^[15]

2 75 λέγω δὲ τῆς ψυχρότητος καὶ τῆς ἀπωλείας τῆς ὑγρότητος· ὁ γὰρ κόπος κυρίως ξηρότητα ποιεῖ, ἡ δὲ τῆς ὑγρότητος ἀπώλεια καθαίρει τὴν θερμότητα ἀπωλείᾳ τροφῆς· καθαίρεισι δὲ θερμότητος, αὐξήσις ψυχρότητος· ἡ οὖν φύσις τῇ καταδαπάνῃ τῆς ὑγρᾶς τροφῆς καὶ τοῦ ζωτικοῦ πνεύματος ἀναπαύεται πρὸς τὸ πάλιν συνάξαι τὴν ἀπολλυμένην ὑγρότητα. Διὰ τί κίων ἢ ἕτερόν τι βάρος κατὰ μὲν ὕδατος ῥιπόμενον βυθίζεται, ἐν δὲ σάνισι βαλλόμενον, οὐκέτι

ὥς ἐν πλοίῳ; φημὶ ὅτι μεγίστην δύναμιν ἔχων ὁ ἀήρ κατὰ κουφότητος διεισδύνων εἰς τοὺς πόρους τῶν σανίδων ἐπινήχεται ποιεῖ ταύτας, εἰ καὶ βάρη ἔχουσιν ἐπικείμενα· ὁ μέντοι κίων ἢ ὁ σίδηρος πυκνοπόρος ὢν καὶ διὰ τοῦτο βαρὺς οὐκ ἐπινήχεται τῷ μὴ ἐπιδέχεσθαι πνεῦμα· οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἐν ὕδασι ἀπολλύμενοι παρὰ αὐτὰ μὲν βυθίζονται. ^[5]

2 76 μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἀναπλέουσιν· ἐν γὰρ τῷ σήπεσθαι τὸ σῶμα πνεῦμα γεννᾶται. τοῦτο δὲ πληροῦν τοὺς πόρους καὶ τὰ τοῦ πνεύμονος βρόγchia, κοῦφον ἀποτελεῖ τὸ σῶμα πρὸς τὸ ἀναπλεῖν· ὅθεν καὶ ἱστοροῦσί τινα κατὰ θάλασσαν κακοῦργον αὐτὸ τοῦτο γινώσκοντα μετὰ τὸν φόνον ἀνατέμνοντα, λέγεται αὐτῶν τὸν πνεύμονα, καὶ οὕτω ρίπτειν εἰς τὸ ὕδωρ πρὸς τὸ μὴ ἀναπλεῖν καὶ λανθάνειν διὰ τοῦτο. καὶ τὰ μὲν ἀπαθῆ τῶν ψῶν εἰς ὕδωρ βαλλόμενα βυθίζεται, τὰ δὲ ἀφανασθέντα καὶ ἐξουρίσαντα ἐπινήχεται τῷ τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ ἐξυδαρωθῆναι καὶ ἐμπνευματωθῆναι. ^[15]